

WERKGEVERS ONDER VOORWAARDEN BEREID TOT INVESTERINGEN NCW wil versnelde aanpak verzuring

Van onze verslaggever
DEN HAAG — Ondernemers willen extra miljarden investeren voor een versnelde aanpak van de verzuring van het milieu en de sanering van vervuilde grond. In ruil daarvoor moet dan wel het tempo van andere milieuprogramma's vertraagd worden. Het NCW, de centrale van christelijke industriewerkgevers, heeft dit maandag gezegd. De werkgeversorganisatie vindt dat de aanpak van verzuring en de bodemsanering absolute voorrang moeten krijgen.

„Deze twee zaken moeten we met voorrang aanpakken, anders wordt het te duur en kunnen we wellicht straks de problemen niet meer de baas en niet meer betalen”, aldus de algemeen directeur van het NCW, prof. J. Weitenberg. Volgens zijn opgave zullen de onderne-

mers tussen nu en eind 1991 2,5 miljard gulden moeten investeren in lopende programma's. Daarboven zal eenzelfde bedrag moeten komen aan extra maatregelen om de verzuring tegen te gaan en vervuilde grond schoon te maken. Daarbij is geen rekening gehouden met het schoonmaken van vervuilde rivierbodems.

Weitenberg sprak van een duur, maar volstrekt noodzakelijk programma. Hij acht het niet uitgesloten dat daardoor 30 tot 40 procent van de bedrijven met verlies zal gaan draaien. Om soelaas te bieden, zullen bijvoorbeeld geluids- en stankoverlast in een kalmer tempo moeten worden teruggedrongen. Het NCW is niet tegen de milieu-eisen op deze gebieden, betoogde Weitenberg. „Maar niet alles kan tegelijk.” Zijn organisatie acht de verzuring en de vervuiling van de bodem echter dermate acute problemen dat ze met extra inspanning moeten worden aangepakt.

De strijd tegen de verzuring werpt nu onvoldoende resultaat af, vindt het NCW. Het aantal auto's neemt sneller

toe dan verwacht, en er komen meer varkens bij dan wenselijk is.

Nu is voorzien in een programma van 450 miljoen gulden per jaar aan maatregelen om de nadelige gevolgen van de verzuring van het milieu tegen te gaan. Dat zal 1 miljard per jaar moeten worden. „Het schoonmaken van vuile grond zal per jaar 1 tot 1,5 miljard gulden extra kosten, willen we over een kwart eeuw van het probleem af zijn”, zei Weitenberg. Nu geeft het bedrijfsleven al bijna één miljard gulden per jaar uit aan de oplossing van dit probleem.

„De ondernemers zijn bereid dit geld op tafel te leggen”, aldus Weitenberg. „maar dan willen de ondernemingen ook dat deze extra inspanning wordt gecompenseerd door andere milieuprogramma's in een kalmer tempo uit te voeren.” „Wij willen niet de gestelde normen voor schoonmaken verlagen, wel het tempo waarin die normen moeten worden gehaald”, zei hij. „Maar de aanpak van de verzuring en de vuile gronden verdient de hoogste voorrang.”

Het NCW is voorstander van het af-

spreken van gedragsregels om dit programma uit te voeren, in plaats van het opstellen van wettelijke regels. „Het maken van afspraken werkt ook sneller”, betoogde Weitenberg. Hij verwees daarbij naar de vrijwillige afspraken die zijn gemaakt over bijvoorbeeld het insperken van milieu-gevaarlijke spuitbussen (drijfgassen die de ozonlaag in de atmosfeer afbreken), de fosfaten in wasmiddelen, het kwik in batterijen en het gebruik van cadmium in de kleurstof van (bier)kratten.

De omvangrijke extra milieu-investeringen zullen niet ten goede komen aan de Nederlandse economie. NCW-secretaris ir M. Kortzen zei dat de hoogwaardige technologie daarvoor vooral uit het buitenland komt. „Veel milieu-investeringen lekken weg naar het buitenland.” Weitenberg voorspelde maandag dat de economische groei daardoor zal afzakken. „Maar, bij de statistieken voor welvaart wordt wel rekening gehouden met de verkoop van goederen en diensten. Nooit met een schoner milieu.”

OP DE vraag wat de heren van het NOC zich afvroegen van de verslaggever, zei de voorzitter van het NOC, voorzitter van de verslaggever, dat die diep in de len ra.

Vonhoff: liberaal, dus Zouden we uit zijn in minachting voor karingsgerechtigden, mi Rhijn) mogen afleiden een goede gok heeft

Ik durf er geen ver Sportofficals zijn genlijk per definitie op schaatsportoffi maal geen peil te tr ben een discipline zo'n beetje het m fierljeppen en kr we afgelopen wee nen vaststellen ho te vriezen.

Als schaken n zouden Karpov,

BEDRIJF VRAAGT NIEUWE OVEREENKOMST Hollandse Signaal wil af van walradar-contract

Van onze verslaggever

ROTTERDAM — Computerfabrikant Hollandse Signaal Apparaten wil een nieuw contract voor het voltooien van de walradar in de haven van Rotterdam. In een telex aan het gemeentelijk Havenbedrijf meldde HSA vorige week dat het huidige contract moet worden „afgerond”. De Philips-dochter acht zich niet meer gebonden aan dat contract, nu vaststaat dat het geautomatiseerde radarsysteem voor de Rotterdamse haven niet volgens de oorspronkelijke eisen kan worden gemaakt.

Hollandse Signaal heeft de opdrachtgevers voor de walradar, de gemeente Rotterdam en het rijk, vorig jaar laten weten dat het meest geavanceerde deel van het radarsysteem technisch niet te verwezenlijken viel. Het bedrijf bleek de complexiteit van het computerhart te hebben onderschat en werd door Rotterdam en het rijk aansprakelijk gesteld voor de te late oplevering. Hollandse Signaal verweerde zich door te stellen dat de opdrachtgevers te hoge eisen hadden gesteld aan het systeem.

Eind vorig jaar onderzocht de hoog-

leer informatica prof. dr ir G. Nielen in opdracht van het ministerie van Verkeer en Waterstaat waarom het computerhart van de walradar nog niet volgens het contract was opgeleverd. In zijn rapport stelde Nielen dat het systeem door zijn complexiteit onbeheersbaar was geworden en in vier of vijf kleinere onderdelen zou moeten worden afgebouwd. Maar het falen van het systeem kon Hollandse Signaal niet worden verweten, vond Nielen, omdat volgens hem iedere fabrikant voor dezelfde problemen was komen te staan.

Voor Hollandse Signaal is deze uitspraak van groot belang, omdat de juridische strijd over de door de opdrachtgevers geclaimde schadevergoeding van ten minste acht miljoen gulden nu mogelijk in het voordeel van de computerfabrikant kan worden beslecht. De Philips-dochter wil op een vriendelijke manier van het oude contract af, om vervolgens voor het ontwikkelen van een in onderdelen verdeeld systeem een nieuw contract af te sluiten. In dat geval zal de walradar de opdrachtgevers opnieuw geld kosten.

Onbemand

De walradar is een grotendeels onbemand radarsysteem langs de Nieuwe Waterweg dat de dertig jaar oude radarposten vervangt. Het zou oorspronkelijk 230 miljoen gulden kosten. Voor de civiele tak van Hollandse Signaal, met driehonderd werknemers gevestigd in Apeldoorn, betekende de walradar een opdracht ter waarde van 87,5 miljoen gulden. Het door de Philips-dochter te ontwikkelen informatieverwerkend systeem (IVS) — het onderdeel dat niet maakbaar bleek — zou twintig miljoen gulden kosten.

Het gemeentelijk Havenbedrijf in Rotterdam vindt vanzelfsprekend dat Hollandse Signaal zich aan het oude contract moet houden. Desnoods moet het bedrijf de concurrent Unisys inschakelen bij het oplossen van de problemen. Dat Amerikaanse bedrijf heeft enige tijd geleden aangeboden de ontwikkeling van het IVS van Hollandse Signaal over te nemen. Hollandse Signaal zegt geen contact te hebben met Unisys.

Peuter komt om bij door vader gestichte brand

GORINCHEM (ANP) — Een veertigjarige man uit Gorinchem wordt verdacht van brandstichting in een woning op de zevende woonlaag van een zestien verdiepingen hoge maisonnette-flat. Bij de brand kwam zijn tweejarig dochtertje om het leven. De man is aangehouden. De politie spreekt van een familiedrama.

De felle uitslaande brand in de flat aan de dr Van Stratenweg ontstond omstreeks tien uur zondagavond en was even voor twaalf uur geblust. Tien tot twaalf mensen moesten met verschijnselen van rookvergiftiging naar het ziekenhuis worden gebracht. Vier mensen liggen nog in het ziekenhuis.

Duitse boeren blokkeren de grens in Glanerbrug (gemeente Enschede).

WINTERSWIJK (ANP) — Tweehonderd boze Westduitse boeren hebben maandagmorgen om acht uur opnieuw de grensovergang Kotten-Oeding bij Winterswijk geblokkeerd. Met tractoren en andere landbouwvoertuigen werd alle auto- vrachtverkeer van en naar de Bondsrepubliek Duitsland tegengehouden. Om twaalf uur 's middags werd de actie beëindigd. Ook enkele andere grensovergangen werden geblokkeerd, waaronder Glanerbrug (gemeente Enschede).

De actie van de Duitse boeren was bedoeld als protest tegen het EG-beleid op het gebied van de vleesprijzen. Dat beleid zou tot gevolg hebben dat de Nederlandse boeren goedkoper kunnen produceren dan hun Duitse collega's.

Celstraf en tbr voor pyromaan

DEN BOSCH — De rechtbank in Den Bosch heeft maandag de negentienjarige S. B. uit Eindhoven wegens brandstichting veroordeeld tot vijftien maanden gevangenisstraf en terbeschikkingstelling van de regering (tbr). De man heeft vorig jaar zestien branden gesticht, meestal door brandende kranten in de brievenbus te stoppen. Daarbij brandde een speelgoedzaak in Eindhoven uit, waardoor een schade werd aangericht van ten minste drie miljoen gulden.

Man opgepakt in moordzaak

STRIJEN — De rijkspolitie in Dordrecht heeft een 46-jarige man uit Strijen aangehouden in verband met de moord op de 67-jarige J. van Vugt. Zij werd vrijdag 15 januari dood aangetroffen in haar woning in Strijen. Volgens de politie is zij door verstikking om het leven gebracht. Het recherchebijstandsteam werkt met twintig mensen aan de zaak en heeft 350 inwoners van Strijen gehoord.

Boze Duitse boeren blokkeren opnieuw grensovergangen

Aan de blokkade in Winterswijk kwam een voortijdig einde nadat bekend was geworden dat de Duitse autoriteiten extra faciliteiten hadden getroffen om import van Nederlands vlees tijdelijk naar de niet-geblokkeerde grensovergang bij Dinxperlo te verschuiven. zou een extra keuringsarts zijn is om het aanbod van vrachtauto's vlees vanuit Nederland sneller te kunnen afwickelen.

De Duitse boeren werden bij

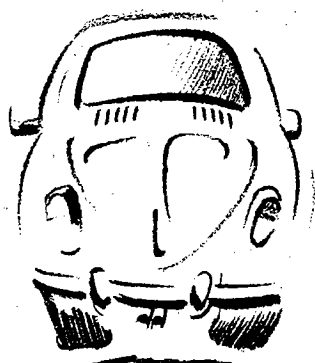
Joden bet' van angst

Van onze verslaggever

DEN HAAG — In de rookkerk bestaat een misp om op een open en eerlijk spreken over het beleid ten aanzien van de joodse staat en het joodschrijven het Centrum voor Documentatie Israël (C Overlegorgaan voor Joden in Nederland (OJEC) is aan kardinaal Willebrands, van het Vaticaanse Secretariaat Eenheid, dat is belast met niet-christenen.

Kardinaal Willebrands was organisaties uitgenodigd t het symposium „Veertig de kerken”, dat naar aan/ veertigjarig bestaan van bruari in Amsterdam w Willebrands verklaarde

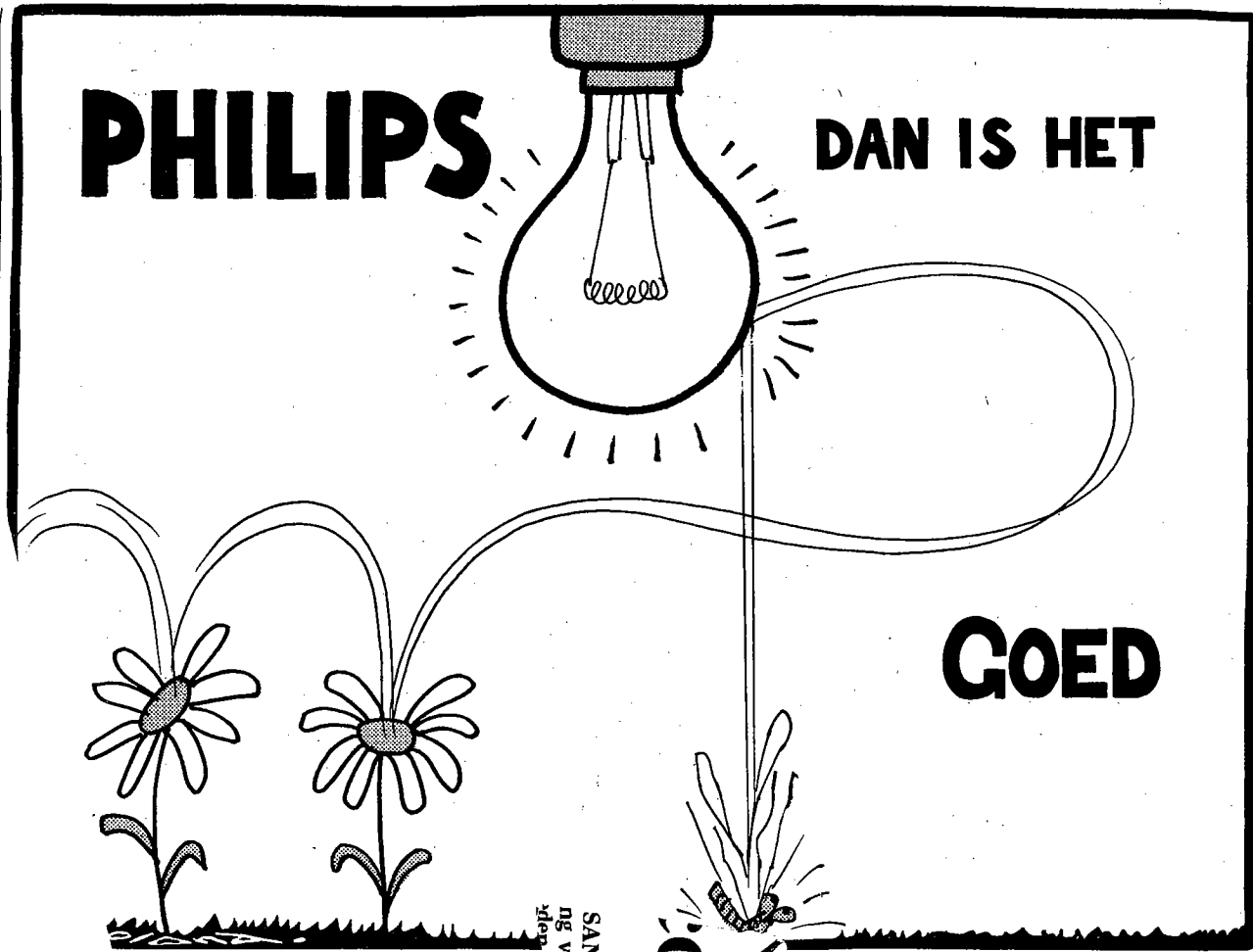
Als je huidige ziektekostenverzekering je leuke uitgaven in de weg zit,

kan je beter de voordelige Startpolis

ADVERTENTIE

ner bes wij hu te K

LAND MOET GROTER V
actiever a

TEN GELEIDE

Aids-test

DE AIDS-RICHTLIJN van Philips bij sollicitaties rust op weinig deugdelijke argumenten. Het concern vraagt bij aanstellingskeuringen of de sollicitant(e) wel eens op besmetting met het Aids-virus is onderzocht, en zo ja, wat daarvan het resultaat was. Wie aangeeft dat een vroegere test positief is uitgevallen, wordt gevraagd opnieuw een test te laten doen door de medische dienst van Philips. Is de uitkomst wederom „seropositief”, dan wordt de sollicitatieprocedure afgebroken.

Deze handelwijze is weinig effectief en heeft bovendien kwalijke maatschappelijke gevolgen. Philips verdedigt zijn beleid door te zeggen dat de keuring tevens dient voor de collectieve ziektekostenverzekering van het bedrijf en voor het bedrijfspensioenfonds. Dit overtuigt allerminst.

Geen enkele ziektekostenverzekeraar in Nederland, ziekenfonds of particulier, vraagt om een „Aids-test”. De collectieve ziektekostenverzekering van Philips zou de eerste zijn die seropositiviteit gaat hanteren als reden om iemand uit te sluiten. In het Nederlandse denken over ziektekosten past een dergelijke opstelling niet.

Het argument van het bedrijfspensioenfonds deugt evenmin. Als wordt aangenomen dat iemand die seropositief is een gerede kans maakt Aids te ontwikkelen en daaraan binnen een beperkt aantal jaren zal overlijden, betekent dit dat de „winst” die het pensioenfonds zou behalen door seropositieven uit te sluiten, slechts minimaal kan zijn. De grootste particuliere werkgever van Nederland past het niet zulke kosten bij voorbaat te willen voorkomen.

Een belangrijker bezwaar tegen het Philips-beleid is echter dat hiermee alle seropositieven over één kam worden geschoren. Nog onbekend is hoe groot de kans is dat een met het Aids-virus besmet persoon de ziekte ook daadwerkelijk ontwikkelt. Door nu op grond van kansberekening alle seropositieven een baan bij het bedrijf te ontzeggen, neemt Philips een onverantwoord voorschot op de toekomst.

Daarbij komt dat seropositieven feitelijk niet ziek zijn en heel goed in staat zijn hun werk te doen. De medische aanstellingskeuring, zo is de heersende mening in de bedrijfsgezondheidszorg, mag slechts dienen om in het belang van het bedrijf en dat van de sollicitant een afweging te

Brinkman bekijkt noodzaak onderzoek geweld tegen ouderen

Van onze verslaggeefster

DEN HAAG — Minister Brinkman van Welzijn zal nagaan of er in Nederland aanleiding bestaat voor een onderzoek naar het voorkomen van geweld tegen ouderen. Hij wil daarover overleg met instellingen en organisaties op het terrein van het ouderenbeleid.

De minister heeft dit de Tweede Kamer toegezegd, in antwoord op vragen van het VVD-kamerlid Terpstra. Brinkman wijst erop dat over dit onderwerp hoegenaamd geen feitenmateriaal en wetenschappelijk onderbouwde statistieken beschikbaar zijn. Maar uit enkele Scandinavische onderzoeksrapporten zou kunnen worden afgeleid dat het wellicht een maatschappelijk probleem is van meer dan geringe omvang.

De minister staat afwijzend tegenover de suggestie van het kamerlid om vertrouwensartsen die zich met kindermishandeling bezighouden, tevens te belasten met de signalering van geweldpleging jegens ouderen.

Eind vorig jaar hield de Raad van Europa in Straatsburg een studieconferentie over „geweld in het gezin”. Daar werd, vooral op basis van Scandinavische gegevens, ook gesproken over de mishandeling van bejaarden door hun kinderen of kleinkinderen.

maken tussen de belasting die de functie meebrengt en de belastbaarheid van de sollicitant. Seropositiviteit voor Aids kan daarbij, anders dan bijvoorbeeld een zwakke rug bij een stratenmaker, geen factor van doorslaggevende betekenis zijn.

Het keuringsbeleid van Philips is bovendien weinig zinvol. Gezien de mate van verspreiding van het Aids-virus zal Philips jaarlijks maar zeer weinig seropositieven onder zijn sollicitanten tegenkomen; het bedrijf spreekt zelf ook van maar een of twee gevallen per jaar.

De kwalijke kant van de richtlijn is dat de aanstellingskeuringen in het bedrijfsleven hiermee sluipenderwijs worden uitgebreid met een nieuw element: onderzoek op de kans dat een nieuwe werknemer of -neemster op termijn ziek zal worden. Nog afgezien van de onzekere voorspellende waarde van de „Aids-test” wordt hiermee de deur opengezet voor de invoering van allerlei andere voorspellende medische tests, bijvoorbeeld op (erfelijke) vatbaarheid voor bepaalde aandoeningen. Het „recht op arbeid” voor bepaalde (risico)groepen dreigt op die manier gaandeweg te worden uitgehold.

Philips zou er beter aan doen zich te conformeren aan de opvattingen die in brede kring (de artsenorganisatie KNMG, Gezondheidsraad, Nationale Commissie Aids-bestrijding) leven. Al deze organisaties bepleiten uiterste terughoudendheid met de „Aids-test”. Wellicht wordt het tijd die opvattingen ook vast te leggen in wettelijke regels op het terrein van de arbeidsovereenkomst of voor de toegang tot ziektekostenverzekering en pensioenfonds.

En dat niet alleen op nationaal niveau, maar ook in Europees verband. Ook de EG onderzoekt sollicitanten op besmetting met het Aids-virus — zij het op andere gronden, en met andere rechtsgevolgen: de seropositieve sollicitant wordt niet afgewezen, maar wel in zijn rechten als werknemer beperkt.

Het is de vraag of deze handelwijze van de EG niet evenzeer op gespannen voet staat met het in Europese verdragen vastgelegde recht op „vrije toegang tot het arbeidsproces” als het keuringsbeleid bij Philips. Een vraag die des te meer klemmt, omdat de EG op politiek niveau iedere discriminatie van Aids-patienten of seropositieven van de hand heeft gewezen.

le
ur
j-
e
l
t
n
il
e

g
ig
ig
u-
ic-
m-
eft
is,
ige
bij
is.

an
et
le
f-
e
n
r-
f
r
i
r
il
st
r-
j-
-
g
er
el
en
en
at
n-
gs-
is-
or
m-
els
er-
ent.

tot
b-
e
a
k

Voorlichtingsdag: zaterdag 6 febr.

Hogeschool

Een VVD-lid in discussie met het panel over Liberaal Bestek '90.

Foto Bert Verhooff

SELECTIEBELEID ALLEEN RECHTSGELDIG NA INSTEMMING ONDERNEMINGSRAAD

Philips overtrad mogelijk wet met regeling tegen Aids

Inz
KL
ster

Van onze medewerker
AMSTERDAM — De storm van verzet tegen het beleid van Philips seropositieve sollicitanten te werven, is gaan liggen nu Philips de uitvoering van dit beleid voorlopig heeft opgeschort. Maar daarmee is het probleem zeker nog niet uit de wereld.

In deze affaire is opgevallen dat minister De Koning van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en staatssecretaris Dees van Volksgezondheid zich zo onaangenaam verrast toonden. Maar al vanaf het begin van de Aids-discussie was volstrekt duidelijk dat onderzoek naar besmetting met het Aids-virus gegevens kan opleveren met eert kapitale waarde.

Dat de ministers zich daarvan bewust moeten zijn geweest, kan geconcludeerd worden uit het feit dat het kabi-

net nog maar kortgeleden toestemming heeft gegeven voor een Aids-test bij het afsluiten van een levensverzekering. Voor werkgevers die een eigen risico dragen voor de Ziektewet en een pensioenfonds in eigen beheer houden, ligt het belang van een Aids-test natuurlijk precies gelijk. Dus de verrassing van de meest betrokken ministers deed niet geloofwaardig aan. Het had er meer van weg dat zij een gebrek aan beleidsvorming in het kabinet wilden maskeren.

Tevens viel op hoe andere grote werkgevers, waaronder de EG, probeerden de indruk te wekken dat besmetting met het Aids-virus voor hen op zichzelf geen aanleiding vormt voor afwijzing van een sollicitant. Ik heb wel eens een beter verhaal gehoord. Totdat het tegendeel blijkt lijkt het raadzaam ervan uit te gaan dat het bij deze werkgevers niet anders ligt dan tot voor kort bij Philips.

Overigens vallen niet alleen de direc-

tie van Philips, maar ook de centrale ondernemingsraad verwijten te maken over het gewraakte selectiebeleid. De regeling wordt sinds oktober 1987 toegepast. Krachtens artikel 27 lid 1 sub f van de Wet op de Ondernemingsraden dient de ondernemingsraad met een dergelijke regeling in te stemmen. Zonder instemming van de ondernemingsraad kan de regeling niet rechtsgeldig tot stand komen noch ten uitvoer worden gebracht — tenzij de cao daartoe de mogelijkheid biedt.

Uit de verklaringen van Philips blijkt niets van een dergelijke instemming van de ondernemingsraad of de vakorganisaties. Zijn deze werknemersorganisaties misschien geheel gepasseerd, of hebben ze zitten te slapen?

Als dat het geval is, komt de opschortingsbeslissing van Philips wel in een ander daglicht te staan, want dan is dat besluit wellicht niet vrijwillig genomen, maar onder druk van mogelijke rechtsmaatregelen.

Een Philips-woordvoerder was donderdag voor de televisie niet erg duidelijk. Hij zei dat het nieuwe criterium over Aids-besmetting geen verandering van het aanstellingsbeleid inhield, maar juist een concrete invulling daarvan. Een dergelijke subtiliteit lijkt duidelijk toegesneden op de zojuist genoemde bevoegdheid van de ondernemingsraad om een veto uit te spreken over een nieuw aanstellingscriterium.

Ondertussen is het probleem van de selectiecriteria voor sollicitanten zeker nog niet opgelost. Uit een enquête onder de leden van de Nederlandse Vereniging voor Personeelsbeleid bleek dat de meerderheid verwacht dat besmetting met het Aids-virus in de toekomst wel degelijk een rol zal gaan spelen bij sollicitatieprocedures. Ten minste, als er geen beperkende maatregelen komen in de cao's of in de wet.

Een dergelijke wetgeving is aan ons rechtsstelsel niet vreemd. Het bevat verschillende, deels strafrechtelijk ge-

sanctioneerde, discriminatieverboden. Ook legt de Wet Arbeid Gehandicapte Werknemers aan werkgevers in beginsel de verplichting op een bepaald percentage gehandicapte werknemers in dienst te hebben. Bij deze bepalingen zou zeker ook een verbod passen om besmetting met het Aids-virus als criterium te hanteren bij een sollicitatie.

Maar waarschijnlijk verdient het de voorkeur de selectie in breder verband te beschouwen, omdat nieuwe medische technieken morgen weer een ander selectiecriteria kunnen aanreiken. In dat bredere verband is de vraag aan de orde of voornamelijk geld en techniek de vormgeving van onze samenleving bepalen, of wellicht normen die ook nog een beetje herinneren aan de gelijke verdeling van arbeid en ontplooiingskansen?

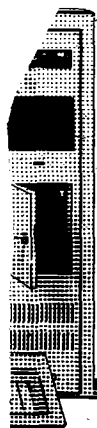
De wetgever heeft zich wel eens met onbenulliger zaken beziggehouden.

DIENAND CHRISTE

SCHIGERS en Boeing dagmori vliegtuig terecht de landin video. D een ziek hoofd-

De Bo passagie den aar voorde tevidec giers v vast te laten moest

Volg KLM passagie hadder gespro

micro-

waliteit
ijst:
'25.

30DEM

en Oost-Suriname

er be- begin januari in de Memre Boekoe-ka-
erro- zerne dat het Surinaamse leger niet met
zegt „terroristen” zal onderhandelen en het
reks- junglecommando daarom „tot de laatste
aribo man zal wegvagen”. Het is nog niet dui-
delijk wat de precieze spelregels zijn die
de nieuwe president van Suriname daar-
over heeft afgesproken met Bouterse.

Na de Verenigde Staten hebben ook
Venezuela en Brazilië gezegd hun finan-
ciële bijstand aan Suriname te hervatten
nu er een nieuwe regering in Paramari-
bo is gekomen. Nederland zal eerst in
Paramaribo gaan praten over de voor-
waarden voor hervatting van de ont-
wikkelingshulp. De Amerikaanse bij-
drage is overigens een schijntje vergele-
ken bij de humanitaire steun die Den
Haag sinds december vorig jaar al aan
Suriname verstrekt met voedsel en me-
dicijnen via zending en missie.

De Nederlandse regering lijkt onaan-
genaam verrast door de Amerikaanse
beslissing om de ontwikkelingshulp
voor Suriname te hervatten. De rege-
ring zou zich vooral gestoord hebben
aan het feit dat Washington geen over-
leg heeft gepleegd over de hervatting,
en Den Haag zelfs niet van te voren op
de hoogte heeft gesteld van het besluit.
Dit ofschoon de VS en Nederland de
afgelopen jaren regelmatig van gedach-
ten hebben gewisseld over Suriname en
ontwikkelingshulp.

Een woordvoerder van het ministerie
van Buitenlandse Zaken in Den Haag zei
dinsdag dat hij de Amerikaanse hulp
„niet wilde kleineren”, maar dat Neder-
land alleen al aan humanitaire en nood-
hulp een bedrag naar Suriname heeft
overgemaakt dat „vele malen groter” is
dan de ontwikkelingshulp die de VS nu
willen hervatten.

en van het presidentieel paleis naar de
ministers Grep, Alimahomed, Adjodja,
Foto ANP

Onderhandelaars akkoord over wegvervoer-cao

Van onze verslaggever

UTRECHT — Werkgevers en werk-
nemers in het beroepsgoederenvervoer
zijn dinsdag tot overeenstemming ge-
komen voor een nieuwe cao. De dreig-
ing van acties is hiermee voorlopig
weggenomen. In de afspraken zijn als
belangrijkste elementen opgenomen
een loonsverhoging van een procent en
een extra roostervrije dag voor het per-
soneel van 16 tot en met 39 jaar. Het
totale pakket aan arbeidsvoorwaarden
gaat de werkgevers 2,66 procent meer
kosten.

Werkgevers noch bonden zijn geheel
tevreden. De vakbondsleden krijgen het
resultaat „neutraal” voorgelegd, zonder
positief advies van de onderhandelaars.
Aan de andere zijde constateerde onder-
handelaar Bergmans namens de werk-
gevers dat van hun verlangens weinig
was overgebleven.

Woordvoerder Bert Duijm van de
Vervoersbond FNV noemde het resul-
taat te mager. Een looneis van 3 tot 4
procent is teruggebracht tot één. De eis
van vijf roostervrije dagen is ook niet
gehaald. Overigens erkende Duijm dat
een aantal verslechteringen die de
werkgevers hadden voorgesteld, ook
van tafel is gegaan.

Er zijn wel afspraken gemaakt over
een zogenoemde chauffeurs-pool, een
gemeenschappelijke personeelsdienst
waaruit de werkgevers reserve-perso-
neel kunnen putten. Deze pool is van
belang voor het aantrekken van jong
personeel en voor de scholing van de
chauffeurs.

„Als je bedenkt dat we het overleg
zijn begonnen met het actie-zwaard bo-
ven onze hoofden, dan mogen we niet
ontevreden zijn”, concludeert Berg-
mans tenslotte. Duijm stelt vast dat „de
kantjes eraf zijn”. In de ko-
nferentie leden beslissen.
ers en vak-

ouwt manier en bij Defensie

ren van afzonderlijke materieelplannen
niet meer voldoende zal zijn om de fi-
nanciering van alle plannen op Defensie

ng

reniging
svliegers
artmaat-
tien jaar
overeen-
lete cao
air-vlie-
et nog
worden
esident
ursma

en tus-
rs gere-
e jaren
afsprake
riële as-
ensioen-
stijden-
regelin-
tijd heeft
ot 1 juli
jzgingen
de situa-
e cao ech-
prekingen
de perio-
de pensi-
tijdenrege-

ANET BLEICH

Koorts

HET BELANGRIJKSTE nieuws
wordt ons al dagen lang onthouden.
Met voorbedachten rade, ben ik bang.
De griep. De griep raast door het land,
en maakt met kille vastberadenheid z'n
slachtoffers. Voropaginanieuws zou ik
zo denken. Maar nee. Hoe kan dat? Is
het een nieuwe variant? Is er geen kruid
tegen gewassen?

Het begon zo ongeveer een week gele-
den. Bij bosjes vielen ze om me heen. Ik
ontwikkelde me onmiddellijk tot een
eersteklas verpleegster, want je moet
wát, nietwaar? Rende naar apotheken
en drogisten. Haalde laxemiddelen in
huis, die ook niet hielpen. Geen wonder,
dacht ik achteraf, want diarree hadden
ze toch al. Hoe nu? Ben ik op moord uit?
Ben ik een beetje in de war geraakt?

Koortsachtig probeer ik me de ge-
beurtenissen van de laatste dagen voor
de geest te halen. Pak ook de voropagi-
na's er nog maar even bij. Kolencentra-
les. Nee. Files. Nee. De straat is afgezet,
maar dat is voor iets anders. Nog een
berichtje over knuppels. Die zijn be-
steld, maar worden niet geleverd. Of
zoiets. Belachelijk, het honkbalseizoen
is toch al lang voorbij? Geen woord over
de griep, alweer niet.

Komt het misschien door dat bezoek
van J.? Nicht J. uit Dordrecht? Op een
kwade middag stond ze, zonder aankon-
diging, zo maar voor m'n deur. Die had
de straat dus wél in kunnen komen. Ze
wilde thee, geen koffie met een dubbele
cognac, hoewel ze niet eens ziek was. En
zeuren! Over X, IJ, Z, en A, die ik niet
ken. En over opvoeding. Een flinke tik,
zo op z'n tijd... Eruit, mens, of ik sla!

Weet u, ik vind slaag het ergste wat er
is. Nooit last van gehad, gelukkig. Aan
mijn lijf geen polonaise. En ook niet aan
dat van m'n kinderen, kindskinderen,
en de rest van de wereldbevolking. Zo,
dat heb ik tenminste weer even gere-
geld.

Wat was dat nou precies met die
knuppels? Hard hout? Ze leren het ook
nooit, die Oostenrijkers. Of zou het mis-
schien voor een nieuw type ski's zijn?

Het voordeel van zo'n uitgaansverbod
is dat je ook door niemand wordt lastig-
gevallen. Alleen het zoemen van de
graafmachines in de straat. En het ge-
rinkel van de telefoon. C. belt, in tranen.
Het is zo ver. De griep heeft haar te
pakken. „Ga liggen!” schreeuw ik in een
poging tot kalmeren. „Verroer je niet!
Want denk erom, ze slaan, die krenge,
die bacillen.”

Ik wankel naar het raam. De meeu-
wen krijsen. Ineens zie ik ze de hoek om
komen, met hun helmen en hun unifor-
men. De nieuwe houten knuppels in de
hand. Wél geleverd? Is dat mijn deur?
Mijn God, wat is het koud. Ik heb, geloof
ik, toch verhoging.

Aids-test Philips

Vervolg van pagina 1

Volgens de artsen die het arti-
kel schreven, mag besmetting op zich
geen reden tot afkeuring zijn omdat
geen sprake is van ziekte. Een seroposi-
tief kan in een later stadium de (dodelij-
ke) ziekte ontwikkelen maar dat geldt
slechts voor een deel van de groep.

Een woordvoerder van Philips Neder-
land zegt dat het concern wel op de
hoogte is van het afwijzende KNMG-
standpunt maar niettemin eigen beleid
wil voeren. „Het KNMG-standpunt
staat, begrijp ik, ter discussie. Voor ons
speelt mee dat de aanstellingskeuring
meteen keuring is voor de toegang tot
de ziekteverzekering van Philips en het
bedrijfspensioenfonds. Bij keuringen
kijken we naar ernstige ziekten en Aids
is zo'n ernstige ziekte.” Volgens de
woordvoerder zijn de gevolgen van de
maatregel niet groot. „Het gaat slechts
om een tot twee gevallen per jaar waar-
in dit een rol speelt.”

Circulaire

Het nieuwe beleid bij Philips is vastge-
legd in een circulaire van het hoofd van
de Bedrijfsgezondheidsdienst van Phi-
lips Nederland, H. Scheijde. De circulai-
re is in oktober vorig jaar toegezonden
aan de personeelsdiensten, bedrijfsart-
sen en bedrijfsverpleegkundigen van
Philips en geeft aan hoe deze diensten
moeten reageren op allerlei vragen die
met de ziekte Aids te maken hebben.

Zo wordt bijvoorbeeld in de circulaire
benadrukt dat werknemers die Aids
hebben of seropositief zijn, geen gevaar
voor hun omgeving.

DEELNEMERS WERELDWIJD CONGRES LOVEN BELEID

Nederlandse aanpak Aids internationaal voorbeeld

Van onze correspondent
WIO JOUSTRA

LONDEN — Nederland bekleedt op het terrein van de Aids-bestrijding een internationale voorbeeldfunctie. Andere landen zien vooral de spuitomruil voor drugsverslaafden en de constante dialoog tussen politiek en homobeweging over preventieve maatregelen tegen de verspreiding van het Aids-virus als voorbeelden van een verstandige aanpak van de ziekte.

Arts gewaarschuwd na ongewild meedelen uitslag van Aids-test

AMSTERDAM (ANP) — Het Medisch tuchtcollege in Amsterdam heeft een waarschuwing gegeven aan een Amsterdamse internist, omdat deze vorig jaar de uitslag van een Aids-test had meegedeeld aan een patiënt die daar beslist niet van wilde horen. De klacht van betrokkene dat de Aids-test tegen zijn wil was uitgevoerd, wees het tuchtcollege af. Dat bleek niet te bewijzen, aldus de uitspraak.

De advocaat van de klager, mr J. Westenberg, heeft dit dinsdag meegedeeld. De patiënt meldde zich bij de internist met klachten over vermoeidheid. Besloten werd tot een uitgebreid bloedonderzoek. Klager beweert dat hij de arts toen heeft gezegd geen Aids-test te willen; de internist ontkent dat.

Drie weken later kreeg hij te horen dat de resultaten van het bloedonderzoek geen reden tot ongerustheid gaven. De uitslag van de Aids-test was echter nog niet binnen. Klager schreef daarop direct een aangetekende brief, waarin hij verklaarde geen prijs te stellen op die uitslag. Drie dagen later werd die hem toch telefonisch meegedeeld.

Westenberg noemt de uitspraak van het medisch tuchtcollege van principiële belang. Los van het feit dat de uitslag voor betrokkene gunstig was, „kunnen artsen hieruit leren dat zij voorzichtig moeten omgaan met de gegevens van hun patiënten”.

Snelheidscontroles op brug sorteren weinig effect

DORDRECHT (ANP) — Snelheids-overtreders zijn hardleers. Dat is de conclusie van de verkeersgroep rijks-politie in het district Dordrecht, nu de resultaten bekend zijn van de snelheidsmetingen die eind vorige week zijn verricht op de brug over de Noord bij Alblasterdam.

Dit weekeinde reed 5,5 procent van de weggebruikers hier te hard. Tijdens strenge snelheidscontroles in november vorig jaar schreef de rijkspolitie op dezelfde brug ruim vijftuizend bekeuringen uit wegens te hard rijden.

In november reed nog 3 procent van de automobilisten te hard. Er werd toen voor één miljoen gulden aan boetes uitgedeeld. Zondag bekeurde de politie zelfs 11 procent van de autorijders. Op de als levensgevaarlijk bekend staande smalle brug zijn sinds november twee mensen door ongelukken om het leven gekomen. Zaterdag vielen door een frontale botsing twee zwaar gewonden.

Vrouw bekend zes jaar oude moord op dochttertje

RIDDERKERK (ANP) — Een 25-jarige vrouw uit Ridderkerk heeft bekend zes jaar geleden haar bijna twee jaar oude dochttertje te hebben gedood. Ze is door de politie aangehouden.

De zaak kwam vorige week maandag aan het licht toen haar zoontje van een jaar met ernstig hersenletsel in het Rotterdamse Dijkzigtziekenhuis werd opgenomen. De artsen kwamen tot de conclusie dat hier sprake was van kindermishandeling. Aan de politie gaf de vrouw niet alleen de mishandeling van haar zoontje toe, maar bekende ook haar dochttertje door verstikking om het leven te hebben gebracht.

Dit is vernomen van deelnemers aan het internationale Aids-congres in Londen. Het driedaagse congres is georganiseerd door de Wereld Gezondheidsorganisatie van de Verenigde Naties (WHO) en de Britse regering. De medisch adviseur van het kabinet-Thatcher, Sir Donald Acheson, heeft zich positief uitgelaten over de twaalf proefprojecten onder drugsspuiters in Engeland en Schotland. De projecten zijn gebaseerd op het Amsterdamse model van schone spuiten en gratis condooms.

De Australische minister voor Volksgezondheid, dr N. Blewett, heeft zich vorige week eveneens van de Nederlandse Aids-bestrijdingswijze op de hoogte gesteld. In de Verenigde Staten leidt vooral de kwestie van de spuitomruil tot heftige discussies. Volgens de Nederlandse delegatie bij het congres tonen de meeste andere westerse landen grote interesse voor de bestrijding van Aids in Nederland.

Het is voor het eerst dat op politiek niveau zo'n massaal congres over een besmettelijke ziekte is georganiseerd. Het werd dinsdag geopend door de Britse prinses Anne, die afweek van de oorspronkelijke tekst van haar toespraak en verklaarde dat Aids „een klassiek eigen doelpunt, gescoord door het menselijk ras, een zelf toegebrachte wond” was. Verschillende artsen benadrukten vervolgens dat Aids een virusziekte is en dat geen enkele groep de schuld mag worden gegeven voor het optreden ervan.

Van de 160 lidstaten van de WHO nemen er 150 aan het congres deel. Meer dan honderd delegaties worden geleid door de eerst verantwoordelijke bewindsman of -vrouw op het terrein van de volksgezondheid.

De boodschap van de WHO ligt er dan ook niet om. De directeur van het speciale Aids-bestrijdingsprogramma, dr J. Mann, waarschuwde dinsdag voor een „potentieel explosieve wereld-epidemie”. Hij deed een beroep op alle lidstaten van de WHO voorlichtingscampagnes en andere educatieve pro-

gramma's in het leven te roepen om de verspreiding van Aids zo veel mogelijk tegen te gaan.

De WHO heeft voorspeld dat het aantal Aids-gevallen in de wereld dit jaar zal verdubbelen. Aan het begin van 1988 waren ruim 75 duizend Aids-gevallen in de wereld officieel bekend, maar volgens de organisatie is het heel goed mogelijk dat dat maar de helft is van het werkelijke aantal.

Dit jaar zal het aantal bekende gevallen zich volgens Mann verdubbelen. In 1991 zal de wereld een miljoen Aids-patiënten tellen en zal Aids de belangrijkste doodsoorzaak onder mannen tussen 25 en 34 worden als verdergaande politieke maatregelen uitblijven. Mann verwacht dat tegen 1991 de helft van alle Aids-gevallen door heteroseksuelen zal worden overgedragen.

In de Nederlandse delegatie, die wordt geleid door staatssecretaris Dees van Volksgezondheid, is de stemming iets positiever, hoewel uit de laatste cijfers van de Amsterdamse GG en GD blijkt dat een op de drie spuitende drugsverslaafden in die stad met het Aids-virus is besmet.

De prognoses van de WHO voor het aantal te verwachten gevallen in Nederland kloppen de laatste tijd niet omdat er minder gevallen zijn dan voorzien. Het aantal Aids-gevallen in Nederland verdubbelt zich niet na twaalf maar na veertien maanden.

Dees verklaarde op het congres dat de internationale prognoses nog steeds verontrustend zijn. Hij deed een beroep op zijn collega's om vanwege de indringendheid van het Aids-probleem „niet te schromen oplossingen als spuitomruil ter hand te nemen, omdat dergelijke maatregelen een rem kunnen zetten op de verdere verspreiding van het virus”.

Nederland heeft voorts gepleit voor het achterwege laten van protectionistische en repressieve maatregelen. Volgens de voorzitter van de nationale commissie voor Aids-bestrijding, prof. E. Roscam Abbing, zijn dergelijke maatregelen contra-productief. „De roep om repressieve maatregelen tegen Aids-patiënten is gemakkelijker te weerstaan indien kan worden verwezen naar internationale samenwerking op het terrein van de preventie en voorlichting”, zo verklaarde hij het nut van het internationale congres.

Rotterdam

Var
SIET
ROTT
maande
terdam
dagblad
telwijzi
sie”, z
Krul,
thans

Vand
den be
ven. D
bouw
zijn ge
daling
verliez
jaar r
verniet
joen
door E
— die
Het Vr
Deze is
Nieuw
sinds 1
tief nau
Avondb.

Op 13
dagblad
se Hekel
werd het
in Rotte

AIDS-TEST

'DE PHILIPS-richtlijn over Aids? De goede stap is dat ze hem voorlopig hebben ingetrokken." Dr P. van Wely, tot vorig jaar directeur van de medische dienst van Philips, snapt niet hoe de jongens, die hij nota bene zelf heeft opgeleid, ooit tot het besluit zijn gekomen seropositieven als werknemer af te keuren.

Van Wely is inmiddels met pensioen, maar hij geldt in de bedrijfsgezondheidskunde als een grote deskundige, vooral op het gebied van de aanstellingskeuringen, een onderwerp waarop hij is gepromoveerd. „Ik weet niet precies hoe ze tot hun besluit zijn gekomen, maar ik begrijp er niets van. We hebben bij Philips jarenlang een duidelijk beleid gekend. Dit verschijnsel past daar niet in.”

Het besluit is wat hem betreft „minstens onverstandig”, vooral ook omdat het om Aids gaat. „Bij een andere ziekte was het misschien niet zo als een bom ingeslagen. Hoewel die al in oktober vorig jaar is gevallen en pas een paar weken geleden is ontplot.”

Risico's

De Philips-artsen hebben hun beslissing altijd verdedigd met het argument dat seropositiviteit voor de ziektenkosten- en de pensioenverzekering te grote financiële risico's met zich meebrengt. Van Wely begrijpt de afweging van de artsen, maar is het er niet mee eens.

„Ik kan me voorstellen dat de artsen concluderen dat de risico's groot zijn en dat ze het zekere voor het onzekere willen nemen. Maar het is te klinisch. Ze beseffen niet welke repercussies het heeft in de maatschappelijke en politieke sfeer. Want je sluit met zo'n beleid wel een heleboel mensen uit van werk.”

Uitgangspunt voor Van Wely is dat een Aids-test uit den boze is zolang niet is bewezen dat seropositiviteit iets te maken heeft met de arbeidsgeschiktheid van een sollicitant. Een standpunt dat wordt gedeeld door de artsenorganisatie KNMG.

Van Wely: „De aanstellingskeuring moet een functiekeuring zijn. De uitslag zoals wij hem bij Philips altijd hebben gehanteerd, gaat in termen van werk, niet in termen van gezondheid. Dan zeg je bijvoorbeeld: ploegdienst is niet zo geschikt. Of: staand werk met die voeten? Nee. Je krijgt een profiel van werk wat een man wel kan. Het is in feite de definitie van sociale bedrijfsgezondheidszorg: bescherming en bevordering van de gezondheid van de werker, via manipulatie van het werk.”

Bij een aanstellingskeuring moet het voordeel van de twijfel altijd bij de sollicitant liggen, vindt Van Wely. „Als bedrijfsarts moet je het financiële risico zo ver mogelijk van je afhouden. Dat is altijd een onzekerheid.”

Hij ziet eigenlijk maar één reden een sollicitant medisch af te keuren. „Alleen wanneer je zeker weet dat een man binnen korte tijd zal uitvallen, omdat hij bijvoorbeeld snel moet worden geopereerd. Dan kun je zeggen: wat heeft het voor zin om hier tot een aanstelling over te gaan?”

De Philips-artsen hebben bakzeil gehaald. De richtlijn om sollicitanten af te keuren bij besmetting met het Aids-virus (als ze seropositief zijn) lokte een zodanige stroom reacties uit, dat voor Philips niets anders restte dan die richtlijn op te schorten. De ethische discussie gaat voort. Welke rechten en plichten hebben bedrijfsartsen bij aanstellingskeuringen? En welke rol vervullen ze bij verzekeringskeuringen? „Als je ziet hoe verschillend artsen dan oordelen, kun je vaststellen dat de willekeur groot is.”

De kwetsbare plekken van de bedrijfsgezondheidskunde.

Bedrijfsarts bezig met een keuring.

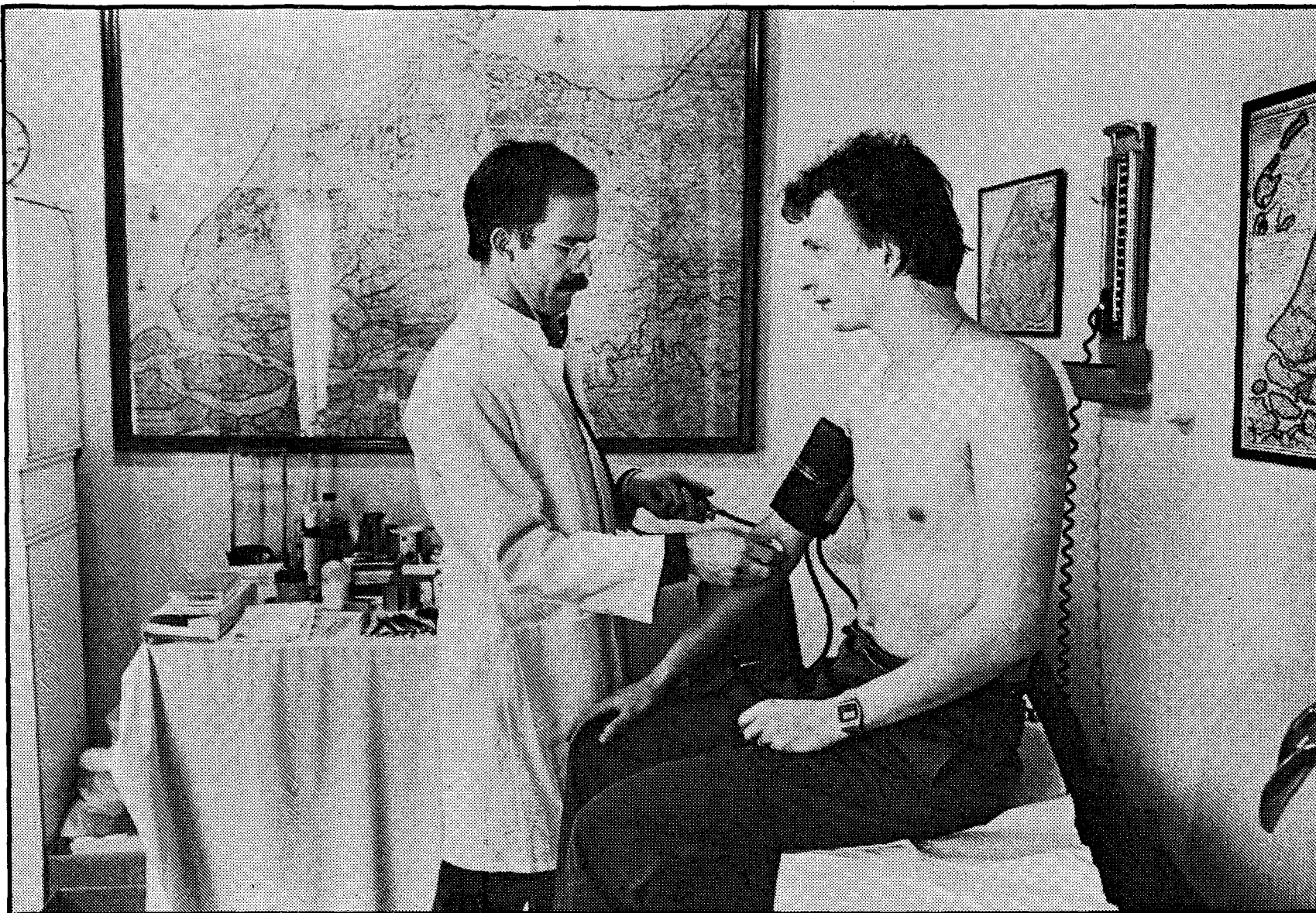
Foto Hans Kouwenhoven

matig in de trant van: 'jee, hoe zal dat aflopen met die man of vrouw', of: 'straks krijgen we de hele verzekeringswereld over ons heen'. Men voelt verantwoordelijkheid en is geneigd op zeker te spelen, dus af te keuren. En dat is nou juist wat je niet moet doen. Nu het zo'n gevoelig onderwerp als Aids is, waarbij de kortsluiting wordt gemaakt naar discriminatie van homoseksuelen, gaat het mis.

„Het merkwaardige is bovendien dat verzekeringsinstanties vaak coulanter zijn dan de arts. Ik kan me discussies herinneren over nierpatiënten die dialyse nodig hebben. 'Wat is het risico? Ziekte, verzuim, sterfte.' Er waren bedrijfsartsen die dat niet aandurfden. De mensen van de pensioenfondsen zeiden dan: 'waarom niet? Wees nou toch niet roomser dan de paus. Dokter, dat risico nemen we mee'.

„Dat is een raar fenomeen. Pensioenverzekeraars durven best wat aan. De werkende bevolking is relatief gezien heel gezond. Het financiële risico is algemeen niet zo groot.

„Ons verzekeringsstelsel is gebaseerd op solidariteit. Als je dat verlaat, krijg je Amerikaanse toestanden. 'Rookt u? Drinkt u? De statistiek geeft aan dat dat niet goed is. We nemen u niet aan.' Statistieken gaan op voor massa's mensen, niet voor individuen. In Amerika zijn er al bedrijven die zekers afkeuren.

„Artsen bij Philips hebben weinig ruggegraat getoond”

ven. Plomp is aan de VU direct betrokken bij de opleiding van bedrijfsartsen.

Ook hij benadrukt dat een aanstellingskeuring vóór alles een functiekeuring moet zijn. „Selectief keuren — dus de beste uitzoeken — mag niet. Het gaat om de geschikte persoon op de geschikte plaats.”

Met andere woorden: iemand die kleurenblind is, is niet geschikt als elektromonteur, want hij kan de gekleurde draadjes niet onderscheiden. Maar voor andere functies kan hij prima zijn. Of iemand met één oog, die geen diepte ziet, moet niet op een kraan zitten, maar kan heel goed een administratie voeren.

Uit onderzoek van Plomp blijkt echter dat werkgevers bij aanstellingskeuringen risico's willen schatten: is die man of vrouw wel productief genoeg?, hoe groot is de kans op verzuim? „De praktijk wijst uit dat een aanstellingskeuring niet alleen een keuring is in

Dat wil zeggen dat een bedrijf bepaalde evidente financiële risico's probeert te vermijden. Dat is de overweging geweest bij Philips om naar Aids-besmetting te vragen. Plomp: „Op zich vind ik het verschijnsel dat mensen op grond van een bepaalde aandoening worden afgekeurd, niet verkeerd. Dat komt ook vrij algemeen voor.

„Wat dat betreft verbaast de commotie mij een beetje. Het komt doordat Aids, Aids is. Er wordt bij keuringen ook gevraagd naar epilepsie of suikerziekte. Van vrouwen wil de arts weten hoe de menstruatie verloopt in verband met zwangerschap.”

Onder de medische paraplu kan veel worden gevraagd. Sollicitatiegesprekken en psychologische tests zijn aan veel codes gebonden die de sollicitant beschermen. Dat is voor medische keuringen nauwelijks het geval, meent Plomp.

Hij volstaat met een positief of negatief advies.

Een bedrijfsarts is niet alleen afhankelijk van een bedrijf, maar ook van de werknemers. De arts dient als het ware twee heren. Plomp: „Hij moet altijd balanceren. Enerzijds heeft hij het vertrouwen van werknemers nodig, anderzijds moet hij naar het bedrijf toe aangeven wat wel en niet acceptabel is. Daarin moet hij wel duidelijkheid verschaffen over zijn onafhankelijkheid.”

Uit onderzoek van de VU-wetenschapper onder werknemers van bedrijven blijkt echter dat 42 procent van de werknemers denkt dat de werkgever over de informatie van de bedrijfsarts kan beschikken. De onafhankelijkheid van de bedrijfsarts lijkt dus in het geding.

De vraag is of een goede belangenafweging mogelijk is zolang artsen economisch gebonden zijn aan bedrijven. Plomp: „Ik denk dat een bedrijfsarts voldoende rekening moet hebben met een

laatste vijf jaar zie je dat werkgevers de artsen achtervolgen met vragen over de effectiviteit, het nut: de hele sfeer van no-nonsense. Het ouderwetse respect voor de geneeskunde verdwijnt.

„Bij Philips wordt de geneeskundige dienst vrij hard aangepakt: 'wat leveren jullie nou op?'. Ik ken dergelijke uitspraken uit hun eigen stukken. De dienst staat onder druk. Mogelijk dat dit de reden is waarom ze voor een Aids-test door de knieën zijn gegaan. Het is een veeg teken voor de bedrijfsgezondheidszorg: men zwicht voor de werkgevers.”

Belangen

Uit onderzoek is gebleken dat bedrijfsartsen zelf van mening zijn dat aanstellingskeuringen het minst in het belang zijn van de sollicitant. Dat betekent dat er geregeld grenzen worden overschreden, of in ieder geval dat er te weinig rekening wordt gehouden met de belangen van de werknemer.

Plomp: „Bij aanstellingskeuringen wordt lang niet altijd aan een goede belangenafweging gedaan. Patiëntenverenigingen beklagen zich regelmatig over de ongenueanceerde manier waarop mensen met suikerziekte, luchtwegaandoeningen, of epilepsie worden afgekeurd. Dat moet veel zorgvuldiger worden bekeken. Maar keuringsinstanties hebben de kennis of tijd niet, of durven geen risico te nemen.”

verschillende gevallen voorgelegd van personen gekoppeld aan functies. Daarbij werd de vraag gesteld welke beslissing een bedrijfsarts zou nemen. Plomp over dat onderzoek: „Als je ziet hoe verschillend artsen dan oordelen, kun je vaststellen dat de willekeur groot is.

„Een aanstellingskeuring is zeer subjectief. Duidelijke criteria over de arbeidsgeschiktheid van een sollicitant ontbreken. Je bent afhankelijk van de arts in kwestie. De hele geneeskunde is natuurlijk subjectief. De ene arts zegt dat je twee weken moet rusten, de ander geeft je pillen. Maar bij een aanstellingskeuring staan grote belangen op het spel.”

Kunnen we nu concluderen dat het gewoon een puinhoop is met die aanstellingskeuringen?

Plomp: „Nou, nee. De onzekerheidsmarges zijn groot. Maar in praktijk wordt maar 1 tot 2 procent afgekeurd. En niet altijd ten onrechte. Een epilepticus op een steiger, dat is een groot risico. Een suikerziekte-patiënt in een ploegdienst, is wel degelijk problematisch.”

Plomp concludeert wel dat het met de rechten van een sollicitant droevig is gesteld. Hij pleit voor een beroepsrecht, juist omdat het bij aanstellingskeuringen om zulke strijdige belangen gaat. Een dergelijk recht bestaat wel bij de overheid, maar niet in het bedrijfsleven. In de verzekeringsgeneeskunde is er wel een mogelijkheid tegen een beslissing in beroep te gaan. Daar wordt erkend dat het om een schatting gaat, waarbij fouten mogelijk zijn.

Plomp: „De onderbouwing van de aanstellingskeuring moet beter geregeld. Ik denk dat het voor een bedrijfsarts heel moeilijk is bepaalde inschattingen te maken. De pretentie moet misschien niet zo hoog liggen.”

Gezond

Oud-medisch-directeur Van Wely koppelt de positie van de bedrijfsarts en de manier van keuren aan algemene ontwikkelingen in de bedrijfsgezondheidszorg. „Gezondheid wordt steeds meer één-op-één verbonden met goed werk. Dus: 'als je maar gezond bent, functioneer je ook goed'. Dus artsen: 'heel goed keuren, alleen maar hele gezonde mensen'. Als ze in het bedrijf zijn, is het: 'zit ze op hun huid dat ze minder roken, niet drinken en gezond leven'.

„Het is onzin werk en gezondheid gelijk te schakelen. Je kunt mensen hebben die hartstikke ziek zijn, maar die uitermate goed functioneren. Juist mensen die gehandicapt zijn of chronische afwijkingen hebben, zijn vaak extra gemotiveerd. Die moet je nooit afschrijven.

„Maar de tendens is er. Bedrijven die gezondheid bevorderen door middel van fitnessprogramma's, net als in Amerika. Het is prachtig, maar het heeft zijn ongunstige gevolgen. De balans werkmens wordt vergeten.”

Het is volgens Van Wely een onderwerp dat in het verlengde ligt van de Aids-test. „Straks krijg je het genenplaatje. De toenemende belangstelling van bedrijven voor gezonde werknemers zet de bedrijfsartsen onder druk.

Van Wely is inmiddels met pensioen, maar hij geldt in de bedrijfsgezondheidskunde als een grote deskundige, vooral op het gebied van de aanstellingskeuringen, een onderwerp waarop hij is gepromoveerd. „Ik weet niet precies hoe ze tot hun besluit zijn gekomen, maar ik begrijp er niets van. We hebben bij Philips jarenlang een duidelijk beleid gekend. Dit verschijnsel past daar niet in.”

Het besluit is wat hem betreft „minstens onverstandig”, vooral ook omdat het om Aids gaat. „Bij een andere ziekte was het misschien niet zo als een bom ingeslagen. Hoewel die al in oktober vorig jaar is gevallen en pas een paar weken geleden is ontploft.”

Risico's

De Philips-artsen hebben hun beslissing altijd verdedigd met het argument dat seropositiviteit voor de ziektenkosten- en de pensioenverzekering te grote financiële risico's met zich meebrengt. Van Wely begrijpt de afweging van de artsen, maar is het er niet mee eens.

„Ik kan me voorstellen dat de artsen concluderen dat de risico's groot zijn en dat ze het zekere voor het onzekere willen nemen. Maar het is te klinisch. Ze beseffen niet welke repercussies het heeft in de maatschappelijke en politieke sfeer. Want je sluit met zo'n beleid wel een heleboel mensen uit van werk.”

Uitgangspunt voor Van Wely is dat een Aids-test uit den boze is zolang niet is bewezen dat seropositiviteit iets te maken heeft met de arbeidsgeschiktheid van een sollicitant. Een standpunt dat wordt gedeeld door de artsenorganisatie KNMG.

Van Wely: „De aanstellingskeuring moet een functiekeuring zijn. De uitslag zoals wij hem bij Philips altijd hebben gehanteerd, gaat in termen van werk, niet in termen van gezondheid. Dan zeg je bijvoorbeeld: ploegendienst is niet zo geschikt. Of: staand werk met die voeten? Nee. Je krijgt een profiel van werk wat een man wel kan. Het is in feite de definitie van sociale bedrijfsgezondheidszorg: bescherming en bevordering van de gezondheid van de werker, via manipulatie van het werk.”

Bij een aanstellingskeuring moet het voordeel van de twijfel altijd bij de sollicitant liggen, vindt Van Wely. „Als bedrijfsarts moet je het financiële risico zo ver mogelijk van je afhouden. Dat is altijd een onzekerheid.”

Hij ziet eigenlijk maar één reden een sollicitant medisch af te keuren. „Alleen wanneer je zeker weet dat een man binnen korte tijd zal uitvallen, omdat hij bijvoorbeeld snel moet worden geopereerd. Dan kun je zeggen: wat heeft het voor zin om hier tot een aanstelling over te gaan?”

Koppeling

Bij aanstellingskeuringen wringt de schoen vaak bij een koppeling tussen de aanstellingskeuring en de verzekeringskeuring, weet Van Wely. Wettelijk is vastgelegd dat een bedrijfsarts een adviserende rol heeft voor verzekeringsfondsen.

„Maar bedrijfsartsen spreken regel-

De ethische discussie gaat voort. Welke rechten en plichten hebben bedrijfsartsen bij aanstellingskeuringen? En welke rol vervullen ze bij verzekeringskeuringen? „Als je ziet hoe verschillend artsen dan oordelen, kun je vaststellen dat de willekeur groot is.”

De kwetsbare plekken van de bedrijfsgezondheidskunde.

Bedrijfsarts bezig met een keuring.

Foto Hans Kouwenhoven

matig in de trant van: 'jee, hoe zal dat aflopen met die man of vrouw', of: 'straks krijgen we de hele verzekeringswereld over ons heen'. Men voelt verantwoordelijkheid en is geneigd op zeker te spelen, dus af te keuren. En dat is nou juist wat je niet moet doen. Nu het zo'n gevoelig onderwerp als Aids is, waarbij de kortsluiting wordt gemaakt naar discriminatie van homoseksuelen, gaat het mis.

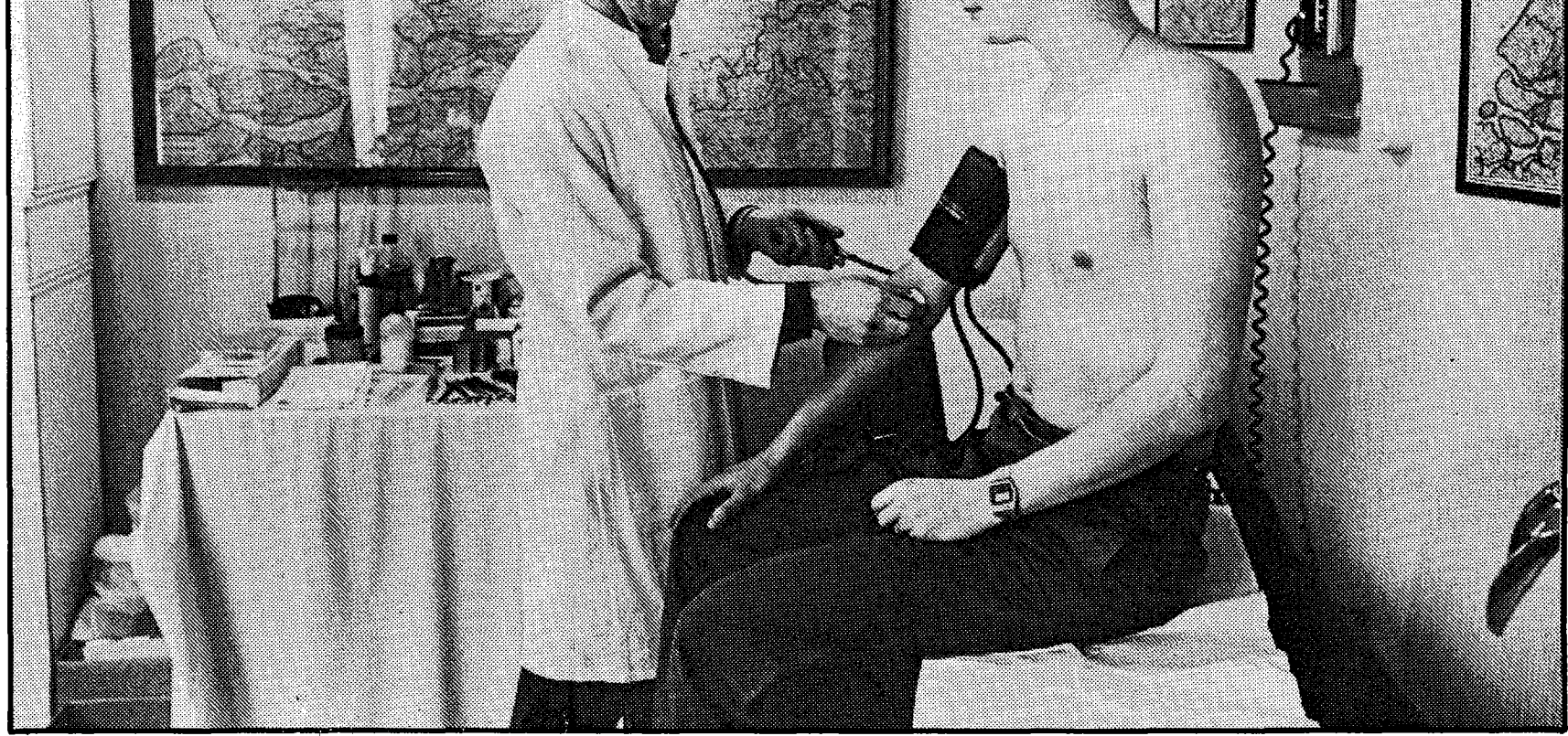
„Het merkwaardige is bovendien dat verzekeringsinstanties vaak coulanter zijn dan de arts. Ik kan me discussies herinneren over nierpatiënten die dialyse nodig hebben. 'Wat is het risico? Ziekte, verzuim, sterfte.' Er waren bedrijfsartsen die dat niet aandurfden. De mensen van de pensioenfondsen zeiden dan: 'waarom niet? Wees nou toch niet roomser dan de paus. Dokter, dat risico nemen we mee'.

„Dat is een raar fenomeen. Pensioenverzekeraars durven best wat aan. De werkende bevolking is relatief gezien heel gezond. Het financiële risico is algemeen niet zo groot.

„Ons verzekeringsstelsel is gebaseerd op solidariteit. Als je dat verlaat, krijg je Amerikaanse toestanden. 'Rookt u? Drinkt u? De statistiek geeft aan dat dat niet goed is. We nemen u niet aan.' Statistieken gaan op voor massa's mensen, niet voor individuen. In Amerika zijn er al bedrijven die rokers afkeuren. Dat is een onfrisse en slechte discussie.”

Afhankelijkheid

Nico Plomp, socioloog, is reeds tien jaar verbonden aan de Vrije Universiteit van Amsterdam. Een van zijn onderzoeksgebieden is de verhouding tussen werkgevers en werknemers op het gebied van de bedrijfsgezondheidszorg. Daarover heeft hij twee boeken geschre-

„Artsen bij Philips hebben weinig ruggegraat getoond”

ven. Plomp is aan de VU direct betrokken bij de opleiding van bedrijfsartsen.

Ook hij benadrukt dat een aanstellingskeuring vóór alles een functiekeuring moet zijn. „Selectief keuren — dus de beste uitzoeken — mag niet. Het gaat om de geschikte persoon op de geschikte plaats.”

Met andere woorden: iemand die kleurenblind is, is niet geschikt als elektromonteur, want hij kan de gekleurde draadjes niet onderscheiden. Maar voor andere functies kan hij prima zijn. Of iemand met één oog, die geen diepte ziet, moet niet op een kraan zitten, maar kan heel goed een administratie voeren.

Uit onderzoek van Plomp blijkt echter dat werkgevers bij aanstellingskeuringen risico's willen schatten: is die man of vrouw wel productief genoeg?, hoe groot is de kans op verzuim? „De praktijk wijst uit dat een aanstellingskeuring niet alleen een keuring is in bedrijfsgezondheidskundige zin, maar ook in verzekeringsgeneeskundige zin, waarbij het gaat om de inschatting van risico's”, aldus Plomp.

„De theorie zegt dat er een onderscheid is tussen bedrijfsgezondheidskunde en verzekeringsgeneeskunde. De praktijk is dat grote bedrijven hun eigen pensioenfondsen hebben. Daar zijn aanstellingskeuringen tevens pensioenkeuringen.”

Dat wil zeggen dat een bedrijf bepaalde evidente financiële risico's probeert te vermijden. Dat is de overweging geweest bij Philips om naar Aids-besmetting te vragen. Plomp: „Op zich vind ik het verschijnsel dat mensen op grond van een bepaalde aandoening worden afgekeurd, niet verkeerd. Dat komt ook vrij algemeen voor.

„Wat dat betreft verbaast de commotie mij een beetje. Het komt doordat Aids, Aids is. Er wordt bij keuringen ook gevraagd naar epilepsie of suikerziekte. Van vrouwen wil de arts weten hoe de menstruatie verloopt in verband met zwangerschap.”

Onder de medische paraplu kan veel worden gevraagd. Sollicitatiegesprekken en psychologische tests zijn aan veel codes gebonden die de sollicitant beschermen. Dat is voor medische keuringen nauwelijks het geval, meent Plomp.

Twee heren

Tijdens een sollicitatiegesprek mag formeel niet worden gevraagd of iemand zwanger is. Evenmin mag worden gevraagd naar de burgerlijke staat, of de seksuele geaardheid. In de medische sfeer mag dat wel, want het valt allemaal onder het medisch beroepsgeheim. Een bedrijfsarts mag bijvoorbeeld nooit rapporteren: „Aids; niet aannemen.”

laatste vijf jaar zie je dat werkgevers de artsen achtervolgen met vragen over de effectiviteit, het nut: de hele sfeer van no-nonsense. Het ouderwetse respect voor de geneeskunde verdwijnt.

„Bij Philips wordt de geneeskundige dienst vrij hard aangepakt: 'wat leveren jullie nou op?'. Ik ken dergelijke uitspraken uit hun eigen stukken. De dienst staat onder druk. Mogelijk dat dit de reden is waarom ze voor een Aids-test door de knieën zijn gegaan. Het is een veeg teken voor de bedrijfsgezondheidszorg: men zwicht voor de werkgevers.”

Belangen

Uit onderzoek is gebleken dat bedrijfsartsen zelf van mening zijn dat aanstellingskeuringen het minst in het belang zijn van de sollicitant. Dat betekent dat er geregeld grenzen worden overschreden, of in ieder geval dat er te weinig rekening wordt gehouden met de belangen van de werknemer.

Plomp: „Bij aanstellingskeuringen wordt lang niet altijd aan een goede belangenafweging gedaan. Patiëntenverenigingen beklagen zich regelmatig over de ongenueanceerde manier waarop mensen met suikerziekte, luchtwegaandoeningen, of epilepsie worden afgekeurd. Dat moet veel zorgvuldiger worden bekeken. Maar keuringen hebben de kennis of tijd niet, of durven geen risico te nemen.”

Naast het probleem van de belangenverstrengeling zijn er voor sollicitanten nog tal van onzekerheden bij het bezoeken aan de bedrijfsarts. Oud-directeur Van Wely van de medische dienst van Philips heeft in zijn promotie-onderzoek naar de keuring van sollicitanten ook de subjectiviteit van de bedrijfsgezondheidskunde onderzocht.

Hij heeft een aantal artsen van Philips

ontoreken. Je bent anrankelijk van de arts in kwestie. De hele geneeskunde is natuurlijk subjectief. De ene arts zegt dat je twee weken moet rusten, de ander geeft je pillen. Maar bij een aanstellingskeuring staan grote belangen op het spel.”

Kunnen we nu concluderen dat het gewoon een puinhoop is met die aanstellingskeuringen?

Plomp: „Nou, nee. De onzekerheidsmarges zijn groot. Maar in praktijk wordt maar 1 tot 2 procent afgekeurd. En niet altijd ten onrechte. Een epilepticus op een steiger, dat is een groot risico. Een suikerziekte-patiënt in een ploegendienst, is wel degelijk problematisch.”

Plomp concludeert wel dat het met de rechten van een sollicitant droevig is gesteld. Hij pleit voor een beroepsrecht, juist omdat het bij aanstellingskeuringen om zulke strijdige belangen gaat. Een dergelijk recht bestaat wel bij de overheid, maar niet in het bedrijfsleven. In de verzekeringsgeneeskunde is er wel een mogelijkheid tegen een beslissing in beroep te gaan. Daar wordt erkend dat het om een schatting gaat, waarbij fouten mogelijk zijn.

Plomp: „De onderbouwing van de aanstellingskeuring moet beter geregeld. Ik denk dat het voor een bedrijfsarts heel moeilijk is bepaalde inschattingen te maken. De pretentie moet misschien niet zo hoog liggen.”

Gezond

Oud-medisch-directeur Van Wely koppelt de positie van de bedrijfsarts en de manier van keuren aan algemene ontwikkelingen in de bedrijfsgezondheidszorg. „Gezondheid wordt steeds meer één-op-één verbonden met goed werk. Dus: 'als je maar gezond bent, functioneer je ook goed'. Dus artsen: 'heel goed keuren, alleen maar hele gezonde mensen'. Als ze in het bedrijf zijn, is het: 'zit ze op hun huid dat ze minder roken, niet drinken en gezond leven'.

„Het is onzin werk en gezondheid gelijk te schakelen. Je kunt mensen hebben die hartstikke ziek zijn, maar die uitermate goed functioneren. Juist mensen die gehandicapt zijn of chronische afwijkingen hebben, zijn vaak extra gemotiveerd. Die moet je nooit afschrijven.

„Maar de tendens is er. Bedrijven die gezondheid bevorderen door middel van fitnessprogramma's, net als in Amerika. Het is prachtig, maar het heeft zijn ongunstige gevolgen. De balans werkmens wordt vergeten.”

Het is volgens Van Wely een onderwerp dat in het verleden ligt van de Aids-test. „Straks krijg je het genenplaatje. De toenemende belangstelling van bedrijven voor gezonde werknemers zet de bedrijfsartsen onder druk. Het schizofrene zit hem erin dat het voor de medici hartstikke goed is dat bedrijven zich voor gezondheid interesseren. Er wordt geld uitgegeven voor anti-rook- en anti-alcoholcampagnes. Dat is fijn, maar ethisch gezien ook levensgevaarlijk. Je creëert een elite die lang leeft en gezond is. De rest kan barsten.”

FRANK VAN ZIJL

CONGRES IN LONDEN AFGESLOTEN MET VERKLARING

„Discriminatie Aids-patiënt moet voorkomen worden”

Van onze correspondent
WIO JOUSTRA

LONDEN — Bij de bestrijding van Aids moeten de mensenrechten en de menselijke waardigheid worden beschermd. Discriminatie tegen en stigmatisering van dragers van het virus ondermijnen de volksgezondheid en moeten worden voorkomen. De internationale gemeenschap moet dringend actie ondernemen tegen verdere verspreiding van de ziekte. Aids is een „wereldwijd probleem dat een ernstige bedreiging voor de mensheid vormt”.

Dat is de kern van de Verklaring van Londen ter Bestrijding van Aids, die donderdag in Londen is aangenomen door 148 van de 166 lidstaten van de Wereld Gezondheidsorganisatie (WHO). Met de verklaring is een driedaags congres afgesloten dat werd gehouden onder auspiciën van de WHO en de Britse regering.

De directeur van het speciale WHO-programma voor Aids, dr J. Mann, noemde het feit dat de internationale

gemeenschap „nee zegt tegen discriminatie, stigmatisering en marginalisering” van Aids-lijdende het belangrijkste. Mann zei verder dat verplichte keuringen (zoals Philips had geïntroduceerd) „slechts een beperkte rol” spelen bij de bestrijding van Aids.

De WHO heeft 1988 uitgeroepen tot het Jaar van de Communicatie over Aids en stelt dit jaar 125 miljoen gulden (tachtig miljoen meer dan vorig jaar) beschikbaar voor haar wereldwijde Aids-bestrijdingsprogramma.

Volgens de Verklaring van Londen moet de strijd tegen Aids op basis van de wereldwijde Aids-strategie van de WHO ter hand worden genomen op nationaal niveau om te voorkomen dat de ziekte uitgroeit tot een wereldepidemie. „Wij zijn ervan overtuigd dat door het stimuleren van verantwoord gedrag en door internationale samenwerking wij de verspreiding van het Aids-virus kunnen en zullen vertragen”, aldus de slotparagraaf van de verklaring.

In de verklaring wordt erkend dat bij gebrek aan een vaccin of geneesmiddel voor Aids „voorlichting en educatie” de belangrijkste componenten vormen van de nationale programma's „omdat verspreiding van het virus kan worden voorkomen door geïnformeerd en verantwoord gedrag”.

De directeur-generaal van de WHO, dr H. Mahler, noemde dit punt op een persconferentie cruciaal omdat de medische stand „nu eindelijk erkent dat informatie wel degelijk een verschil kan maken in het gezondheidsbeleid”.

De politiek draagt voor deze voorlichtings- en educatieve campagnes de hoogste verantwoordelijkheid. Verder worden in de verklaring groepen genoemd die nauw bij de bestrijding van Aids moeten worden betrokken, zoals maatschappelijk werkers, de medische stand, reizigers, de media, het onderwijs, het

jeugdwerk, kerkelijke autoriteiten, potentiële bloeddonors en dragers van het virus.

De nationale programma's moeten zoveel mogelijk gericht zijn op het grote publiek en moeten rekening houden met sociale en culturele patronen, verschillende levensstijlen en menselijke en geestelijke waarden.

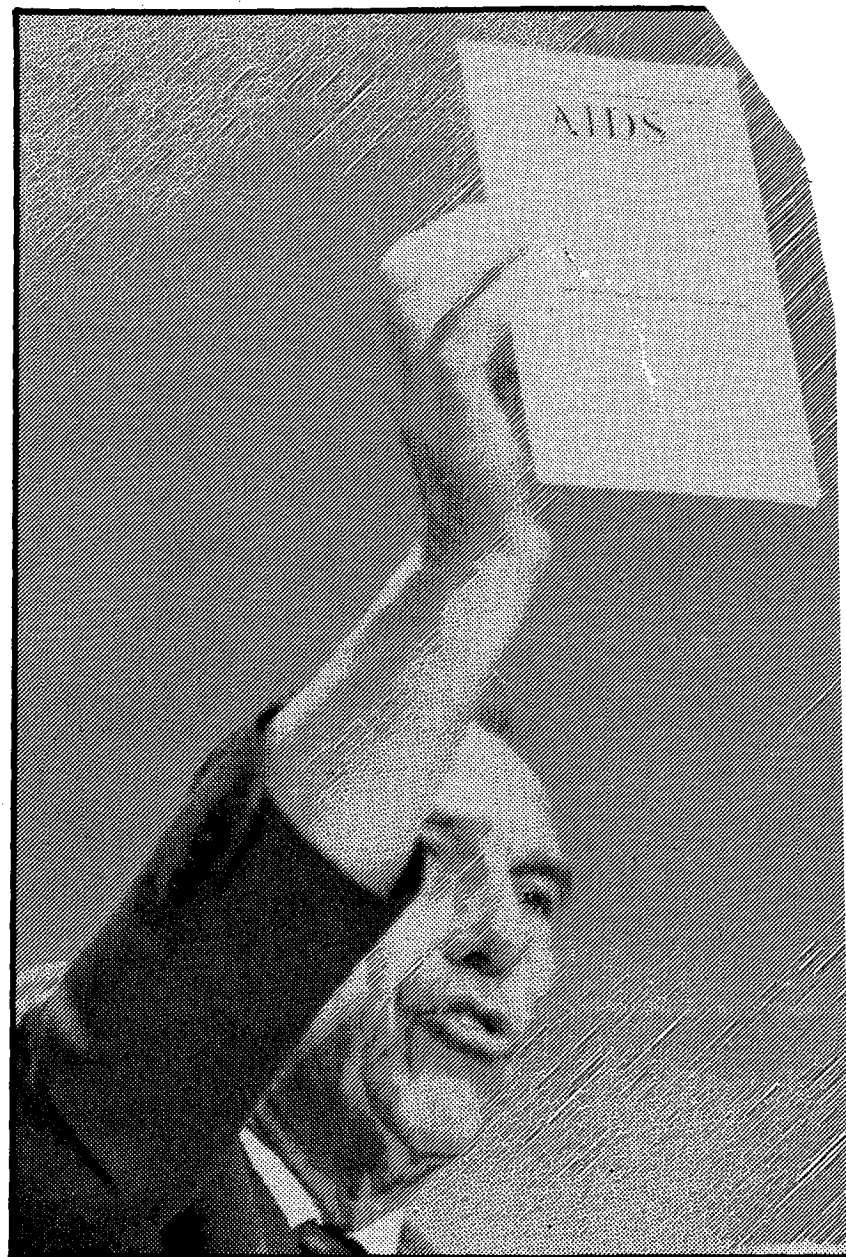
Dat dit laatste geen overbodig aspect is bleek uit de tientallen toespraken op het congres. China en Bulgarije bijvoorbeeld denken nog in termen van „alle kwaad komt uit het buitenland”, terwijl Denemarken zelfs op lagere scholen al begint met voorlichtingscampagnes voor veilige seksuele omgang. Het Vaticaan vindt het condoom „immoreel”, terwijl de Australische Aboriginals het woord verwarren met de naam van een vruchtboom.

In het stijve Zwitserland is het woord condoom vervangen door „heet rubber” om het een wat moderner aanzien te geven. Het kan in bars besteld worden op de manier van „een biertje met”.

In Oeganda wordt aan voorlichting vanaf de kerk gedaan om een zo groot mogelijk deel van de bevolking te bereiken en in Kenya doen prostituees aan samenzang om de gevaren van Aids te erkennen.

De beide supermachten kwamen in Londen met verhalen waaruit maar weer eens de kloof tussen oost en west blijkt: de Russische minister van Volksgezondheid, E. Tsjazov, beloofde een minder harde opstelling tegenover homoseksualiteit, terwijl de hoogste medische adviseur van de Amerikaanse regering, dr E. Koop, de onvermijdelijkheid van Aids onder heteroseksuelen als thema koos.

De pogingen van de internationale gemeenschap te komen tot samenwerking en coördinatie werden onmiddellijk veroordeeld door de „Britse Waakhondorganisatie voor Aids”, een belangenvereniging van mensen met deze ziekte. Woordvoerder Peter Tatchell verklaarde dat de twee belangrijkste kwesties op de topconferentie in de doofpot zijn gestopt: de schending in diverse landen van de burgerrechten en vrijheden van mensen die aan Aids lijden of dragers van het virus zijn, en de spoedeisende noodzaak voor de rijke landen om meer financiële steun te geven voor de bestrijding van Aids in de Derde Wereld.

Dr H. Mahler, directeur-generaal van de Wereld Gezondheids Organisatie van de VN, toont aan het einde van het driedaagse Aids-congres een brochure over de ziekte die over de hele wereld uitgereikt zal worden aan reizigers op luchthavens. Er staat in hoe de verspreiding van Aids voorkomen kan worden.

Foto Ai

Aids-beleid Philips

Vervolg van pagina 1

„Philips heeft Aids-besmetting niet anders willen benaderen dan andere ernstige ziekten.” Volgens een woordvoerder is het bedrijf verrast door de commotie die is ontstaan. „Blijkbaar heeft men behoefte aan verdere discussie en daar willen we dan nu graag aan meedelen”, aldus de woordvoerder.

Hij houdt staande dat een werkgever et recht heeft bij aanstellingskeuringen sollicitanten te weren die niet ziek zijn, maar statistisch gezien grote kans lopen het te worden, zoals bij Aids-besmetting het geval is. „Voor indiensttreding is besmetting niet van belang, maar wel voor de eigen ziektekostenverzekering en het bedrijfspensioenfonds. Sero-positieven zijn niet ziek, maar de kans dat ze ziek worden is groot. Wij horen chattingen van 15 tot 40 procent. Dat is een groot risico. Onze keuringen zijn altijd gericht geweest op het inschatten van dergelijke risico's”.

Bij Nederlandse vestigingen van Philips worden per jaar vijf- tot zeventienduizend nieuwe werknemers aangenomen. Philips hanteert wat Aids betreft hetzelfde aanname- en keuringsbeleid als alle andere werkgevers. De Europese Gemeenschap en enkele Nederlandse banken en verzekeringsmaatschappijen

verzoeken eveneens sollicitatie- en keuringformulieren waarin nadrukkelijk wordt geïnformeerd naar eventuele besmetting.

Dat hoeft niet te leiden tot afwijzing, maar er kan wel sprake zijn van beperkende voorwaarden bij indiensttreding. Dit leidt bij de EG besmetting tot een beperking van het recht op invaliditeitsuitkering.

Die gedragslijn bij de EG werd pas deze week bekend naar aanleiding van het nieuws over Philips. Voor de PPR-fractie in de Tweede Kamer was dat opnieuw aanleiding tot het stellen van vragen aan de Nederlandse regering. EG-parlementarier H. d'Ancona is het niet eens met het aannamebeleid bij de EG en wil de Europese Commissie, het dagelijks bestuur van de EG, hierover vragen stellen.

Secretaris mr P. de Vlam van de Vereniging van Bedrijfspensioenfondsen zei donderdag dat fondsen die zijn aangesloten bij de vereniging seropositieve sollicitanten niet weigeren op te nemen. „We nemen verzekerden op met hun hele medische geschiedenis, ook als ze seropositief zijn. In onze sector worden gezonden en zieken niet verschillend behandeld”, aldus De Vlam.

Het NIPO heeft donderdag naar aanleiding van het Philipsbeleid in opdracht van de VPRO radio een opinieonderzoek gehouden onder 266 voor het personeelsbeleid verantwoordelijke functionarissen bij middelgrote tot grote ondernemingen. Van hen zegt 30 procent nog geen mening te hebben over het beleid. Van degenen die wel een mening hebben, keurt bijna de helft (48 procent) het af.

Toch acht 63 procent van de ondervraagden de kans tamelijk groot tot zeer groot dat het niet-aannemen van seropositieve sollicitanten de komende jaren in Nederland algemeen gebruik zal worden. Een minderheid (23 procent) vindt

ADVERTENTIE

Jim, Béla en Hans,
jullie ook gefeliciteerd met
10 jaar PMSvW

Gezondheidsraad blijft test patiënten op Aids afwijzen

Van onze verslaggever

DEN HAAG — De Permanente Aids-commissie van de Gezondheidsraad blijft bij haar standpunt dat het testen van ziekenhuispatiënten op besmetting met het Aids-virus ongewenst is. Het is beter om zonder aanzien des persoons bij iedere patiënt de noodzakelijke — en afdoende — hygiënische maatregelen in acht te nemen, dan „verdachte” operatie-patiënten aan een „Aids-test” te onderwerpen.

De commissie schrijft dit in een advies dat donderdag aan de bewindslieden van WVC en aan de staatssecretaris van Sociale Zaken is aangeboden. Eind 1986 kwam de Gezondheidsraad ook al tot

een afwijzend standpunt over onderzoek bij ziekenhuispatiënten op Aids-besmetting. Aanleiding om dat standpunt opnieuw te bezien was de groeiende ongerustheid onder chirurgen en anesthesisten die vreesden dat zij door hun werk een Aids-virusinfectie zouden kunnen oplopen.

De Nederlandse Vereniging van Heelkunde bijvoorbeeld adviseert de chirurgen om, indien zij dat nodig vinden, een patiënt te vragen een bloedonderzoek te ondergaan „teneinde het beroepsrisico te kunnen waarden en geëigende maatregelen te kunnen treffen”. De Aids-commissie van de Gezondheidsraad vindt de „Aids-test” echter niet de juiste weg om het infectiegevaar voor artsen en verpleegkundigen af te wenden.

In spoedgevallen bijvoorbeeld is er geen tijd om eerst een bloedonderzoek te doen. Sommige besmette patiënten zullen op het moment dat ze in het ziekenhuis terecht komen, nog geen antistoffen tegen het Aids-virus hebben ontwikkeld en dan ten onrechte als „seronegatief” worden beschouwd.

De „Aids-tests” zijn ook nog niet waterdicht; volgens de commissie zullen met de huidige testmethoden per jaar 150 patiënten ten onrechte als seropositief worden bestempeld. Gezien de ingrijpende gevolgen van zo'n diagnose acht de commissie het een groot bezwaar dat deze patiënten onnodig ongerust worden gemaakt.

Het op grote schaal testen is bovendien zeer duur. Om in twee jaar tijd een geval van besmetting van een hulpverlener te voorkomen, moet er 60 miljoen gulden worden uitgegeven, zo is berekend. Dat geld kan beter worden besteed aan maatregelen om de algemene hygiëne in ziekenhuizen te verbeteren, vindt de commissie. Daarnaast bevelen men niet alleen het Aids-virus, maar ook allerlei andere gevaarlijke ziektekiemen in het ziekenhuis.

Cel voor ontucht met mentes

ZWOLLE — De Zwolse rechtbank heeft de 27-jarige J. van Nulke op woensdag veroordeeld tot twee maanden gevangenisstraf, waarvan acht maanden voorwaardelijk, wegens het

moet voorkomen worden"

Van onze correspondent
WIO JOUSTRA

LONDEN — Bij de bestrijding van Aids moeten de mensenrechten en de menselijke waardigheid worden beschermd. Discriminatie tegen en stigmatisering van dragers van het virus ondermijnen de volksgezondheid en moeten worden voorkomen. De internationale gemeenschap moet dringend actie ondernemen tegen verdere verspreiding van de ziekte. Aids is een „wereldwijd probleem dat een ernstige bedreiging voor de mensheid vormt”.

Dat is de kern van de Verklaring van Londen ter Bestrijding van Aids, die donderdag in Londen is aangenomen door 148 van de 166 lidstaten van de Wereld Gezondheidsorganisatie (WHO). Met de verklaring is een driedaags congres afgesloten dat werd gehouden onder auspiciën van de WHO en de Britse regering.

De directeur van het speciale WHO-programma voor Aids, dr J. Mann, noemde het feit dat de internationale

gemeenschap „nee zegt tegen discriminatie, stigmatisering en marginalisering” van Aids-lijdende het belangrijkste. Mann zei verder dat verplichte keuringen (zoals Philips had geïntroduceerd) „slechts een beperkte rol” spelen bij de bestrijding van Aids.

De WHO heeft 1988 uitgeroepen tot het Jaar van de Communicatie over Aids en stelt dit jaar 125 miljoen gulden (tachtig miljoen meer dan vorig jaar) beschikbaar voor haar wereldwijde Aids-bestrijdingsprogramma.

Volgens de Verklaring van Londen moet de strijd tegen Aids op basis van de wereldwijde Aids-strategie van de WHO ter hand worden genomen op nationaal niveau om te voorkomen dat de ziekte uitgroeit tot een wereldepidemie. „Wij zijn ervan overtuigd dat door het stimuleren van verantwoord gedrag en door internationale samenwerking wij de verspreiding van het Aids-virus kunnen en zullen vertragen”, aldus de slotparagraaf van de verklaring.

In de verklaring wordt erkend dat bij gebrek aan een vaccin of geneesmiddel voor Aids „voorlichting en educatie” de belangrijkste componenten vormen van de nationale programma's „omdat verspreiding van het virus kan worden voorkomen door geïnformeerd en verantwoord gedrag”.

De directeur-generaal van de WHO, dr H. Mahler, noemde dit punt op een persconferentie cruciaal omdat de medische stand „nu eindelijk erkent dat informatie wel degelijk een verschil kan maken in het gezondheidsbeleid”.

De politiek draagt voor deze voorlichtings- en educatieve campagnes de hoogste verantwoordelijkheid. Verder worden in de verklaring groepen genoemd die nauw bij de bestrijding van Aids moeten worden betrokken, zoals maatschappelijk werkers, de medische stand, reizigers, de media, het onderwijs, het

jeugdwerk, kerkelijke autoriteiten, potentiële bloeddonors en dragers van het virus.

De nationale programma's moeten zoveel mogelijk gericht zijn op het grote publiek en moeten rekening houden met sociale en culturele patronen, verschillende levensstijlen en menselijke en geestelijke waarden.

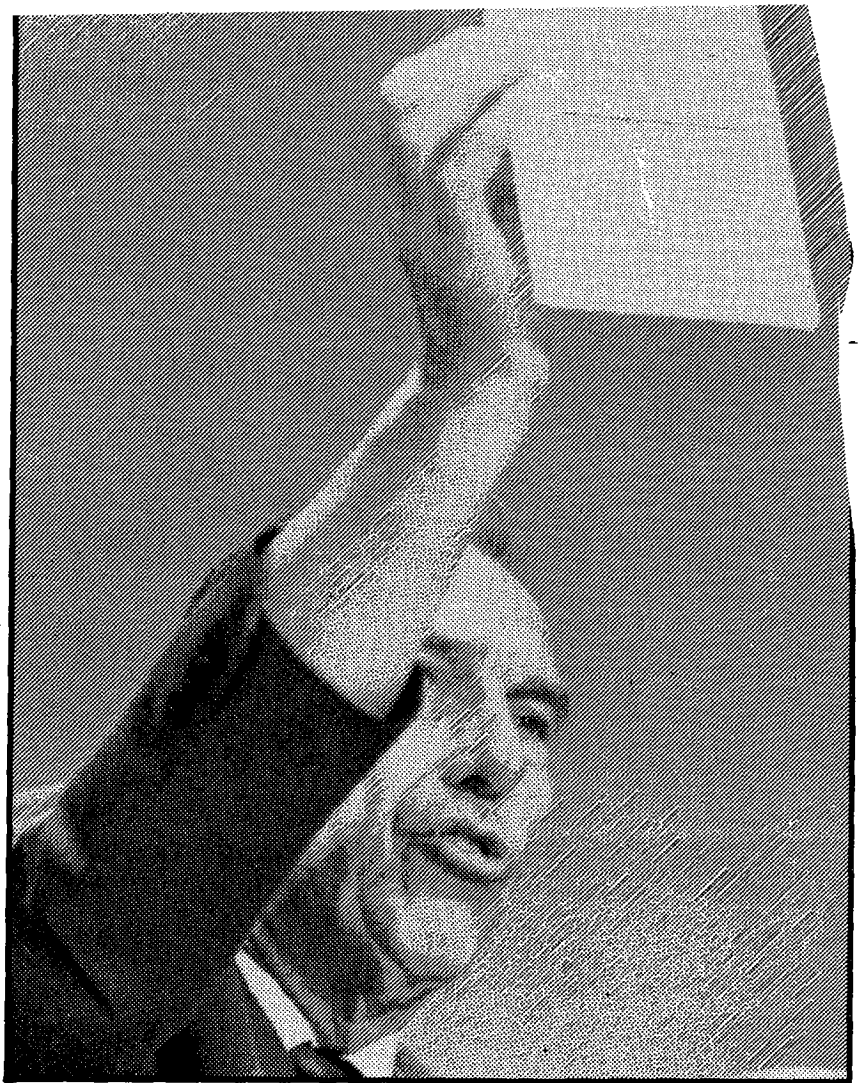
Dat dit laatste geen overbodig aspect is bleek uit de tientallen toespraken op het congres. China en Bulgarije bijvoorbeeld denken nog in termen van „alle kwaad komt uit het buitenland”, terwijl Denemarken zelfs op lagere scholen al begint met voorlichtingscampagnes voor veilige seksuele omgang. Het Vaticaan vindt het condoom „immoreel”, terwijl de Australische Aboriginals het woord verwarren met de naam van een vruchtboom.

In het stijve Zwitserland is het woord condoom vervangen door „heet rubber” om het een wat moderner aanzien te geven. Het kan in bars besteld worden op de manier van „een biertje met”.

In Oeganda wordt aan voorlichting vanaf de kansel gedaan om een zo groot mogelijk deel van de bevolking te bereiken en in Kenya doen prostituees aan samenzang om de gevaren van Aids te erkennen.

De beide supermachten kwamen in Londen met verhalen waaruit maar weer eens de kloof tussen oost en west blijkt: de Russische minister van Volksgezondheid, E. Tsjazov, beloofde een minder harde opstelling tegenover homoseksualiteit, terwijl de hoogste medische adviseur van de Amerikaanse regering, dr E. Koop, de onvermijdelijkheid van Aids onder heteroseksuelen als thema koos.

De pogingen van de internationale gemeenschap te komen tot samenwerking en coördinatie werden onmiddellijk veroordeeld door de „Britse Waakhondorganisatie voor Aids”, een belangenvereniging van mensen met deze ziekte. Woordvoerder Peter Tatchell verklaarde dat de twee belangrijkste kwesties op de topconferentie in de doofpot zijn gestopt: de schending in diverse landen van de burgerrechten en vrijheden van mensen die aan Aids lijden of dragers van het virus zijn, en de spoedeisende noodzaak voor de rijke landen om meer financiële steun te geven voor de bestrijding van Aids in de Derde Wereld.

Dr H. Mahler, directeur-generaal van de Wereld Gezondheids Organisatie van de VN, toont aan het einde van het driedaagse Aids-congres een brochure over de ziekte die over de hele wereld uitgereikt zal worden aan reizigers op luchthavens. Er staat in hoe de verspreiding van Aids voorkomen kan worden.

Foto A1

Aids-beleid Philips

Vervolg van pagina 1

„Philips heeft Aids-besmetting niet anders willen benaderen dan andere ernstige ziekten.” Volgens een woordvoerder is het bedrijf verrast door de commotie die is ontstaan. „Blijkbaar heeft men behoefte aan verdere discussie en daar willen we dan nu graag aan meewerken”, aldus de woordvoerder.

Hij houdt staande dat een werkgever et recht heeft bij aanstellingskeuringen sollicitanten te werven die niet ziek zijn, maar statistisch gezien grote kans lopen het te worden, zoals bij Aids-besmetting het geval is. „Voor indiensttreding is besmetting niet van belang, maar wel voor de eigen ziektekostenverzekering en het bedrijfspensioenfonds. Seropositieven zijn niet ziek, maar de kans at ze ziek worden is groot. Wij horen chattingen van 15 tot 40 procent. Dat is een groot risico. Onze keuringen zijn tijd gericht geweest op het inschatten an dergelijke risico's”.

Bij Nederlandse vestigingen van Philips worden per jaar vijf- tot zeventiend nieuwe werknemers aangenomen. Philips hanteert wat Aids betreft hetzelfde aanname- en keuringsbeleid als elke andere werkgevers. De Europese gemeenschap en enkele Nederlandse banken en verzekeringsmaatschappijen en eveneens sollicitatie- en keuringen formulieren waarin nadrukkelijk is geïnformeerd naar eventuele besmetting.

Dat hoeft niet te leiden tot afwijzing, maar er kan wel sprake zijn van beperkende voorwaarden bij indiensttreding. Dit leidt bij de EG besmetting tot een beperking van het recht op invaliditeitsverzekering.

Die gedragslijn bij de EG werd pas deze week bekend naar aanleiding van het nieuws over Philips. Voor de PPR-actie in de Tweede Kamer was dat opnieuw aanleiding tot het stellen van vragen aan de Nederlandse regering. EG-parlementarier H. d'Ancona is het niet eens met het aannamebeleid bij de EG en wil de Europese Commissie het dagelijks bestuur van de EG, hierover vragen stellen.

Secretaris mr P. de Vlam van de Vereniging van Bedrijfspensioenfondsen zei donderdag dat fondsen die zijn aangesloten bij de vereniging seropositieve sollicitanten niet weigeren op te nemen. „We nemen verzekerden op met hun hele medische geschiedenis, ook als ze seropositief zijn. In onze sector worden gezonden en zieken niet verschillend behandeld”, aldus De Vlam.

Het NIPO heeft donderdag naar aanleiding van het Philipsbeleid in opdracht van de VPRO radio een opinieonderzoek gehouden onder 266 voor het personeelsbeleid verantwoordelijke functionarissen bij middelgrote tot grote ondernemingen. Van hen zegt 30 procent nog geen mening te hebben over het beleid. Van degenen die wel een mening hebben, keurt bijna de helft (48 procent) het af.

Toch acht 63 procent van de ondervraagden de kans tamelijk groot tot zeer groot dat het niet-aannemen van seropositieve sollicitanten de komende jaren in Nederland algemeen gebruik zal worden. Een minderheid (23 procent) vindt nu al dat dergelijke sollicitanten niet aanmerking mogen komen voor baan.

ADVERTENTIE

Jim, Béla en Hans,
jullie ook gefeliciteerd met
10 jaar PMSvW.

Gezondheidsraad blijft test patiënten op Aids afwijzen

Van onze verslaggever

DEN HAAG — De Permanente Aids-commissie van de Gezondheidsraad blijft bij haar standpunt dat het testen van ziekenhuispatiënten op besmetting met het Aids-virus ongewenst is. Het is beter om zonder aanzien des persoons bij iedere patiënt de noodzakelijke — en afdoende — hygienische maatregelen in acht te nemen, dan „verdachte” operatie-patiënten aan een „Aids-test” te onderwerpen.

De commissie schrijft dit in een advies dat donderdag aan de bewindslieden van WVC en aan de staatssecretaris van Sociale Zaken is aangeboden. Eind 1986 kwam de Gezondheidsraad ook al tot

een afwijzend standpunt over onderzoek bij ziekenhuispatiënten op Aids-besmetting. Aanleiding om dat standpunt opnieuw te bezien was de groeiende ongerustheid onder chirurgen en anesthesisten die vreesden dat zij door hun werk een Aids-virusinfectie zouden kunnen oplopen.

De Nederlandse Vereniging van Heelkunde bijvoorbeeld adviseert de chirurgen om, indien zij dat nodig vinden, een patiënt te vragen een bloedonderzoek te ondergaan „teneinde het beroepsrisico te kunnen waarderen en geëigende maatregelen te kunnen treffen”. De Aids-commissie van de Gezondheidsraad vindt de „Aids-test” echter niet de juiste weg om het infectiegevaar voor artsen en verpleegkundigen af te wenden.

In spoedgevallen bijvoorbeeld is er geen tijd om eerst een bloedonderzoek te doen. Sommige besmette patiënten zullen op het moment dat ze in het ziekenhuis terecht komen, nog geen antistoffen tegen het Aids-virus hebben ontwikkeld en dan ten onrechte als „seronegatief” worden beschouwd.

De „Aids-tests” zijn ook nog niet waterdicht; volgens de commissie zullen met de huidige testmethoden per jaar 150 patiënten ten onrechte als seropositief worden bestempeld. Gezien de ingrijpende gevolgen van zo'n diagnose acht de commissie het een „groot bezwaar dat deze patiënten nodeloos ongerust worden gemaakt”.

Het op grote schaal testen is bovendien zeer duur. Om in twee jaar tijd een geval van besmetting van een hulpverlener te voorkomen, moet er 60 miljoen gulden worden uitgegeven, zo is berekend. Dat geld kan beter worden besteed aan maatregelen om de algemene hygiëne in ziekenhuizen te verbeteren, vindt de commissie. Daarnaast bestuderen niet alleen het Aids-virus, maar ook allerlei andere gevaarlijke ziektekiemen in het ziekenhuis.

Cel voor ontucht met nichtjes

ZWOLLE — De Zwolse rechtbank heeft de 27-jarige J. uit Nijkerk op donderdag veroordeeld tot veertien maanden gevangenisstraf, waarvan acht maanden voorwaardelijk, wegens het plegen van zedendelicten. De rechtbank achtte bewezen dat J. in een periode van tien jaar geregeld ontucht pleegde met vijf nichtjes. Met een van hen kwam het tot seksuele gemeenschap. De meisjes waren in de leeftijd van zeven tot veertien jaar.

LONDEN — Bij de bestrijding van Aids moeten de mensenrechten en de menselijke waardigheid worden beschermd. Discriminatie tegen en stigmatisering van dragers van het virus ondermijnen de volksgezondheid en moeten worden voorkomen. De internationale gemeenschap moet dringend actie ondernemen tegen verdere verspreiding van de ziekte. Aids is een „wereldwijd probleem dat een ernstige bedreiging voor de mensheid vormt”.

Dat is de kern van de Verklaring van Londen ter Bestrijding van Aids, die onderdag in Londen is aangenomen door 148 van de 166 lidstaten van de Wereld Gezondheidsorganisatie (WHO). Het de verklaring is een driedaags congres afgesloten dat werd gehouden onder auspiciën van de WHO en de Britse regering.

De directeur van het speciale WHO-programma voor Aids, dr J. Mann, oemde het feit dat de internationale

gemeenschap „nee zegt tegen discriminatie, stigmatisering en marginalisering” van Aids-lijdende het belangrijkste. Mann zei verder dat verplichte keuringen (zoals Philips had geïntroduceerd) „slechts een beperkte rol” spelen bij de bestrijding van Aids.

De WHO heeft 1988 uitgeroepen tot het Jaar van de Communicatie over Aids en stelt dit jaar 125 miljoen gulden (tachtig miljoen meer dan vorig jaar) beschikbaar voor haar wereldwijde Aids-bestrijdingsprogramma.

Volgens de Verklaring van Londen moet de strijd tegen Aids op basis van de wereldwijde Aids-strategie van de WHO ter hand worden genomen op nationaal niveau om te voorkomen dat de ziekte uitgroeit tot een wereldepidemie. „Wij zijn ervan overtuigd dat door het stimuleren van verantwoord gedrag en door internationale samenwerking wij de verspreiding van het Aids-virus kunnen en zullen vertragen”, aldus de slotparagraaf van de verklaring.

In de verklaring wordt erkend dat bij gebrek aan een vaccin of geneesmiddel voor Aids „voorlichting en educatie” de belangrijkste componenten vormen van de nationale programma's „omdat verspreiding van het virus kan worden voorkomen door geïnformeerd en verantwoord gedrag”.

De directeur-generaal van de WHO, dr H. Mahler, noemde dit punt op een persconferentie cruciaal omdat de medische stand „nu eindelijk erkent dat informatie wel degelijk een verschil kan maken in het gezondheidsbeleid”.

De politiek draagt voor deze voorlichtings- en educatieve campagnes de hoogste verantwoordelijkheid. Verder worden in de verklaring groepen genoemd die nauw bij de bestrijding van Aids moeten worden betrokken, zoals maatschappelijk werkers, de medische stand, reizigers, de media, het onderwijs, het

jeugdwerk, kerkelijke autoriteiten, potentiële bloeddonors en dragers van het virus.

De nationale programma's moeten zoveel mogelijk gericht zijn op het grote publiek en moeten rekening houden met sociale en culturele patronen, verschillende levensstijlen en menselijke en geestelijke waarden.

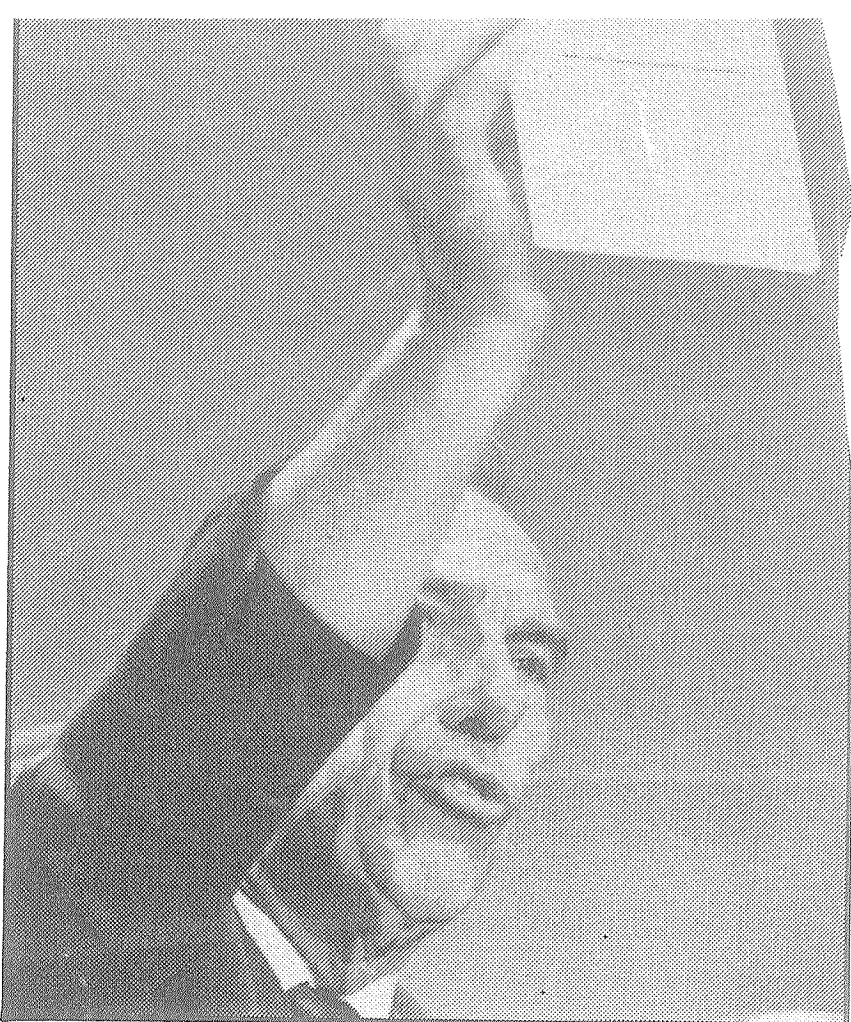
Dat dit laatste geen overbodig aspect is bleek uit de tientallen toespraken op het congres. China en Bulgarije bijvoorbeeld denken nog in termen van „alle kwaad komt uit het buitenland”, terwijl Denemarken zelfs op lagere scholen al begint met voorlichtingscampagnes voor veilige seksuele omgang. Het Vaticaan vindt het condoom „immoreel”, terwijl de Australische Aboriginals het woord verwarren met de naam van een vruchtboom.

In het stijve Zwitserland is het woord condoom vervangen door „heet rubber” om het een wat moderner aanzien te geven. Het kan in bars besteld worden op de manier van „een biertje met”.

In Oeganda wordt aan voorlichting vanaf de kansel gedaan om een zo groot mogelijk deel van de bevolking te bereiken en in Kenya doen prostituees aan samenzang om de gevaren van Aids te erkennen.

De beide supermachten kwamen in Londen met verhalen waaruit maar weer eens de kloof tussen oost en west blijkt: de Russische minister van Volksgezondheid, E. Tsjazov, beloofde een minder harde opstelling tegenover homoseksualiteit, terwijl de hoogste medische adviseur van de Amerikaanse regering, dr E. Koop, de onvermijdelijkheid van Aids onder heteroseksuelen als thema koos.

De pogingen van de internationale gemeenschap te komen tot samenwerking en coördinatie werden onmiddellijk veroordeeld door de „Britse Waakbondorganisatie voor Aids”, een belangenvereniging van mensen met deze ziekte. Woordvoerder Peter Tatchell verklaarde dat de twee belangrijkste kwesties op de topconferentie in de doofpot zijn gestopt: de schending in diverse landen van de burgerrechten en vrijheden van mensen die aan Aids lijden of dragers van het virus zijn, en de spoedeisende noodzaak voor de rijke landen om meer financiële steun te geven voor de bestrijding van Aids in de Derde Wereld.

Dr H. Mahler, directeur-generaal van de Wereld Gezondheids Organisatie van de VN, toont aan het einde van het driedaagse Aids-congres een brochure over de ziekte die over de hele wereld uitgereikt zal worden aan reizigers op luchthavens. Er staat in hoe de verspreiding van Aids voorkomen kan worden.

Foto A1

Aids-beleid Philips

Vervolg van pagina 1

„Philips heeft Aids-besmetting niet anders willen benaderen dan andere ernstige ziekten.” Volgens een woordvoerder is het bedrijf verrast door de omroep die is ontstaan. „Blijkbaar heeft men behoefte aan verdere discussie en daar willen we dan nu graag aan te doen”, aldus de woordvoerder.

Hij houdt staande dat een werkgever recht heeft bij aanstellingskeuringen en sollicitanten te waken die niet ziek zijn, maar statistisch gezien grote kans lopen het te worden, zoals bij Aids-besmetting het geval is. „Voor indiensttreding is besmetting niet van belang, maar wel voor de eigen ziektekostenverzekering en het bedrijfspensioenfonds. Seropositieven zijn niet ziek, maar de kans dat ze ziek worden is groot. Wij horen chattingen van 15 tot 40 procent. Dat is een groot risico. Onze keuringen zijn altijd gericht geweest op het inschatten van dergelijke risico's”.

Bij Nederlandse vestigingen van Philips worden per jaar vijf- tot zeventiend nieuwe werknemers aangenomen. Philips hanteert wat Aids betreft hetzelfde aanname- en keuringsbeleid als alle andere werkgevers. De Europese gemeenschap en enkele Nederlandse banken en verzekeringsmaatschappijen en eveneens sollicitatie- en keuringformulieren waarin nadrukkelijk wordt geïnformeerd naar eventuele besmetting.

Dat hoeft niet te leiden tot afwijzing, maar er kan wel sprake zijn van beperkende voorwaarden bij indiensttreding. Dit leidt bij de EG besmetting tot een beperking van het recht op invaliditeitsverzekering.

Die gedragslijn bij de EG werd pas deze week bekend naar aanleiding van het nieuws over Philips. Voor de PPR-actie in de Tweede Kamer was dat opnieuw aanleiding tot het stellen van vragen aan de Nederlandse regering. EG-parlementarier H. d'Ancona is het niet eens met het aannamebeleid bij de EG en wil de Europese Commissie, het dagelijks bestuur van de EG, hierover vragen stellen.

Secretaris mr P. de Vlam van de Vereniging van Bedrijfspensioenfonds zei donderdag dat fondsen die zijn aangesloten bij de vereniging seropositieve sollicitanten niet weigeren op te nemen. „We nemen verzekerden op met hun hele medische geschiedenis, ook als ze seropositief zijn. In onze sector worden gezonden en zieken niet verschillend behandeld”, aldus De Vlam.

Het NIPO heeft donderdag naar aanleiding van het Philipsbeleid in opdracht van de VPRO radio een opinieonderzoek gehouden onder 266 voor het personeelsbeleid verantwoordelijke functionarissen bij middelgrote tot grote ondernemingen. Van hen zegt 30 procent nog geen mening te hebben over het beleid. Van degenen die wel een mening hebben, keurt bijna de helft (48 procent) het af.

Toch acht 63 procent van de ondervraagden de kans tamelijk groot tot zeer groot dat het niet-aannemen van seropositieve sollicitanten de komende jaren in Nederland algemeen gebruik zal worden. Een minderheid (23 procent) vindt nu al dat dergelijke sollicitanten niet aanmerking mogen komen voor baan.

ADVERTENTIE

Jim, Béla en Hans,
jullie ook gefeliciteerd met
10 jaar PMSvW.

Gezondheidsraad blijft test patiënten op Aids afwijzen

Van onze verslaggever

DEN HAAG — De Permanente Aids-commissie van de Gezondheidsraad blijft bij haar standpunt dat het testen van ziekenhuispatiënten op besmetting met het Aids-virus ongewenst is. Het is beter om zonder aanzien des persoons bij iedere patiënt de noodzakelijke — en afdoende — hygienische maatregelen in acht te nemen, dan „verdachte” operatiepatiënten aan een „Aids-test” te onderwerpen.

De commissie schrijft dit in een advies dat donderdag aan de bewindslieden van WVC en aan de staatssecretaris van Sociale Zaken is aangeboden. Eind 1986 kwam de Gezondheidsraad ook al tot

een afwijzend standpunt over onderzoek bij ziekenhuispatiënten op Aids-besmetting. Aanleiding om dat standpunt opnieuw te bezien was de groeiende ongerustheid onder chirurgen en anesthesisten die vreesden dat zij door hun werk een Aids-virusinfectie zouden kunnen oplopen.

De Nederlandse Vereniging van Heelkunde bijvoorbeeld adviseert de chirurgen om, indien zij dat nodig vinden, een patiënt te vragen een bloedonderzoek te ondergaan „teneinde het beroepsrisico te kunnen waarderen en geëigende maatregelen te kunnen treffen”. De Aids-commissie van de Gezondheidsraad vindt de „Aids-test” echter niet de juiste weg om het infectiegevaar voor artsen en verpleegkundigen af te wenden.

In spoedgevallen bijvoorbeeld is er geen tijd om eerst een bloedonderzoek te doen. Sommige besmette patiënten zullen op het moment dat ze in het ziekenhuis terecht komen, nog geen antistoffen tegen het Aids-virus hebben ontwikkeld en dan ten onrechte als „seronegatief” worden beschouwd.

De „Aids-tests” zijn ook nog niet waterdicht; volgens de commissie zullen met de huidige testmethoden per jaar 150 patiënten ten onrechte als seropositief worden bestempeld. Gezien de ingrijpende gevolgen van zo'n diagnose acht de commissie het een „groot bezwaar dat deze patiënten nodeloos ongerust worden gemaakt”.

Het op grote schaal testen is bovendien zeer duur. Om in twee jaar tijd één geval van besmetting van een hulpverlener te voorkomen, moet er 60 miljoen gulden worden uitgegeven, zo is berekend. Dat geld kan beter worden besteed aan maatregelen om de algemene hygiëne in ziekenhuizen te verbeteren, vindt de commissie. Daarmee bestrijdt men niet alleen het Aids-virus, maar ook allerlei andere gevaarlijke ziektekiemen in het ziekenhuis.

Cel voor ontucht met nichtjes

ZWOLLE — De Zwolse rechtbank heeft de 27-jarige J. J. uit Nijkerkerveen donderdag veroordeeld tot twaalf maanden gevangenisstraf, waarvan acht maanden voorwaardelijk wegens het plegen van zedendelicten. De rechtbank achtte bewezen dat J. in een periode van tien jaar geregeld ontucht pleegde met vijf nichtjes. Met een van hen kwam het tot seksuele gemeenschap. De meisjes waren in de leeftijd van zeven tot veertien jaar.

HOOGLERAAR GEZONDHEIDSRECHT KEURT BELEID PHILIPS NEDERLAND AF

„Seropositieven baan weigeren is ontsporing”

Van onze verslaggeefster
JOSE SMITS

AMSTERDAM — Het uitsluiten van seropositieven (mensen die besmet zijn met het Aids-virus maar niet ziek zijn) voor een baan, zoals het elektronicaconcern Philips doet, is een ontsporing die snel ongedaan moet worden gemaakt. Als overleg tussen werkgevers en werknemers er niet toe leidt dat dergelijke selectiecriteria bij aanstellingskeuringen verdwijnen, dan zou de overheid moeten ingrijpen.

Volgens prof. mr H. Roscam Abbing, hoogleraar gezondheidsrecht aan de Rijksuniversiteit Maastricht, wordt te weinig beseft welke ongewenste maatschappelijke gevolgen het gebruik van medische gegevens, zoals de positieve uitslag van een Aids-test, heeft bij sollicitaties of bij het aanvragen van een levensverzekering. Op termijn kan het ertoe leiden dat mensen weigeren preventief medisch onderzoek te ondergaan omdat de uitslag daarvan in het economisch en maatschappelijk verkeer alleen maar tegen hen wordt gebruikt.

Die waarschuwing uitte zij half januari al in een artikel in Medisch Contact, het orgaan van de artsenorganisatie KNMG. Het artikel verscheen voordat deze week bekend werd dat Philips al sinds oktober vorig jaar seropositieve sollicitanten uitsluit.

— Wat kunnen de directe gevolgen zijn van het beleid van Philips?

„Het kan twee kanten uitgaan. Positief zou zijn als men zich nu, naar aanleiding van dit Philipsbeleid, gaat realiseren dat er ontsporingen komen en dat de overheid zou moeten ingrijpen. Negatief zou zijn als er een boemerang-effect optreedt en zulke beleid juist meer wordt gehanteerd. Op dat laatste heb ik gewezen in het artikel in Medisch Contact.”

— Welke van de twee is van toepassing op Philips?

„Dit is absoluut een ontsporing, een

evidente ontsporing. Wat daar gebeurt kan niet, omdat tussen de keuring die daar wordt verricht en de consequenties die daaruit worden getrokken voor de aanstelling van de sollicitant, geen enkele relatie zit. Het testen op seropositiviteit is alleen uit medisch oogmerk gerechtvaardigd en mag niet worden gebruikt voor andere doelen. Het al dan niet seropositief zijn heeft geen enkele relatie met de eventueel te vervullen functie bij een bedrijf.”

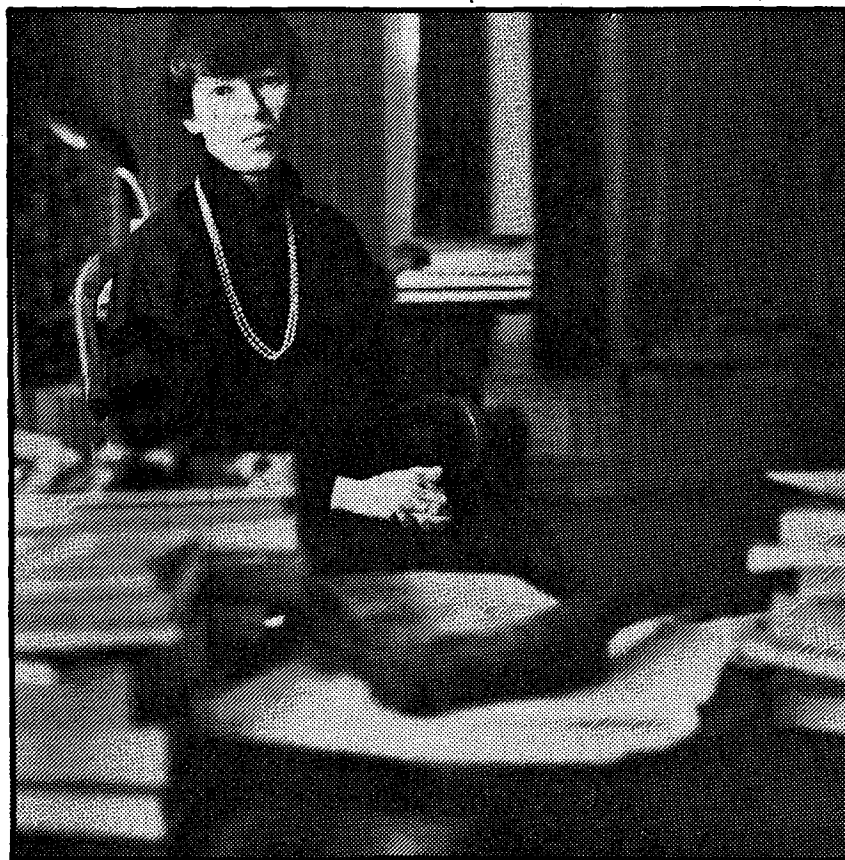
— Het argument van Philips om sollicitanten te vragen en zo nodig te testen op Aids-besmetting, is dat seropositieven niet ziek zijn, maar het wel kunnen worden en daardoor een te groot financieel risico vormen voor het bedrijf. Mogen werkgevers potentiële werknemers selecteren op dit soort risico's, zoals ze ook doen bij andere ziekten?

„Algemeen gangbaar is, maar daar is helaas nog geen regelgeving over, dat een aanstellingskeuring zich alleen richt op het meest directe gevaar. Afgezien van het feit dat de Aids-test niet honderd procent betrouwbaar is, houdt seropositiviteit geen direct gevaar in voor ziekte. Het kan dus geen afkeuringgrond zijn.”

„De minister van Binnenlandse Zaken heeft dat principe onlangs in antwoord op kamervragen nog eens benadrukt. Dat was naar aanleiding van een gemeente die vrouwen bij sollicitaties vragen stelde over de menstruatie. Zulke vragen hebben niets te maken met de functie die eventueel vervuld gaat worden en mogen dus niet worden gesteld.”

— Philips verwijst naar levensverzekeringsmaatschappijen, die seropositieven uitsluiten van dure levensverzekeringen. Philips stelt: wij lopen ook grote financiële risico's, want werknemers komen in onze ziektekostenverzekering en ons bedrijfspensioenfonds. Is dat argument volgens u gerechtvaardigd?

„Dit is nou juist het gevaar waar ik op heb gewezen naar aanleiding van de actie van de levensverzekeraars. Straks gaat iedereen dergelijke argumenten hanteren. Er zijn ook verschillen tussen Philips en de levensverzekeringsmaat-

Prof. mr H. Roscam Abbing: „Er zou een verbod moeten komen op het gebruik van puur medische gegevens voor andere doeleinden.”

Foto Michael Ferron

schappijen. De laatste sluiten niet bij voorbaat alle seropositieven uit. Philips doet dat wel. Het argument dat bedrijven zichzelf kosten moeten kunnen besparen ligt toch anders bij Philips dan bij een levensverzekeringsmaatschappij. Nederland heeft een groot sociaal vangnet. Wanneer een werknemer arbeidsongeschikt wordt, dan zijn er de arbeidsongeschiktheidsverzekering en andere verzekeringen die uitkeren.”

— Welke wettelijke maatregelen zijn denkbaar om dit soort ontsporingen uit te sluiten?

„Ik vind dat we eerst moeten probe-

ren het zonder wetgeving te doen. De overheid zou kunnen aandringen op afspraken tussen werkgevers en werknemers. Men zou zich strikt moeten houden aan de richtlijnen voor keuringen voor sollicitaties. Werkt dat niet, komt er niets uit of is het niet bevredigend, dan kan de overheid ingrijpen door de rechtspositie van de sollicitant bij de keuring wettelijk vast te leggen. Dan zou omschreven kunnen worden wat

wel en niet geoorloofd is bij medische keuringen voor een sollicitatie.”

— Niet geoorloofd is dan volgens u de

vraag of de sollicitant ooit getest is op Aids?

„Inderdaad, want er is geen enkel verband tussen het vervullen van een functie en een eventuele test.”

— Stel dat vrijwillige afspraken niet mogelijk blijken en wettelijke maatregelen uitblijven. Denkt u dat veel bedrijven dan het voorbeeld van Philips zullen volgen?

„Ik vrees van wel. Ik hoorde vandaag op de radio dat een heleboel bedrijven het nog niet willen, maar als dit ongemoeid wordt gelaten dan vrees ik dat anderen ook over de brug komen.”

— Er is een duidelijk afwijzend standpunt van de KNMG over het testen op Aids voor economische doeleinden. Waarom houden bedrijfsartsen zich niet aan het standpunt van de KNMG?

„Het gekke is dat de bedrijfsartsen zich ook hebben uitgesproken tegen testen op seropositiviteit. Ik weet ook wel dat een individu zich niet hoeft te houden aan zo'n standpunt. Het kan niet dwingend worden voorgeschreven. De vereniging zou er nog eens de aandacht van alle bedrijfsgeneeskundige diensten op kunnen vestigen. Ook de Vereniging Gezondheidsrecht heeft onlangs nog een verklaring uitgegeven waarin ze deze praktijk afwijst. Ik hoop eigenlijk dat de discussie nu in ieder geval in het parlement op gang komt.”

— De discussie spitst zich nu toe op Aids maar de gevolgen reiken verder, schreef u in uw artikel in Medisch Contact. Hoe meer preventief medisch onderzoek mogelijk wordt (bijvoorbeeld het vroegtijdig opsporen van erfelijke afwijkingen) en wordt toegepast, hoe groter het gevaar is dat de resultaten worden gebruikt voor economische doeleinden.

„Jazeker, absoluut. Dat is het grote risico dat op het ogenblik nog onvolledig wordt onderkend. Als je die zaak wilt beheersen dan zul je er niet aan kunnen ontkomen op bepaalde punten regels te gaan stellen. Er zou een verbod moeten komen op het gebruik van puur medische gegevens voor andere doeleinden.”

Aids-test sollicitanten

Vervolg van pagina 1

„Tien tot twintig procent van de seropositieven krijgt de ziekte snel en 50 procent op langere termijn. Dat is een hoog risico. Werknemers komen bij ons in de ziektekostenverzekering en het bedrijfspensioenfonds. Als een werknemer de ziekte ontwikkelt en je berekent de schade dan kom je uit op bedragen die vergelijkbaar zijn met de grens die levensverzekeringsmaatschappijen hanteren”, aldus Scheijde.

De plotselinge discussie naar aanleiding van zijn beleid bij Philips heeft Scheijde verrast en kan volgens hem aanleiding zijn het beleid in de toekomst te herzien. „Wij laten ons leiden door de maatschappelijke ontwikkelingen en de lopende discussie. Die kan principiële ethisch zijn en over twee aspecten gaan: hoe ga je met om de nieuwe ziekte en met de gevolgen. De discussie kan ook gaan over de vraag of keuringen bij aanstellingen überhaupt wenselijk zijn.” Het PPR-kamerlid Ria Beckers heeft woensdag in de Tweede Kamer vragen gesteld over de Aids-keuring bij de EG. Ze meent dat sollicitanten die seropositief zijn het risico lopen te worden afgewezen, ook al wordt dat formeel niet als motief gegeven. Beckers wil dat de staatssecretarissen Van der Linden van Europese Zaken en Dees van Volksgezondheid maatregelen nemen tegen deze „indirecte discriminatie”.

Louise Groenman, Tweede-Kamerlid voor D66, wil dat de vaste kamercommissies voor Sociale Zaken, Justitie en Volksgezondheid snel met het kabinet gaan praten over de rechten van werknemers en sollicitanten als deze worden verplicht mee te werken aan een onderzoek naar Aids.

Ze vindt dat dat overleg vooraf moet gaan aan het al afgesproken debat over de Aids-test die levensverzekeraars eisen en de maatregelen die staatssecretaris Dees wil nemen op het gebied van de volksgezondheid.

Volgens Groenman is de arbeidsrechtelijke kant van de Aids-test zo'n belangrijk en verstrekkend onderwerp, dat het niet in de zijlijn van andere aspecten van Aids aan de orde mag komen. Het overleg van de Kamer over gezondheidszorg en levensverzekeringsmaatschappijen met betrekking tot Aids is gepland voor begin maart.

REMCO CAMPERT

Belasting

HALLO, kijk eens wat ik in mijn schoentje vind!”

„Allemachtig, een ontzagwekkend bedrag! Van wie heb je dat gekregen?”

„Van de belastingverlaging.”

„Tjee, wat ga je ermee doen?”

„Nou, dat weet ik nog niet precies. Ik wou het wel verantwoord besteden, zodat ik er iets aan heb. Misschien een abonnement op de Groene? Of een paar stevige stappers uit de Langstraat. Of een doos Talensverf. Of een voorraadje Sorbosponsjes. Een maand Edammerkaas. Enfin, ik zie nog wel.”

„Pak van mijn hart.”

„Hoe bedoel je?”

„Nee, ik was even bang dat je er onverantwoord plezier van zou willen maken.”

„Ik volg je niet.”

„Heb je het PvdA-kamerlid Wöltgens dan niet gelezen in de Volkskrant van jl. maandag?”

„Toen zat ik waarschijnlijk net op de wc.”

„Ik citeer hem even: 'Ik ben niet zo'n vreselijke voorstander van een belastingverlaging. Die leidt er volgens mij niet toe dat er extra werk komt. De mensen besteden gewoon wat meer bij Albert Heijn. En kopen daar Italiaanse of Chinese producten. Dat heeft alleen maar werkgelegenheidseffecten in het buitenland.'”

„Daar was ik dus bijna de fout ingegaan. Hoewel: wat is er eigenlijk tegen als de mensen wat meer geld bij de Albert Heijn besteden? Misschien bezorgt dat die zaak wel extra werkgelegenheid. En Italiaanse of Chinese producten, daarvoor ga ik nou niet speciaal naar de Albert Heijn. Die koop ik bij de Italiaan of bij de Chinees. En als dat tot gevolg heeft dat de Italiaan of de Chinees daarvan een „werkgelegenheidseffect” ondervindt, nou, mijn zegen hebben ze. Verdienen die arme sloebers eindelijk ook eens een centje. De Internationale, daar ging het toch over?”

„Ik vrees dat je Wöltgens verkeerd begrijpt.”

„Tja, dat zal wel, maar ik neem hem op zijn woord. Wat een wereldbeeld heeft die man. De mensen betalen een paar tientjes minder belasting en meteen stappen ze naar de Albert Heijn om daar Italiaanse of Chinese producten te kopen. Heb je het ooit kneuteriger gehoord? De angst voor het grootkapitaal gecombineerd met de angst voor uitheems voedsel.”

„Kom, zeg.”

„En dat alles op die toon van precies weten wat 'de mensen' doen. Er zal nog heel wat aan die panelen geschoven moeten worden, willen we daar verlost van worden. Misschien kopen de mensen wel een pot zonnebloemhoning. Of een Deventerkoek. Of kaartjes voor een toneelvoorstelling. Of een mooi boek van een volksschrijver. Of betalen ze gewoon hun belasting van die belastingverlaging.”

Dees kritiseert Philips vanwege Aids-beleid

Van onze correspondent
WIO JOUSTRA

LONDEN — Staatssecretaris Dees van Volksgezondheid heeft de maatregel van Philips om seropositieve sollicitanten (besmet met het Aids-virus, maar niet ziek) af te keuren, woensdag „verontrustend en bedenkelijk” genoemd. Dees, die het internationale Aids-congres in Londen bijwoont, zei dat Philips zich op het hellende vlak begeeft als de medische dienst van het

bedrijf onderscheid maakt tussen seropositieven en seronegatieven. „Dat zal ik op krachtige wijze bestrijden”, aldus de bewindsman.

Hij heeft woensdag over deze kwestie telefonisch overleg gevoerd met staatssecretaris De Graaf van Sociale Zaken. Dees zei verrast te zijn door de maatregel van Philips. „Ik betreur het dat Philips geen overleg met de regering heeft gevoerd. Het bedrijf had kennis kunnen nemen van de Aids-nota waaruit blijkt dat de regering aan routinekeuringen

ADVERTENTIE

DON
GIOVANNI,
DE OPERA
ALLER
OPERA'S

Fraude met studiebeurzen wordt volgende Groningen

Van onze ver-
BEN
GRON

onden studenten van de regeling ge-
k maakten, zijn het er sinds 1 ja-
s 250. Maar dat kan, zo werd
gezegd, ook liggen aan
-dip”.
de onvindbare ou-
voor een groot
vragen van
mensgege-
ters no-
lang
wel

levensverzekering. Op termijn kan het ertoe leiden dat mensen weigeren preventief medisch onderzoek te ondergaan omdat de uitslag daarvan in het economisch en maatschappelijk verkeer alleen maar tegen hen wordt gebruikt.

Die waarschuwing uitte zij half januari al in een artikel in Medisch Contact, het orgaan van de artsenorganisatie KNMG. Het artikel verscheen voordat deze week bekend werd dat Philips al sinds oktober vorig jaar seropositieve sollicitanten uitsluit.

— Wat kunnen de directe gevolgen zijn van het beleid van Philips?

„Het kan twee kanten uitgaan. Positief zou zijn als men zich nu, naar aanleiding van dit Philipsbeleid, gaat realiseren dat er ontsporingen komen en dat de overheid zou moeten ingrijpen. Negatief zou zijn als er een boemerang-effect optreedt en zulk beleid juist meer wordt gehanteerd. Op dat laatste heb ik gewezen in het artikel in Medisch Contact.”

— Welke van de twee is van toepassing op Philips?

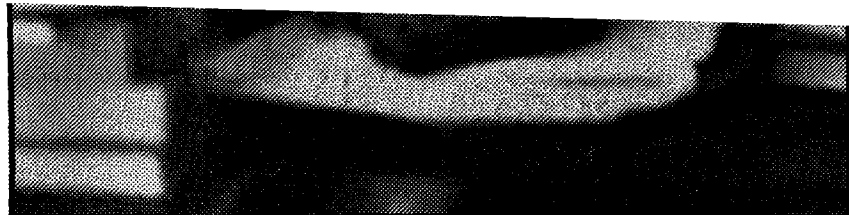
„Dit is absoluut een ontsporing, een

zien van het feit dat de Aids-test niet honderd procent betrouwbaar is, houdt seropositiviteit geen direct gevaar in voor ziekte. Het kan dus geen afkeuringsgrond zijn.”

„De minister van Binnenlandse Zaken heeft dat principe onlangs in antwoord op kamervragen nog eens benadrukt. Dat was naar aanleiding van een gemeente die vrouwen bij sollicitaties vragen stelde over de menstruatie. Zulke vragen hebben niets te maken met de functie die eventueel vervuld gaat worden en mogen dus niet worden gesteld.”

— Philips verwijst naar levensverzekeringsmaatschappijen, die seropositieven uitsluiten van dure levensverzekeringen. Philips stelt: wij lopen ook grote financiële risico's, want werknemers komen in onze ziektekostenverzekering en ons bedrijfspensioenfonds. Is dat argument volgens u gerechtvaardigd?

„Dit is nou juist het gevaar waar ik op heb gewezen naar aanleiding van de actie van de levensverzekeraars. Straks gaat iedereen dergelijke argumenten hanteren. Er zijn ook verschillen tussen Philips en de levensverzekeringsmaat-

Prof. mr. H. Roscam Abbing: „Er zou een verbod moeten komen op het gebruik van puur medische gegevens voor andere doeleinden.”

Foto Michael Ferron

schappijen. De laatste sluiten niet bij voorbaat alle seropositieven uit. Philips doet dat wel. Het argument dat bedrijven zichzelf kosten moeten kunnen besparen ligt toch anders bij Philips dan bij een levensverzekeringsmaatschappij. Nederland heeft een groot sociaal vangnet. Wanneer een werknemer arbeidsongeschikt wordt, dan zijn er de arbeidsongeschiktheidsverzekering en andere verzekeringen die uitkeren.”

— Welke wettelijke maatregelen zijn denkbaar om dit soort ontsporingen uit te sluiten?

„Ik vind dat we eerst moeten probe-

ren het zonder wetgeving te doen. De overheid zou kunnen aandringen op afspraken tussen werkgevers en werknemers. Men zou zich strikt moeten houden aan de richtlijnen voor keuringen voor sollicitaties. Werkt dat niet, komt er niets uit of is het niet bevredigend, dan kan de overheid ingrijpen door de rechtspositie van de sollicitant bij de keuring wettelijk vast te leggen. Dan zou omschreven kunnen worden wat

wel en niet geoorloofd is bij medische keuringen voor een sollicitatie.”

— Niet geoorloofd is dan volgens u de

uwigen. Het zou er nog eens de aandacht van alle bedrijfsgeneeskundige diensten op kunnen vestigen. Ook de Vereniging Gezondheidsrecht heeft onlangs nog een verklaring uitgegeven waarin ze deze praktijk afwijst. Ik hoop eigenlijk dat de discussie nu in ieder geval in het parlement op gang komt.”

— De discussie spitst zich nu toe op Aids maar de gevolgen reiken verder, schreef u in uw artikel in Medisch Contact. Hoe meer preventief medisch onderzoek mogelijk wordt (bijvoorbeeld het vroegtijdig opsporen van erfelijke afwijkingen) en wordt toegepast, hoe groter het gevaar is dat de resultaten worden gebruikt voor economische doeleinden.

„Jazeker, absoluut. Dat is het grote risico dat op het ogenblik nog onvoldoende wordt onderkend. Als je die zaak wilt beheersen dan zul je er niet aan kunnen ontkomen op bepaalde punten regels te gaan stellen. Er zou een verbod moeten komen op het gebruik van puur medische gegevens voor andere doeleinden.”

van Europese Zaken en Dees van Volksgezondheid maatregelen nemen tegen deze „indirecte discriminatie”.

Louise Groenman, Tweede-Kamerlid voor D66, wil dat de vaste kamercommissies voor Sociale Zaken, Justitie en Volksgezondheid snel met het kabinet gaan praten over de rechten van werknemers en sollicitanten als deze worden verplicht mee te werken aan een onderzoek naar Aids.

Ze vindt dat dat overleg vooraf moet gaan aan het al afgesproken debat over de Aids-test die levensverzekeraars eisen en de maatregelen die staatssecretaris Dees wil nemen op het gebied van de volksgezondheid.

Volgens Groenman is de arbeidsrechtelijke kant van de Aids-test zo'n belangrijk en verstrekkend onderwerp, dat het niet in de zijlijn van andere aspecten van Aids aan de orde mag komen. Het overleg van de Kamer over gezondheidszorg en levensverzekeringsmaatschappijen met betrekking tot Aids is gepland voor begin maart.

„Daar was ik dus bijna de fout ingegaan. Hoewel: wat is er eigenlijk tegen als de mensen wat meer geld bij de Albert Heijn besteden? Misschien bezorgt dat die zaak wel extra werkgelegenheid. En Italiaanse of Chinese producten, daarvoor ga ik nou niet speciaal naar de Albert Heijn. Die koop ik bij de Italiaan of bij de Chinees. En als dat tot gevolg heeft dat de Italiaan of de Chinees daarvan een „werkgelegenheidseffect” ondervindt, nou, mijn zegen hebben ze. Verdienen die arme sloebers eindelijk ook eens een centje. De Internationale, daar ging het toch over?”

„Ik vrees dat je Wöltgens verkeerd begrijpt.”

„Tja, dat zal wel, maar ik neem hem op zijn woord. Wat een wereldbeeld heeft die man. De mensen betalen een paar tientjes minder belasting en meteen stappen ze naar de Albert Heijn om daar Italiaanse of Chinese producten te kopen. Heb je het ooit kneuteriger gehoord? De angst voor het grootkapitaal gecombineerd met de angst voor uitheems voedsel.”

„Kom, zeg.”

„En dat alles op die toon van precies weten wat 'de mensen' doen. Er zal nog heel wat aan die panelen geschoven moeten worden, willen we daar verlost van worden. Misschien kopen de mensen wel een pot zonnebloemhoning. Of een Deventerkoek. Of kaartjes voor een toneelvoorstelling. Of een mooi boek van een volksschrijver. Of betalen ze gewoon hun belasting van die belastingverlaging.”

„En dat alles op die toon van precies weten wat 'de mensen' doen. Er zal nog heel wat aan die panelen geschoven moeten worden, willen we daar verlost van worden. Misschien kopen de mensen wel een pot zonnebloemhoning. Of een Deventerkoek. Of kaartjes voor een toneelvoorstelling. Of een mooi boek van een volksschrijver. Of betalen ze gewoon hun belasting van die belastingverlaging.”

Dees kritiseert Philips vanwege Aids-beleid

Van onze correspondent WIO JOUSTRA

LONDEN — Staatssecretaris Dees van Volksgezondheid heeft de maatregel van Philips om seropositieve sollicitanten (besmet met het Aids-virus, maar niet ziek) af te keuren, woensdag „verontrustend en bedenkelijk” genoemd. Dees, die het internationale Aids-congres in Londen bijwoont, zei dat Philips zich op het hellende vlak begeeft als de medische dienst van het

bedrijf onderscheid maakt tussen seropositieven en seronegatieven. „Dat zal ik op krachtige wijze bestrijden”, aldus de bewindsman.

Hij heeft woensdag over deze kwestie telefonisch overleg gevoerd met staatssecretaris De Graaf van Sociale Zaken. Dees zei verrast te zijn door de maatregel van Philips. „Ik betreur het dat Philips geen overleg met de regering heeft gevoerd. Het bedrijf had kennis kunnen nemen van de Aids-nota waaruit blijkt dat de regering aan routinetesten grote nadelen ziet verbonden en op dit punt een uitermate restrictief beleid voert. Ik had het dan ook chiquer gevonden indien Philips contact met ons had opgenomen.”

„Ik neem deze kwestie uitermate serieus omdat er een enorme precedentswerking van kan uitgaan”, aldus de staatssecretaris. Dees benadrukte dat er in Nederland een redelijke mate van overeenstemming heerst over de aanpak van het Aids-probleem en dat er tot nu toe geen sprake is geweest van paniekeracties. „Er is me veel aan gelegen dat zo te houden”, zei hij.

Prof. E. Roscam Abbing, voorzitter van de Nationale Commissie Aidsbestrijding, zei woensdag verrast te zijn dat een toonaangevend bedrijf in Nederland een dergelijke maatregel heeft genomen. „Het is geenszins zeker dat seropositieven arbeidsongeschikt worden, je kunt ze dat label niet op de jas prikken”, aldus Roscam Abbing die eveneens het Aidscongres in Londen bijwoont.

De commissie schat het aantal dragers van het Aidsvirus in Nederland op tienduizend. „Hoe langer we ze kunnen volgen, hoe meer we over Aids te weten komen. Wij nemen aan dat 30

Erasmus Universiteit wil einde maken aan ontgroeningsexcessen

Van onze verslaggever

ROTTERDAM — Het bestuur van de Erasmus Universiteit in Rotterdam heeft een speciale commissie ingesteld om een einde te maken aan ontgroeningsschandalen bij Rotterdamse studentenverenigingen. De commissie staat onder leiding van de hoogleraar huisartsgeneeskunde H. Dokter en zal in april of mei verslag uitbrengen van haar bevindingen. Dit meldt het Rotterdamse universiteitsblad Quod Novum.

Volgens het universiteitsbestuur is de laatste jaren herhaaldelijk sprake geweest van ontgroeningsexcessen. De druppel die de emmer deed overlopen, was de melding van studentenartsen dat ontgroende studenten last kregen van ernstige huidziekten. Zij hadden deze opgelopen bij een ontgroeningsritueel van de vereniging Sanctus Laurentius, waarbij ze door oud slachtafval moesten kruipen.

ADVERTENTIE

DON GIOVANNI, DE OPERA ALLER OPERA'S

Mozarts meesterwerk belicht. De beste adviezen van de va. Herlezen: reis naar Praag De 1003 gezichten van Don Juan. PLUS: Israëls le moraal ■ de panelen van ■ Essay: Justitie de rechtsstaat rode Stem d grijs ■ De door onder zien ■ F spookt

G I

Fraude met studiebeurzen wordt volgende Groningen

Van onze verslaggever BEN GRONINGEN

„En dat alles op die toon van precies weten wat 'de mensen' doen. Er zal nog heel wat aan die panelen geschoven moeten worden, willen we daar verlost van worden. Misschien kopen de mensen wel een pot zonnebloemhoning. Of een Deventerkoek. Of kaartjes voor een toneelvoorstelling. Of een mooi boek van een volksschrijver. Of betalen ze gewoon hun belasting van die belastingverlaging.”

„En dat alles op die toon van precies weten wat 'de mensen' doen. Er zal nog heel wat aan die panelen geschoven moeten worden, willen we daar verlost van worden. Misschien kopen de mensen wel een pot zonnebloemhoning. Of een Deventerkoek. Of kaartjes voor een toneelvoorstelling. Of een mooi boek van een volksschrijver. Of betalen ze gewoon hun belasting van die belastingverlaging.”

Vijf jaar cel geëist

sonlichting

HET VERVOLG

„Verrekte zwaar weer”, verwacht Cor van der Klugt, de eerste president zonder titel van Philips. Maar zijn schip heeft een vaste koers, zegt hij tegen Willem Beusekamp. Er moet dit jaar nog wel 600 miljoen gulden worden bezuinigd.

We zijn geen vrij vliegend ruimteschip

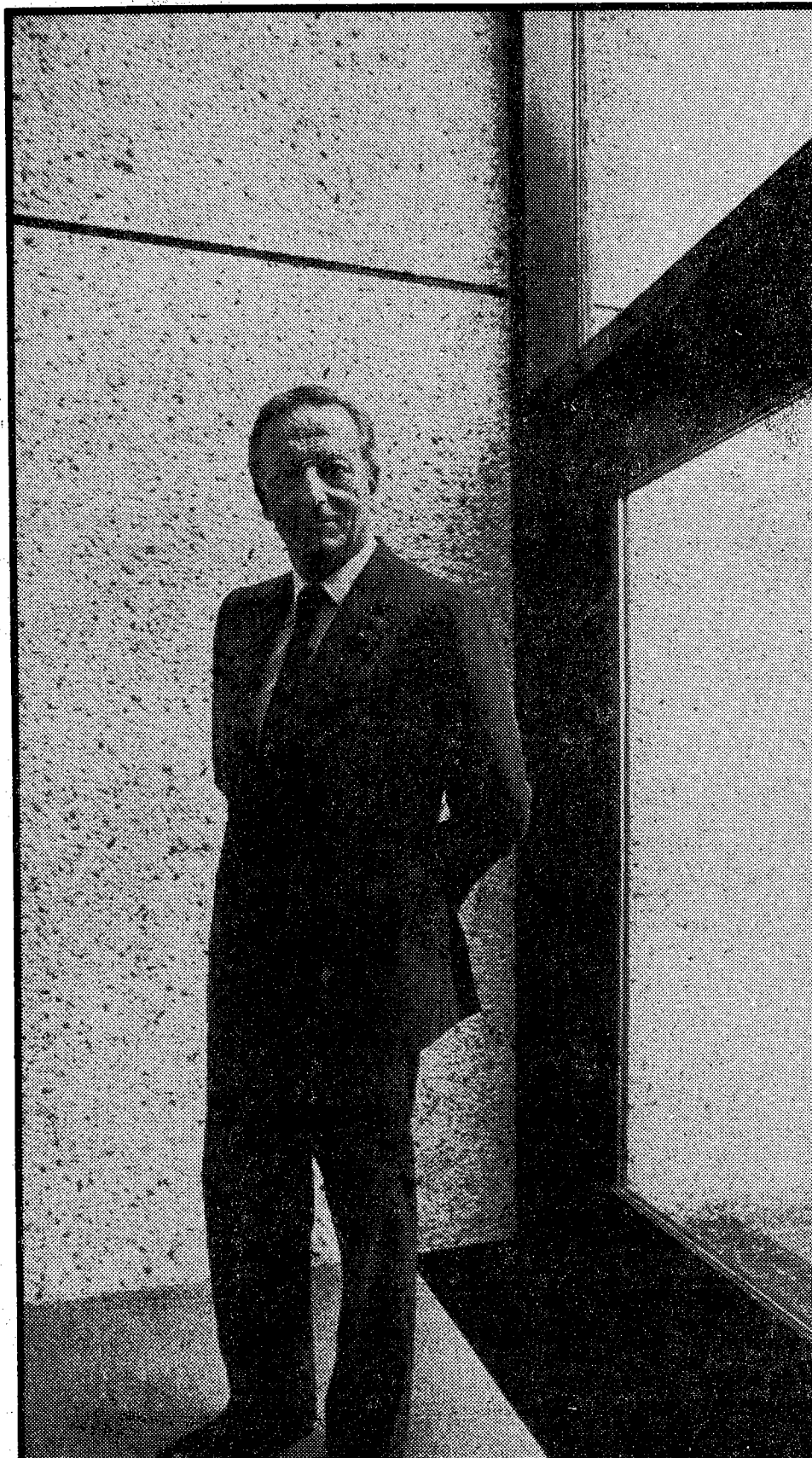
WERELDWIJD honderden reorganisaties in 1987. In Nederland heeft de vakbondsbestuurder een zakcomputer nodig om het aantal verloren banen bij te houden. Een Amerikaanse verslaggever signaleert een grafstemming bij de stafdiensten in Eindhoven. Velen vragen zich af wat Wisse Dekker ruim vier jaar lang heeft uitgevoerd. Op 12 januari meldt de onderneming dat de eerder verwachte winst over 1987 van ruim een miljard gulden kan worden vergeten. De omzet daalde van 55 tot 52,7 miljard gulden.

de zogenaamde dollargebieden, Noord-Amerika en landen in het Verre Oosten, waar alles wordt berekend in dollars. Een kwart, 25 procent, van onze inkoop en productie komt uit die gebieden. Daar zit een gat tussen van vijftien procent. Dus vijftien procent van onze omzet — dat is pakweg acht tot tien miljard gulden, een beetje minder soms — krijgt onmiddellijk de tikken van bruuske koerswijzigingen. Over 1987, voor de belastingen, mag je rustig rekenen dat het Philips 600 miljoen gulden gekost heeft.”

Een enorme klap, waaraan volgens Van der Klugt niet de diagnose mag worden verbonden dat Philips ziek is, „want ook meneer Sony heeft een winstdaling van 57 procent

in 24 maanden hebben moeten toveren. Misschien twee maanden meer hoor, maar in die orde van grootte ligt het. Dus eerst fabriek dicht in Amerika, fabriek open in Taiwan, eerst bouwen, fabriek maken, mensen opleiden, fabriek aan de gang, fabriek weg, fabriek overbrengen naar de grensstreek in Mexico, en daar heb je ook niet zo maar een fabriek staan die een miljoen apparaten per jaar maakt.

„Gelukkig konden we dit goed doen, en het is niet echt toveren, omdat we voor de Taiwan-fabriek een hele goeie andere bezetting konden vinden. Anders doe je macro-economisch de vreselijkste dingen; je vernietigt kapitaal op twee plaatsen en je moet de fa-

nover. Er is een chemische fabriek die de grondstof levert voor de plaatjes. Er kwam een galvaniseerinrichting van mensen die hebben geleerd hoe je de machines moet inbrengen in een 24 uur lopend proces.

„Dus rond Hannover zijn co-makers gekomen die in je fabriek meelopen en meedenken om je machines sneller te laten gaan en goedkoper te laten functioneren. Je hebt dus de mogelijkheid mensen tot een graad van specialisatie te brengen wat je in eigen huis nooit kunt. In Japan zijn er mensen die zich uitsluitend bezighouden met het aanbrengen van teksten op zo'n pocketmemo. Die mensen bereiken daar dan ook een verdomd hoog niveau in, en daar kun je van profiteren. Daarom produceren wij ook in Japan.”

Van der Klugt geeft toe dat de leveringsvoorwaarden voor een van Philips afhankelijke co-maker wel degelijk harder zijn dan voor bijvoorbeeld de eigen Elcoma-divisie. „Zeker in Amerika. Als je als co-maker voor bepaalde fabrieken niet 's middags om kwart over drie aflevert wat je belooft hebt, hoeft je niet meer terug te komen.”

— U praat graag over „Philips goes global”. Wat betekent dat?

„Als niet-technicus heb ik het ook moeten leren: als ik lampen ga verkopen — we hebben nu veertig procent van de wereldmarkt — en als ik dat moet gaan doen en de ingenieurs hebben geleerd lampen en concepten te bouwen op 22 volt en 50 hertz en het moet naar 110 of 160 hertz, dan moet je van voren af aan beginnen. En die concepten hadden we domweg niet in huis. Dat geldt ook voor de consumentenelektronica. Omdat wij Europees waren en omdat wij die standaarden niet hadden, waren wij niet echt mondiaal. Onze concepten hielden ons dus uit de markt.

„Japan had het veel makkelijker. Alle Japanse standaarden zijn gelijk aan de Amerikaanse. Die hebben ze ook na de oorlog in versneld tempo tot zich genomen. Het principe was: niets maken in Japan wat je niet ook in Amerika kunt verkopen. Neem nou nog maar even Sony. De Betamax werd drie jaar lang in Amerika verkocht, voordat er nog maar één recorder op de Japanse markt te koop was. Het was overigens voor Japan een buitengewoon goede mogelijkheid om uit zijn oorlogstoestand te komen, want hun markt was ineens twee, nee, tweeënehalf maal zo groot.

„Philips zegt nu: er is hier een Euromarkt, en in de hele wereld zie je de tariefmuren langzamerhand verdwijnen. Er komen dus hoe langer hoe meer wereldconcepten van produkten op je af. In de automobiellindustrie, in de elektronica, in de chemie; het is niet langer zo dat je net kunt doen alsof er om je heen niks gebeurt. Ook al dank zij de communicatie die er bestaat. De conclusie is heel eenvoudig: tenzij je sterkte kan opbrengen die kan wedijveren met die van je grote concurrenten, heb je een probleem. Want dan zul je op den duur verdwijnen. Of je moet een nichemarktje opzetten, waar je niet zo'n gigantisch apparaat voor nodig hebt als het

vrij vliegend ruimteschip

WERELDWIJD honderden reorganisaties in 1987. In Nederland heeft de vakbondsbestuurder een zakcomputer nodig om het aantal verloren banen bij te houden. Een Amerikaanse verslaggever signaleert een grafstemming bij de stafdiensten in Eindhoven. Velen vragen zich af wat Wisse Dekker ruim vier jaar lang heeft uitgevoerd. Op 12 januari meldt de onderneming dat de eerder verwachte winst over 1987 van ruim een miljard gulden kan worden vergeten. De omzet daalde van 55 tot 52,7 miljard gulden.

Kort daarvoor waarschuwde de in april 1986 benoemde president dat op vele fronten de bijl erin gaat. Organisatorisch, in de produktie en op kostenniveau. Philips staat op zijn grondvesten te schudden.

De president reageert verrast. „Ha, ha, toe maar! De bijvoeglijke naamwoorden en andere kwalificaties zijn wat overgeaccentueerd, en natuurlijk vragen niet velen zich van alles af. Bovendien is de interpretatie van de media vaak zo, dat de lezer geen goed beeld krijgt.”

Cor van der Klugt (zonder titel) is de zevende president van NV Philips' Gloeilampenfabrieken en de eerste die bewijst dat je zonder ervoor te hebben doorgeleerd aan het hoofd kan komen van Nederlands meest spraakmakende multinational, een onderneming met 345 duizend man personeel, van wie er 70 duizend in Nederland werken.

De opening brengt hem even van zijn apropos. „Ho, ho, ho, even vooraan beginnen hè. Als er in Nederland in de krant staat, want elders is het niet zo, en hier is het logisch omdat er altijd zo'n grote slagschaduw van Philips is, als er staat Philips schrapten banen, dan denkt de onschuldige lezer: Philips ontslaat mensen. U en ik weten dat het zeer zeker tot nu toe nooit zo geweest is of nauwe-

de zogenaamde dollargebieden, Noord-Amerika en landen in het Verre Oosten, waar alles wordt berekend in dollars. Een kwart, 25 procent, van onze inkoop en produktie komt uit die gebieden. Daar zit een gat tussen van vijftien procent. Dus vijftien procent van onze omzet — dat is pakweg acht tot tien miljard gulden, een beetje minder soms — krijgt onmiddellijk de tikken van bruuske koerswijzigingen. Over 1987, voor de belastingen, mag je rustig rekenen dat het Philips 600 miljoen gulden gekost heeft.”

Een enorme klap, waaraan volgens Van der Klugt niet de diagnose mag worden verbonden dat Philips ziek is, „want ook meneer Sony heeft een winstdaling van 57 procent gehad”. Het betekent wel „dat je er ernstig en harder aan moet werken dan voorheen, want er komt bij dat wij denken dat het in 1988 niet veel beter zal worden”. „Als voorzichtige ondernemer moet je er toch van uitgaan dat het best zou kunnen dat die koers van de dollar niet boven de 1,80 uitkomt en zeker niet boven de twee gulden en misschien wel onder de 1,80 gulden.”

— *Het absolute koersniveau maakt toch niet zoveel uit, het zijn meer de schommelingen.*

„Ja en nee. De koersschommelingen hebben betrekking op dat gat tussen die veertig en 25 procent. Het absolute lage niveau van de dollar betekent, dat je niet alleen de opbrengsten van je eigen verkopen onder druk ziet staan, maar ook de concurrentie ziet toenemen van mensen die vanuit die dollargebieden opereren. Japan in veel mindere mate, maar bijvoorbeeld Korea, Taiwan en Singapore krijgen nu veel grotere voordelen dan een jaar geleden. Sinds 1985 is de dollar zo'n veertig procent ingezakt. Dat voordeel pakken ze.”

Van der Klugt rekent voor hoe Philips in 1986 nog het gemiddelde prijsniveau van alle produkten wereldwijd met twee procent kon opvoeren. „Dat is voor ons toch een miljard gulden. In 1987 konden we onze prijzen niet verhogen, onder de druk van de concurrentie. Als je daar een miljard gulden voor neemt, dat mag wel, dan vind ik dat Philips het er in 1987 helemaal niet zo slecht af gebracht heeft. Weliswaar een omzetsdaling van 55 miljard tot 52,7 miljard gulden, maar wel een vermindering van de verliezen van 24 miljard tot 22 miljard gulden. Dat is niet echt toveren, omdat we voor de Taiwan-fabriek een hele goeie andere bezetting konden vinden. Anders doe je macro-economisch de vreselijkste dingen; je vernietigt kapitaal op twee plaatsen en je moet de fabriek op de derde plek neerzetten. Alternatieven zijn er niet, want je kunt een land niet meenemen, en een fabriek ook niet. God zij dank kunnen wij dat gebouw in Taiwan goed gebruiken, daar worden nu monitoren voor personal computers gemaakt.”

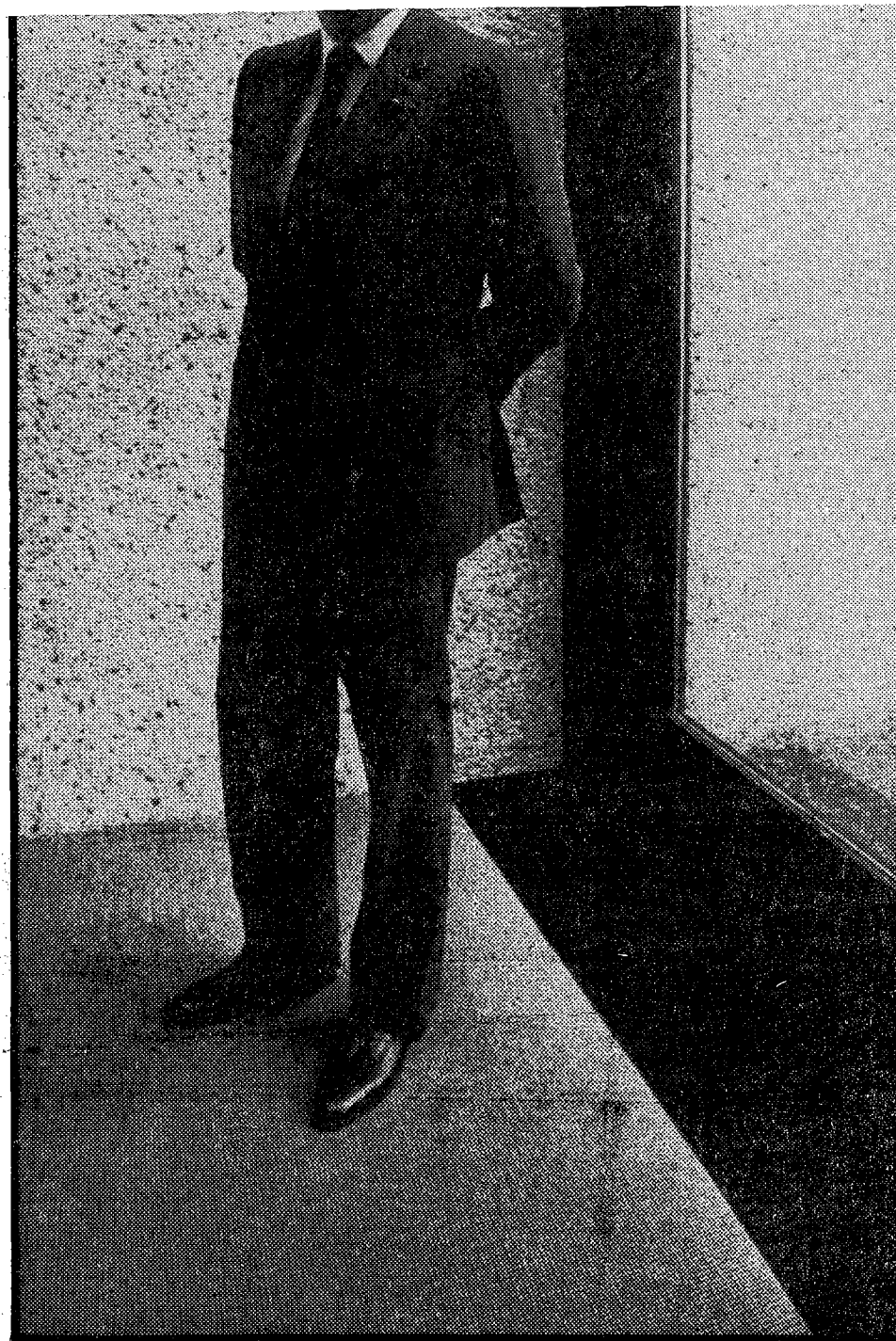
Van der Klugt met nadruk: „Daar hebt u het voorbeeld. En als u nu vraagt, kunt u een beeldbuisfabriek in twee jaar tijd verplaatsen, dan zeg ik: dat kan ik niet, want er is een glasfabriek bij, dat is een diepte-investering van enkele honderden miljoenen gulden. Daar horen specialisten bij die je niet zo maar uit de krant kunt werven. Daar hoort vakmanschap bij dat je niet noodzakelijkerwijs zo maar eventjes aantreft in een landbouwomgeving of in een regio waar goede lichtmetaalarbeiders wonen. In sommige plaatsen doe je er wel drie tot vijf jaar over om het geschikte personeel te vinden. In sommige plaatsen vind je het helemaal niet.”

— *Die verhuizing naar Mexico lijkt me vooral ingegeven door de goedkope arbeidskrachten daar.*

„Dat is juist. Wij hebben te maken met landen met uurlonen vanaf 29 cent tot 45 gulden. En die 45 gulden liggen niet ver hier vandaan.”

— *En dat uurloon van 29 cent?*

„Ik hoor dat van een van onze Brabantse fabrikanten hoor, heus niet van Philips alleen. Dat zijn Korea en China. De Japanners ondervinden het nu ook. In het Verre Oosten liggen de verschillen tussen 29 cent en 25

Cor van der Klugt: „Omdat wij Europees waren en omdat wij die standaarden niet hadden, waren wij niet echt mondiaal.”

Foto Guus Dubbelman

„Nou moet u mij niet verleiden om hierover te gaan discussiëren, want dan zitten we hier vanavond nog, maar China, met een miljard inwoners zeg. Wij zetten een joint-venture op met een Chinese, ik kan niet zeggen firma, maar organisatie voor een paar honderd radiorecorders. Het eerste jaar konden de heren er bijna honderdduizend maken, dat vonden ze al heel flink. Daarna werden het er driehonderdduizend, maar toen moesten het er al twee miljoen zijn. Als je nagaat dat wij een fabriek hebben gebouwd voor de Chinezen voor compressoren voor koelkasten, en dat is een verdomd high tech apparaat, dat was een heel knap stuk werk. Nou dat is net genoeg voor de buurt.

meester van Nanking: kun je die dan niet aanwijzen. Want zo doet hij het wel.

„Als je daarvan af komt, en je zegt: nu moet u meneer de fabrikant zelf uw grondstoffen verzorgen, u moet ook zelf uw produkten gaan verkopen. Daarvoor hebben wij commerciële assistentie uit Nederland moeten geven. Er is een jonge marketingman heen om de lieden bij te brengen wat marketing is. Dat is bij hen heel nieuw. Het is interessant, ze zijn geweldig actief en als ze hun deviezenweegschaal in balans kunnen houden, dan vinden wij dat zeker een markt waar we zijn moeten. De Japanners zitten er al jaren.”

— *Terug naar de dollar. Kunt u die schom-*

— *U praat graag over „Philips goes global”. Wat betekent dat?*

„Als niet-technicus heb ik het ook moeten leren: als ik lampen ga verkopen — we hebben nu veertig procent van de wereldmarkt — en als ik dat moet gaan doen en de ingenieurs hebben geleerd lampen en concepten te bouwen op 22 volt en 50 hertz en het moet naar 110 of 160 hertz, dan moet je van voren af aan beginnen. En die concepten hadden we domweg niet in huis. Dat geldt ook voor de consumentenelektronica. Omdat wij Europees waren en omdat wij die standaarden niet hadden, waren wij niet echt mondiaal. Onze concepten hielden ons dus uit de markt.

„Japan had het veel makkelijker. Alle Japanse standaarden zijn gelijk aan de Amerikaanse. Die hebben ze ook na de oorlog in versneld tempo tot zich genomen. Het principe was: niets maken in Japan wat je niet ook in Amerika kunt verkopen. Neem nou nog maar even Sony. De Betamax werd drie jaar lang in Amerika verkocht, voordat er nog maar één recorder op de Japanse markt te koop was. Het was overigens voor Japan een buitengewoon goede mogelijkheid om uit zijn oorlogstoestand te komen, want hun markt was ineens twee, nee, tweeëneenhalf maal zo groot.

„Philips zegt nu: er is hier een Euromarkt, en in de hele wereld zie je de tariefmuren langzamerhand verdwijnen. Er komen dus hoe langer hoe meer wereldconcepten van produkten op je af. In de automobiellindustrie, in de elektronica, in de chemie; het is niet langer zo dat je net kunt doen alsof er om je heen niets gebeurt. Ook al dank zij de communicatie die er bestaat. De conclusie is heel eenvoudig: tenzij je sterkte kan opbrengen die kan wedijveren met die van je grote concurrenten, heb je een probleem. Want dan zul je op den duur verdwijnen. (Of je moet een nichemarktje opzetten, waar je niet zo'n gigantisch apparaat voor nodig hebt als het onze.

„De volgende conclusie: ik moet om het goed te doen in de kop van het peleton blijven lopen, of fietsen. Waar m'n concurrent sterk is, moet ik het ook zijn. In ons vak krijg je er dan nog een interessante conclusie meteen achteraan: de grootste markt voor elektronica is Amerika, een gebied waar in sommige vakgebieden de Amerikanen zelf al lang niet meer aanwezig zijn, zoals de consumentenelektronica. Voor ons was dat twintig jaar geleden een onbetreden gebied. Onze prioriteit was derhalve zo snel mogelijk in de Verenigde Staten aanwezig zijn. En natuurlijk heel dicht bij Japan, of er eigenlijk in.

„Dan heb ik het nog helemaal niet over vragen als: waar ga ik het maken, of wat doet de munteenheid. Een munteenheid ja of nee, die Amerikaanse markt is er altijd. In twintig jaar tijd hebben we ons daar van drie procent van de omzet opgewerkt tot 25 à dertig procent. Daar ben ik echt trots op.”

— *De kosten zijn volgens u nog steeds te hoog?*

„Ik denk zeker dat er nog een hoop is te doen. We hebben een structuur die veertig jaar geleden is geboren, en die is gegroeid in uiterst welvarende tijden. Het moeilijkste in grote organisaties van mensen boven de 35 jaar, is veranderen. Niemand wil veranderen. Ik overdrijf, het gros heeft er moeite mee. Zo blijft zo'n organisatie met een structuur zitten die niet langer adequaat is. We hebben inmiddels natuurlijk wel wat gedaan. Dat is

Kort daarvoor waarschuwde de in april 1986 benoemde president dat op vele fronten de bijl erin gaat. Organisatorisch, in de produktie en op kostenniveau. Philips staat op zijn grondvesten te schudden.

De president reageert verrast. „Ha, ha, toe maar! De bijvoeglijke naamwoorden en andere kwalificaties zijn wat overgeaccenteerd, en natuurlijk vragen niet velen zich van alles af. Bovendien is de interpretatie van de media vaak zo, dat de lezer geen goed beeld krijgt.”

Cor van der Klugt (zonder titel) is de zevende president van NV Philips' Gloeilampenfabrieken en de eerste die bewijst dat je zonder ervoor te hebben doorgeleerd aan het hoofd kan komen van Nederlanders meest spraakmakende multinational, een onderneming met 345 duizend man personeel, van wie er 70 duizend in Nederland werken.

De opening brengt hem even van zijn apropos. „Ho, ho, ho, even vooraan beginnen hè. Als er in Nederland in de krant staat, want elders is het niet zo, en hier is het logisch omdat er altijd zo'n grote slagschaduw van Philips is, als er staat Philips schrappt banen, dan denkt de onschuldige lezer: Philips ontslaat mensen. U en ik weten dat het zeer zeker tot nu toe nooit zo geweest is of nauwelijks zo is. U en ik weten ook dat Philips in Nederland jaarlijks nog meer mensen aanneemt dan er weggaan.”

— Nu ook nog?

„Dat is op het ogenblik ongeveer zo. Dat wil zeggen, ik denk dat het in 1987 ongeveer gelijk uitloopt. Het kan zijn dat er wat minder zijn gekomen dan gegaan. Maar voor die tijd namen we er altijd nog zo'n zes-, zeven-duizend naar binnen, bij Philips. De meeste jaren bleef daar een dik overschot van over. Wereldwijd komen er elk jaar zo'n veertigduizend bij, en gaan er ook weer veertigduizend af.”

Van der Klugt (62) heeft zijn vertrouwde ritme snel weer terug. Het immer wintersport-gekleurde hoofd spiert razendsnel naar de fotograaf, naar het merk van de bandrecorder („ah, een Sony, 't is ons tweede goede merk”) en dicteert „eerst een algemeen antwoord”.

„Philips maakt schoon schip, en we varen een vaste koers. Vorig jaar hebben wij in dit land een miljard gulden geïnvesteerd en zoveel gebouwd als nog nooit tevoren. Nieuwe gebouwen gezet, voor onder andere nieuwe activiteiten. Het grote centrum hier in Waalre, voor de submicronelektronica. Daarbij aansluitend de fabriek in Nijmegen. Monumentale investeringen. Dus wat dat betreft, kunt u rustig zeggen: a. we staan niet op onze grondvesten te trillen, b. we gaan niet weg, c. we zijn hartstikke gezond. En dat er dan verder in de wereld een hoop aan de hand is waar wij ook mee te maken hebben, is logisch. We zijn geen vrij vliegend ruimteschip.”

— Hartstikke gezond? Merkwaardig, daags nadat u een forse winstval hebt aangekondigd?

„Dat is helemaal niet merkwaardig. Ik moet het ook goed uitleggen, en misschien doen we dat niet altijd genoeg. Veertig procent van onze verkoop loopt tegenwoordig in

„gehad”. Het betekent wel „dat je er ernstig en harder aan moet werken dan voorheen, want er komt bij dat wij denken dat het in 1988 niet veel beter zal worden”. „Als voorzichtige ondernemer moet je er toch van uitgaan dat het best zou kunnen dat die koers van de dollar niet boven de 1,80 uitkomt en zeker niet boven de twee gulden en misschien wel onder de 1,80 gulden.”

— Het absolute koersniveau maakt toch niet zoveel uit, het zijn meer de schommelingen.

„Ja en nee. De koersschommelingen hebben betrekking op dat gat tussen die veertig en 25 procent. Het absolute lage niveau van de dollar betekent, dat je niet alleen de opbrengsten van je eigen verkopen onder druk ziet staan, maar ook de concurrentie ziet toenemen van mensen die vanuit die dollargebieden opereren. Japan in veel mindere mate, maar bijvoorbeeld Korea, Taiwan en Singapore krijgen nu veel grotere voordelen dan een jaar geleden. Sinds 1985 is de dollar zo'n veertig procent ingezakt. Dat voordeel pakken ze.”

Van der Klugt rekent voor hoe Philips in 1986 nog het gemiddelde prijsniveau van alle producten wereldwijd met twee procent kon opvoeren. „Dat is voor ons toch een miljard gulden. In 1987 konden we onze prijzen niet verhogen, onder de druk van de concurrentie. Als je daar een miljard gulden voor neemt, dat mag wel, dan vind ik dat Philips het er in 1987 helemaal niet zo slecht af gebracht heeft. Weliswaar een omzetzaling van 55 miljard tot 52,7 miljard gulden, maar wel een volumestijging van zeven procent. Indrukwekkend na alles wat er vorig jaar is gebeurd.”

— Kortom, de produktie van onderdelen in niet-dollargebieden moet zo snel mogelijk naar een dollargebied. Hoe snel kan dat?

„Relatief. Ik geef een voorbeeld dat bij Philips ook echt zo is gebeurd. Twee jaar geleden hebben wij besloten om 14 inch kleurentv-apparaten niet langer in Amerika te maken — we waren daar trouwens nog de laatste fabrikant — omdat langzamerhand de prijzen zo omlaag gingen door de importen uit het Verre Oosten, dat je op ieder apparaat minstens vijftien dollar verloor voor het de fabriek uit was. Toen hebben we afgesproken, en ik heb daar in mijn toenmalige functie ook de hand in gehad, dat we de produktie naar Zuidoost-Azië zouden brengen. We zijn naar Taiwan gegaan, en met de directie daar overeengekomen dat binnen een jaar tijd de produktie zou geschieden vanuit Taiwan in een nieuw te bouwen fabriek.

„Die fabriek is in negen maanden gebouwd, en twee maanden later liepen de eerste apparatjes van de band af. In de tussentijd had Amerika een groot handelstekort, begon vervelend te worden met importen, gaf Taiwan een penalty-tarief voor importen, en was de Taiwanese kleuren-tv ook tien dollar te duur. Beter gezegd, verloren we daar ook tien dollar op, voordat het eerste apparaat de deur uit was.

„Toen hebben we gezegd, wat dan? We besloten die produktie te verkassen naar de grensstreek in Mexico, en daar is nou, in oktober vorig jaar, het eerste apparaat van de band gekomen. Moet u eens even nagaan, wat

briek op de derde plek neerzetten. Alternatieven zijn er niet, want je kunt een land niet meenemen, en een fabriek ook niet. God zij dank kunnen wij dat gebouw in Taiwan goed gebruiken, daar worden nu monitoren voor personal computers gemaakt.”

Van der Klugt met nadruk: „Daar hebt u het voorbeeld. En als u nu vraagt, kunt u een beeldbuizenfabriek in twee jaar tijd verplaatsen, dan zeg ik: dat kan ik niet, want er is een glasfabriek bij, dat is een diepte-investering van enkele honderden miljoenen gulden. Daar horen specialisten bij die je niet zo maar uit de krant kunt werven. Daar hoort vakmanschap bij dat je niet noodzakelijkerwijs zo maar eventjes aantreft in een landbouw-omgeving of in een regio waar goede lichtmetaalbeiders wonen. In sommige plaatsen doe je er wel drie tot vijf jaar over om het geschikte personeel te vinden. In sommige plaatsen vind je het helemaal niet.”

— Die verhuizing naar Mexico lijkt me vooral ingegeven door de goedkope arbeidskrachten daar.

„Dat is juist. Wij hebben te maken met landen met uurloren vanaf 29 cent tot 45 gulden. En die 45 gulden liggen niet ver hier vandaan.”

— En dat uurloon van 29 cent?

„Ik hoor dat van een van onze Brabantse fabrikanten hoor, heus niet van Philips alleen. Dat zijn Korea en China. De Japanners ondervinden het nu ook. In het Verre Oosten liggen de verschillen tussen 29 cent en 25 gulden. Die 25 gulden is Japan zelf. Zo komen zij langzamerhand in een probleem dat wij al heel goed kennen, en dat zijn de te hoge loonkosten. Een Japanner werkt veertig procent meer dan een Europeaan en is dus goedkoper, maar inmiddels is het uurloon daar gemiddeld 25 gulden.”

— Hoe gaat het met uw nieuwe fabriek voor jaartijds een miljoen videocassetterecorders in Korea. Die werd eind 1985 met veel lawaai aangekondigd.

„We hebben daar al een jaar of tien onderdelenfabricage op condities waarbij wij eerst niets in Korea mochten verkopen, en nu mogen wij een gedeelte van die componentenfabricage in Korea afzetten. Verder zijn er een aantal projecten aangezet, waarvan er enige lopen. Een in het kader van de kleine huishoudelijke apparaten en een joint-venture met een Koreaanse onderwijsinstelling.”

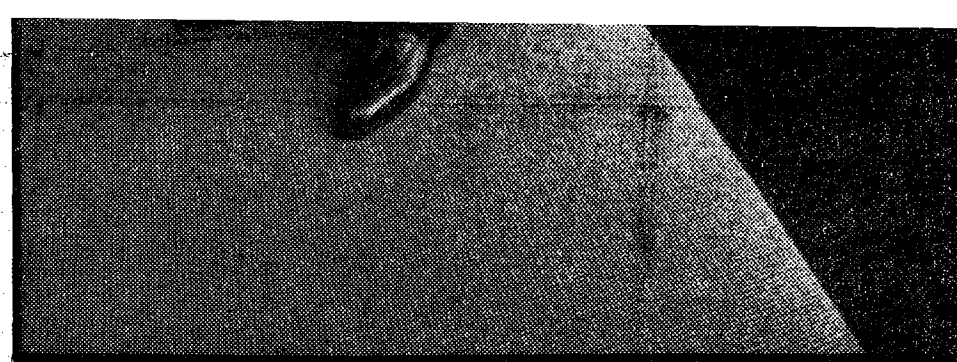
— En die grootscheepse videoproduktie?

„Dat is ons niet gelukt. Beter gezegd, wij stellen vast dat als je in Korea iets wilt gaan doen dat bij hen tot de kernactiviteiten hoort, dan wordt het alsnar moeilijker. Dan is er ineens geen grond meer te koop, of het terrein dat je op het oog hebt, wordt ineens vijf maal zo duur. Wij hebben vastgesteld dat het een onbegonnen zaak is. Als we die videofabriek hadden kunnen doen, zou het inderdaad een groot project zijn geweest. Inmiddels hebben we andere uitwijkplaatsen gevonden, in Japan en daaromheen in Singapore, Hongkong en Taiwan. En we zijn druk bezig dit soort zaken op te zetten in China.”

— Moeilijke markt?

„Ik vind hem wel interessant.”

— Maar meer om lekker goedkoop te produceren, niet als afzetmarkt.

Cor van der Klugt: „Omdat wij Europees waren en omdat wij die standaarden niet hadden, waren wij niet echt mondiaal.”

Foto Guus Dubbelman

„Nou moet u mij niet verleiden om hierover te gaan discussiëren, want dan zitten we hier vanavond nog, maar China, met een miljard inwoners zeg. Wij zetten een joint-venture op met een Chinese, ik kan niet zeggen firma, maar organisatie voor een paar honderd radiorecorders. Het eerste jaar konden de heren er bijna honderdduizend maken, dat vonden ze al heel flink. Daarna werden het er driehonderdduizend, maar toen moesten het er al twee miljoen zijn. Als je nagaat dat wij een fabriek hebben gebouwd voor de Chinezen voor compressoren voor koelkasten, en dat is een verdomd high tech apparaat, dat was een heel knap stuk werk. Nou dat is net genoeg voor de buurt.

„Er groeien kleine koelkastenfabrieken van honderdduizend stuks omheen, en dat is inderdaad voor een soort regio, niet eens voor een provincie. Ik heb het dus nu over een miljoen koelkasten. Zo hebben we nog een trits van samenwerkingsverbanden. Omdat China leeg is en gezegd heeft dat het niet langer leeg wil blijven, maar dit soort materiële welvaart aan de bevolking wil geven, is voorlopig nog steeds *the sky the limit*. Er wordt ook niet verkocht, er wordt uitgeleend! Een boeiend schouwspel.

„Met een zichtbare gretigheid probeert men de westerse concepten over te nemen. De minister van Elektronische Industrie vroeg mij: wat is eigenlijk een firma. Wat doet een president, hoe wordt hij president, hoe komen ze eraf. Vond ik ook een slimme vraag. Dat vertel ik je niet, zei ik. Maar wat doen directieuren, wat is winst. Hoe werkt dat. Wij hebben een samenwerking met een recent geformeerde groep waar het tot voor kort zo was, dat de fabrieken hun grondstoffen aangeleverd kregen en eindproducten afleverden op een voor ons redelijk ouderwetse manier, en ze betaalden de grondstoffen niet, kregen ook geen geld voor hun eindproducten, ze kregen gewoon hun loon! Alles is toch van iedereen?”

„Dus de burgemeester van Nanking is, noem het maar hoofdaandeelhouder of verantwoordelijk voor alle industrieën die bij hem staan. Was ook grappig, want toen Nanking en Eindhoven zustersteden werden, vroeg hij aan de burgemeester van Eindhoven, Gerrit Borrie: hoeveel mensen komen er met je mee als je naar Nanking gaat. Ik zal eens informeren, zei Borrie. Zegt de burge-

meester van Nanking: kun je die dan niet aanwijzen. Want zo doet hij het wel.

„Als je daarvan af komt, en je zegt: nu moet u méner de fabrikant zelf uw grondstoffen verzorgen, u moet ook zelf uw produkten gaan verkopen. Daarvoor hebben wij commerciële assistentie uit Nederland moeten geven. Er is een jonge marketingman heen om de lieden bij te brengen wat marketing is. Dat is bij hen heel nieuw. Het is interessant, ze zijn geweldig actief en als ze hun deviezenweegschaal in balans kunnen houden, dan vinden wij dat zeker een markt waar we zijn moeten. De Japanners zitten er al jaren.”

— Terug naar de dollar. Kunt u die schommelingen nu wel of niet voor zijn?

„Ja natuurlijk, dat kunnen we wel. Sorry dat ik natuurlijk zeg. Daar heb ik altijd de pest aan als iemand dat tegen mij zegt als ik een vraag stel. Dus het ontsnapte mij, omdat we er zo dagelijks mee bezig zijn. Die gap tussen veertig procent verkoop en 25 procent produceren in die dollargebieden, die gap moeten wij dus zo snel mogelijk dichten. Onder de huidige omstandigheden, als je ervan uitgaat dat die dollar niet erg veel zal veranderen in de komende drie, vier, vijf jaar, maar drie jaar is al genoeg, dan moeten wij in dollargebieden minimaal datgene produceren wat we in die gebieden verkopen. Liefst meer, omdat we dan vanuit de dollargebieden kunnen exporteren. Daar zijn we druk mee bezig.”

— Uw recente pleidooi voor het veel meer inschakelen van toeleveranciers, de zogenaamde co-makers, doet denken aan uitbuiting. Niet goed voor Philips, dan failliet.

„Hé, dat is grappig. Hoorde u zeker van een agoog of zo. Dat is natuurlijk kletsboek. Een automobiellindustrie als General Motors die z'n eigen verf maakte voor z'n eigen auto's, die dingen zijn *uitgefarmd*, een beetje van de centrale kernactiviteiten af gaan staan. Net als de claxonfabrikanten en dat soort lui. Die zijn dus co-makers van GM geworden. In de auto-industrie kun je het gewoon niet anders bedenken. Er wordt juist heel goed samengewerkt. Dat moet ook wel, want auto's hebben een aanlooptijd van drie jaar. Als een autofabrikant zijn co-makers niet vandaag onthult wat hij over vier jaar op de markt zet, dan kan niemand de onderdelen voor hem maken die hij hebben wil.

„Bij ons in de elektronica gaat het nog sneller. Zelfs in de submicrontechnologie is het een kwestie van maanden geworden. Het is echter onjuist dat bij het inschakelen van co-makers uitsluitend de kosten meetellen. Bepaald niet. Heel duidelijk, want in Japan doen ze het ook niet vanwege de kosten. In een goeie omgeving krijg je heel specialistische fabrieken. Neem onze cd-fabriek in Han-

„De volgende conclusie: ik moet om het goed te doen in de kop van het peleton blijven lopen, of fietsen. Waar m'n concurrent sterk is, moet ik het ook zijn. In ons vak krijg je er dan nog een interessante conclusie meteen achteraan: de grootste markt voor elektronica is Amerika, een gebied waar in sommige vakgebieden de Amerikanen zelf al lang niet meer aanwezig zijn, zoals de consumentenelektronica. Voor ons was dat twintig jaar geleden een onbetreden gebied. Onze prioriteit was derhalve zo snel mogelijk in de Verenigde Staten aanwezig zijn. En natuurlijk heel dicht bij Japan, of er eigenlijk in.

„Dan heb ik het nog helemaal niet over vragen als: waar ga ik het maken, of wat doet de munteenheid. Een munteenheid ja of nee, die Amerikaanse markt is er altijd. In twintig jaar tijd hebben we ons daar van drie procent van de omzet opgewerkt tot 25 à dertig procent. Daar ben ik echt trots op.”

— De kosten zijn volgens u nog steeds te hoog?

„Ik denk zeker dat er nog een hoop is te doen. We hebben een structuur die veertig jaar geleden is geboren, en die is gegroeid in uiterst welvarende tijden. Het moeilijkste in grote organisaties van mensen boven de 35 jaar, is veranderen. Niemand wil veranderen. Ik overdrijf, het gros heeft er moeite mee. Zo blijft zo'n organisatie met een structuur zitten die niet langer adequaat is. We hebben inmiddels natuurlijk wel wat gedaan. De directeuren van de grote divisies — licht, informatica, Elcoma, consumentenelektronica — die mannen horen in de groepsraad thuis, onze uitgebreide raad van bestuur. Daar moet ik geen schijven meer tussen hebben, met respect voor degenen die het tot nu toe hebben gedaan.

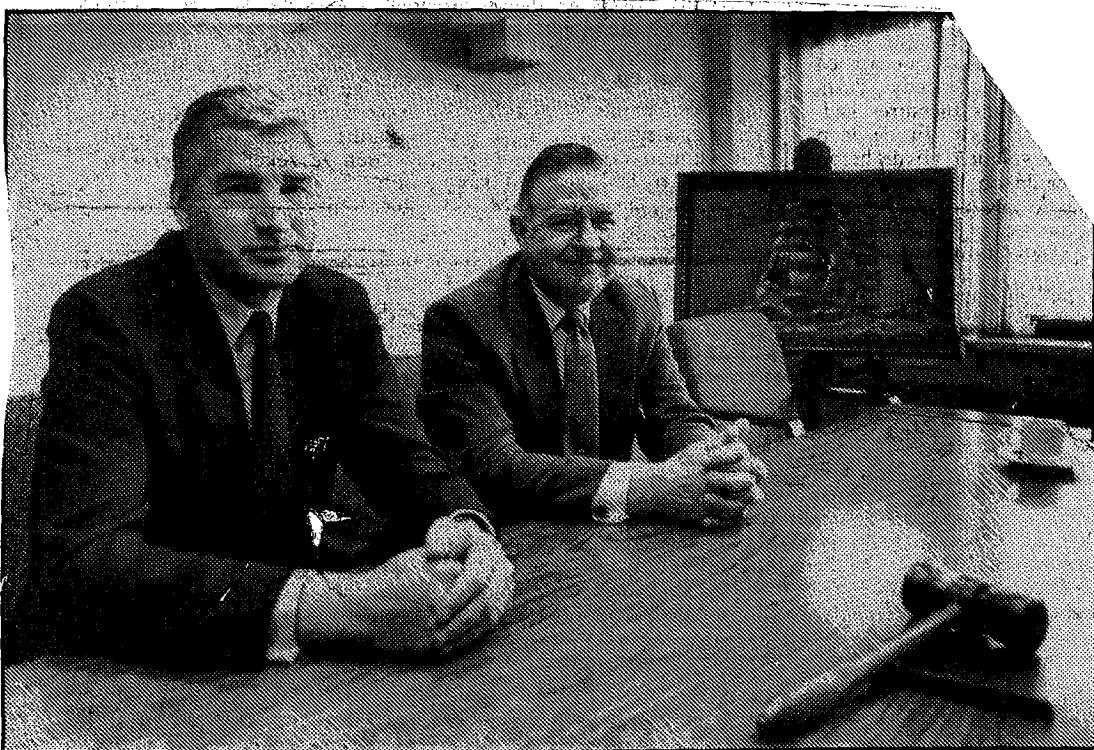
„Zij kunnen nu rechtstreeks meedoen aan het sturen van de totale onderneming, en hun rapportage gaat regelrecht naar de president en niet langer naar een tussenpersoon. Dat is efficiënter en goedkoper. Verder krijgen ze een grote say in hoe zij hun zaak willen organiseren. Want, zeggen wij, u bent nu president van een firma en niet langer hoofd van een dienst. U bent nu verantwoordelijk voor uw winst- en verliesrekening, en hoe u er komt, is verder uw probleem. Als u zegt, de concerndiensten kosten mij te veel en ik kan het elders buiten het concern krijgen, dan willen wij graag naar u luisteren.”

Deze operatie moet op het hoofdkwartier van Philips dit jaar een bezuiniging opleveren van tien procent. Alle overige concernonderdelen moeten wereldwijd aan het einde van 1988 eenzelfde bezuiniging presenteren. Opbrengst: minimaal 600 miljoen gulden.

Van der Klugt: „We moeten schoon schip maken, want het is zwaar weer. Iedereen heeft het vorige week nog kunnen horen van de Duitse minister van Financiën, Stoltenberg. Als de dollar blijft waar hij nu is, voorziet hij nogal dramatische toestanden. Dan gaat de export van Europa zo verschrikkelijk terug en wordt de druk vanuit de dollarlanden zo groot, dat je eigenlijk moet zeggen, de automobiellindustrie is dan ook totaal ten dode opgeschreven. Dat vind ik verrekt zwaar weer, zwaarder dan nu.”

WILLEM BEUSEKAMP

De top van Philips/AT & T: E.J. Eckel (rechts) en W. Huisman. (Foto NRC Handelsblad/Maurice Boyer)

Philips krijgt in telecom-bedrijf met AT & T een ondergeschikte rol

Door onze redacteur
E.F.K.E. SMIT

HILVERSUM, 12 jan. — Voor Philips is voortaan nog maar een ondergeschikte rol weggelegd in de telecommunicatie-onderneming die het vijf jaar geleden samen met het Amerikaanse AT&T oprichtte. Gistermiddag deelden AT&T en Philips mee dat de Amerikanen hun belang vergroten tot 60 procent, ten koste van Philips, dat de huidige 50 procent terugbrengt tot 40.

En dat is nog maar het begin. Later dit jaar verdwijnt ook de naam van Philips van de gevel van het gloednieuwe hoofdkantoor in Hilversum. Philips' belang zal verder worden verkleind zodra andere Europese telecommunicatie-bedrijven gaan deelnemen in APT. Het Italiaanse Italtel en het Spaanse Telefónica zijn volgens de APT-directie momenteel de belangrijkste kandidaten.

De Amerikanen nemen de overhand in wat nu nog AT&T en Philips Telecommunicatie (APT) heet, het bedrijf dat vijf moeilijke beginjaren doormaakte. Volgens waarnemers is de Amerikaans-Nederlandse combinatie niet geslaagd in de opzet om met de marketing-kennis van Philips de Amerikaanse telefoontechnologie op het Europese continent te verkopen.

Alleen de Nederlandse PTT verkoopt APT tot hoofdleverancier van telefooncentrales. Kleinere orders voor speciale 06-centrales werden geboekt in Groot-Brittannië en Spanje. Vorig jaar liep APT een gevoelige deuk op door op het nippertje misgelopen ordenorder in Frankrijk.

Als het bedrijf zelf is al meer tijd nodig om het in de onderneming te brengen. Volgens de Amerikaanse top van APT, E.J. Eckel,

gaat het sinds vorig jaar zelfs uitzonderlijk goed met APT. Eckel: „Vorig jaar hebben we voor een miljard gulden aan nieuwe orders binnen gehaald. Dit jaar groeit onze omzet van ruim een miljard gulden met 30 procent. Ons verlies over 1987 zal kleiner zijn dan aanvankelijk begroot.”

Hoe goed het ook gaat, moeder AT&T heeft besloten dat het nog beter kan met APT en neemt daarom de leiding over. Philips komt op het tweede plan. De nieuwe naam die later dit jaar bekend wordt is de uiterlijke bevestiging daarvan. In de strategie van APT ontstaat meer ruimte voor de verkoop van andere telecommunicatie-producten van AT&T.

Teleurgesteld

De hardnekkige geruchten dat AT&T diep teleurgesteld is in de inbreng van Philips — de marketingervaring resulteerde immers niet in een grote orderstroom — wenst president Eckel (afkomstig van AT&T) hartgrondig te ontkennen. „AT&T is niet op Philips afgestapt met de woorden: laat ons het nu maar doen.” En Eckels vice-president, mr. W. Huisman (afkomstig van Philips), voegt toe: „En omgekeerd is Philips niet aan AT&T komen zeggen dat het er geen zin meer in heeft.”

De onderhandelingen zijn volgens de twee directieleden van APT langer dan een jaar geleden geleidelijk deze richting op gegaan. Wie het initiatief nam, weten ze niet meer.

Waarom neemt AT&T de overhand in APT? Volgens Eckel is de reden simpel: „Philips en AT&T begonnen op basis van gelijkwaardigheid. Inmiddels heeft Philips zich teruggetrokken op zijn kernactiviteiten en AT&T heeft hetzelfde gedaan. En het werkgebied van APT, de openbare telecommunicatie, is wel een kernactivi-

teit van AT&T en niet van Philips.”

Teleurgesteld of niet in APT, de Europese dochter is voor AT&T steeds belangrijker. AT&T heeft midden 1986 een nieuwe strategie uitgezet met de doelstelling de verkopen buiten de VS te laten groeien van bijna niets tot 10 procent van de omzet (totaal ongeveer 70 miljard gulden). Het bedrijf dat nu nog APT heet is daarvoor een van de belangrijkste marketingkanalen. De Amerikaanse vice-president van AT&T, W.B. Marx, noemt APT in een officieel commentaar zelfs „de hoeksteen van de internationale activiteiten van AT&T Netwerksystemen”.

In de top van APT zal op korte termijn niets veranderen. Volgens Huisman en Eckel verandert ook voor andere medewerkers van APT weinig. Geruchten dat wegens het minderheidsbelang van Philips eindelijk de rigide salarisstructuur van 'Eindhoven' kan worden verlaten, lacht Huisman weg. „De Philips-cao blijft van kracht. Daar mankeert niets aan. We slagen er heel goed in „yuppies” en schaarse technici naar ons toe te trekken.”

Nieuw in de bedrijfsvoering van APT zal in de eerste plaats het bredere productenpakket zijn, waaronder volgens Eckel in het bijzonder softwaresystemen en dienstenpakketten voor PTT's moeten worden begrepen. En verder zal APT met zijn nieuwe naam en zijn nieuwe Europese partners uit Italië en Spanje zijn Europese imago versterken.

Schuilt in dat laatste geen tegenspraak nu de Amerikanen juist de overhand hebben genomen? „Oh nee”, zegt president Eckel met zijn onvervalste Amerikaanse accent. „We zijn een echt Europees bedrijf. Met 5000 mensen in dienst — bijna allemaal Europeanen.”

Philips schort omstreden Aids-beleid op

Van onze verslaggeefster
EINDHOVEN — Philips Nederland heeft donderdag besloten het omstreden Aids-beleid op te schorten. Sollicitanten die seropositief zijn (dat wil zeggen besmet met het Aids-virus, maar niet ziek) worden niet meer bij voorbaat afgewezen als werknemer.

Alle sollicitanten krijgen nog wel de vraag voorgelegd of ze ooit zijn getest op Aids en zo ja, wat het resultaat was. Seropositieve sollicitanten raken zo wel bekend bij de medische dienst van Philips. Volgens de woordvoerder van het bedrijf zal dat gegeven nu „geuanceerd” worden behandeld. Het besmet zijn is op zichzelf geen reden meer tot afwijzing, zegt hij.

Philips Nederland heeft het besluit genomen naar aanleiding van heftige reacties op het beleid seropositieve sollicitanten te weren als werknemer. Philips hanteerde dat beleid sinds oktober vorig jaar, maar het werd pas deze week bekend toen de Belangenvereniging Mensen met Aids er lucht van kreeg en kamerfracties informeerde. Voor de PPR-fractie was het aanleiding kamer vragen te stellen.

In reactie daarop heeft onder meer de Nederlandse regering afwijzende reacties laten horen. Staatssecretaris Dees van Volksgezondheid noemde het „verontrustend en bedenkelijk” dat Philips gezonde werknemers weert wanneer ze zijn besmet met het Aids-virus. Hij zei verder dat het in strijd is met het regeringsbeleid, dat uitgaat van een zeer terughoudend gebruik van de Aids-test en de resultaten daarvan. Ook de arts-organisatie KNMG liet weten dat het Philipsbeleid in strijd is met haar standpunt.

Philips is geschrokken van de overwegend negatieve reacties. Het bedrijf wil nu overleg voeren met de KNMG en de Vereniging Arbeids- en Bedrijfsgezondheidskundigen over de kwestie. Zo lang die discussie loopt, worden seropositieve sollicitanten niet meer bij voorbaat afgewezen. Het bedrijf laat het van die discussie afhangen of in de toekomst het omstreden beleid wordt voortgezet of niet.

In een verklaring zei Philips donderdag dat het bedrijf zich niet aangesproken voelt door commentaren die spreken van discriminatie van seropositieven.

moofd te gebruiken als fiscale attrekpos...

Philips en Siemens vragen weer steun voor chipproject

Van onze verslaggeefster

AMSTERDAM — Philips en het Westduitse elektronicaconcern Siemens zijn opnieuw in onderhandeling met hun nationale overheden voor een bijdrage aan een nieuw chipproject. Bij het ministerie van Economische Zaken in Den Haag is het verzoek ingediend voor een bijdrage van enige honderden miljoenen.

In het eerste gezamenlijke chipproject van Philips en Siemens neemt Den Haag voor 200 miljoen gulden deel en Bonn voor 300 miljoen mark. Dit project betreft het ontwikkelen van de zogenaamde megachip en moet medio volgend jaar zijn afgerond. Het vervolg van dit megaproject heeft de naam JESSI gekregen, waarbij de J en de E staan voor „Joint European”. Het is dan ook de bedoeling dat dit keer meer Europese elektronicafabrikanten en wetenschappelijke instituten meedoen.

Een woordvoerder van Philips wijst erop dat het vervolgproject niet zozeer is gericht op het ontwikkelen van een nog nieuwere generatie van chips, alswel het zoeken naar een methode om de nieuwe superchips zo efficiënt mogelijk te produceren.

„lau-geveer rijgen. ontract ouden, zwaren woord-atschap-dat deze , tijdens op het rder dan op van 9 erbruik. machine t dan de k op het Airways h zullen n A-320 in zijn tuig ter le maat-

pre
Pre
35€
dan
E
06-
Offer
Aant
Aant
Ziek
E-
A
□
□
H
T
H

en verbod
issie voor
n dat het
Volkskrant

S
t

nter-
beide
uit-
een
zijn
en ik
lf dat
eens
wor-
d zou

Vk gebn '00
Phil.

Meer werkgevers testen sollicitant op Aids-virus

28 Jan 88
VW
Phd

Van onze verslaggeefsters

AMSTERDAM/DEN HAAG/BRUSSEL — Philips Nederland is niet het enige bedrijf dat sollicitanten keurt op eventuele Aids-besmetting of sollicitanten de vraag voorlegt of ze ooit zijn onderzocht op Aids. Sinds augustus vorig jaar worden sollicitanten naar een functie bij de Europese Gemeenschap ook getest op Aids. Banken en verzekeringsmaatschappijen in Nederland vragen sollicitanten of ze ooit zijn onderzocht op het Aids-virus.

Dit blijkt uit de stroom reacties die loskomt op het nieuws dat Philips sinds oktober vorig jaar sollicitanten bij voorbaat weigert aan te nemen wanneer blijkt dat ze seropositief zijn (dat wil zeggen besmet met het Aids-virus, maar niet ziek).

Mensen die solliciteren naar een baan bij de EG worden sinds augustus vorig jaar getest op Aids. In juni hebben de keuringsartsen van de EG besloten het onderzoek naar Aids toe te voegen aan de bestaande onderzoeken die in het kader van een medische keuring worden gedaan.

Blijkt een sollicitant seropositief te zijn, dan is dat geen reden hem of haar voor de functie te weigeren, zegt een woordvoerder van de EG in Brussel. Maar als iemand die de kans loopt ziek te worden een functie krijgt bij de EG, kan hij of zij de eerste vijf jaar geen aanspraak maken op een invaliditeitsuitkering. Pas na die vijf jaar kan de werknemer rechten gaan opbouwen als de ziekte zich niet heeft gemanifesteerd, aldus de woordvoerder.

Die regel geldt overigens niet alleen voor seropositieve EG-werknemers, maar ook voor degenen die een verhoogd risico lopen op een andere kwaal, zegt de woordvoerder. Sollicitanten die weigeren zich aan een onderzoek te onderwerpen, komen niet in aanmerking voor een baan bij de EG, want in dat geval kan geen keuringsrapport worden opgemaakt. Wel kunnen sollicitanten tegen de keuringsuitslag in beroep gaan bij een college van medisch specialisten.

Bij banken en verzekeringsmaatschappijen in Nederland wordt een standaardformulier gebruikt bij sollicitaties waarop de invuller de vraag moet beantwoorden of hij of zij ooit is getest op besmetting met het Aids-virus. Het is onduidelijk welke consequenties de werkgevers verbinden aan de beantwoording.

Een woordvoerder van de verzekeringsmaatschappij Aegon, die stelt dat praktisch alle collega-maatschappijen en banken deze formulieren hanteren, stelt dat Aegon de vraag wel laat invul-

len, maar niet bij voorbaat seropositieve sollicitanten afwijst. „De vraag wordt gesteld omdat werknemers meteen in aanmerking komen voor verzekeringen bij het bedrijf en bij het afsluiten van verzekeringen de vraag moet worden beantwoord. Wij zeggen niet dat seropositieven bij ons automatisch worden uitgesloten van een baan.”

Voorzitter G. Gispen van de Nederlandse Vereniging voor Arbeids- en Bedrijfsgeneeskundigen zei woensdag dat de vereniging zich zal beraden over de discussie die is ontstaan naar aanleiding van de nieuwe keuringsprocedure voor sollicitanten bij Philips. Volgens Gispen hebben de bedrijfsartsen bij Philips de vrijheid sollicitanten te vragen naar eventuele Aids-besmetting.

Hij wijst daarbij op een bepaling in de Ziektewet waarin staat dat een ziekte-wetuitkering geweigerd mag worden wanneer de werknemer binnen een half jaar na aanvang van het dienstverband arbeidsongeschikt wordt en hij of zij dit redelijkerwijs had kunnen vermoeden gezien de gezondheidstoestand vóór aanvang van het dienstverband.

Die regel gaat alleen op voor werknemers die vóór aanvang van het dienstverband niet verzekerd waren vanwege de ziektewet. Werknemers die aansluitend van de ene baas naar een andere vertrekken zijn doorlopend verzekerd en hebben niet te maken met die bepaling.

Het hoofd van de Bedrijfsgezondheidsdienst van Philips Nederland, H. Scheijde, zei woensdag dat voor Philips het hoge financiële risico de voornaamste reden is om seropositieve sollicitanten uit te sluiten van een baan bij een van de vestigingen van het concern.

Zie verder pagina 7, kolom 6

Pagina 3:

Opland en Ten Geleide

Pagina 7:

„Weigeren baan aan seropositieven is ontsporing”

Een j
maar
duize

99
St
De
avoi
Para
nam
de D
194
ond
het
rea
E
de
pre
bev
om
ler
bo
Ne
ni

Van onze correspondent
MANILA — De produktdivisie licht van Philips, een van de meest zelfstandige onderdelen van het elektronica-concern, gaat de produktie van zogenaamde decoratieve lampen overbrengen van Zuid-Korea naar de Filippijnen. De produktie is bestemd voor export naar de Verenigde Staten. De verhuizing, inclusief de uitbreiding van fabriek in de Filippijnen, kost twintig miljoen gulden; geen bedrag om van achter over te vallen, maar tekenend voor de maatregelen die Philips aan de lopende band moet nemen om overeind te blijven.

In de afgelopen vier jaar is het aantal produktie-eenheden voor de lampen in Manila al verdubbeld. Volgens de plaatselijke directeur, K. Ehrnreich, is dat vooral te danken aan de hoge kwaliteit die de vestiging in de Filippijnen levert. Ruim tweederde van de decoratieve lampen en de superluxlamp is bestemd voor export naar de Verenigde Staten.

„De markt in de Verenigde Staten is gigantisch. Wij hebben bewezen te kunnen concurreren met de nieuw geïndustrialiseerde landen, Taiwan, Singapore, Zuid-Korea en Hongkong. In de komende jaren gaan we vanuit de Filippijnen ook naar deze landen exporteren”, aldus Ehrnreich.

Philips kocht enkele jaren geleden in de Verenigde Staten de lichtdivisie van Westinghouse. Het concern werd daarmee in één klap de grootste lichtfabrikant ter wereld, met een marktaandeel thans van zo'n veertig procent. Een belangrijk aantal van de lampen voor de Amerikaanse markt werd in Zuid-Korea geproduceerd, maar de kwaliteit bleek onvoldoende om te kunnen concurreren met General Electric, die in de Verenigde Staten het grootste marktaandeel bezit.

General Electric opereert met een eigen fabriek vanuit de Filippijnen en heeft daarom een groot kostenvoordeel ten opzichte van Philips want in Zuid-Korea zijn de lonen hoger dan in

Aquino prijst Philips

de Filippijnen. Ehrnreich: „De lampen die wij hier produceren zijn van een aanzienlijk betere kwaliteit dan de lampen die General Electric hier maakt. De levensduur is gemiddeld drie keer zo lang. Dat biedt voor ons goede mogelijkheden om de Amerikaanse markt vanuit de Filippijnen te penetreren.”

Ehrnreich verwacht dan ook dat de orders in de komende jaren „drastisch zullen toenemen”. Hij erkent dat de lage lonen in de Filippijnen van doorslaggevende betekenis zijn in de concurrentiestrijd met Singapore, Taiwan, Hongkong en Zuid-Korea. „De arbeidskosten gaat in de komende tien jaar een belangrijke factor spelen in de onderlinge concurrentiestrijd. De lonen in de Filippijnen stijgen gematigd ten opzichte van de andere landen, maar de energiekosten liggen hier vijftig tot honderd procent hoger.”

Philips betaalt zijn personeel in de Filippijnen volgens Ehrnreich tien tot twintig procent meer salaris dan het wettelijk voorgeschreven minimum dagloon, dat neerkomt op het voor Europese begrippen onwaarschijnlijk lage niveau van 5,40 gulden. De Filippijnse managers die bij Philips werken verdienen tweeduizend tot vierduizend gulden per maand. „Daar kunnen zij een prima leven van leiden met hun gezin. Waar kun je nog topmanagers voor deze salarissen inhuren?”, aldus Ehrnreich die over zijn eigen salaris geen mededelingen doet.

In tegenstelling tot vooral Amerikaanse multinationals in de Filippijnen heeft Philips geen problemen met de vakbonden. In het afgelopen jaar

hebben enkele Amerikaanse ondernemingen de deuren moeten sluiten vanwege arbeidsonrust en illegale stakingen. De laatste in de rij was Martel, producent van de bekende Barbie-poppen. Ruim 3200 werknemers werden in januari ontslagen toen Martel besloot om de produktie in de Filippijnen stil te leggen vanwege „verminderde vraag en arbeidsonrust binnen het bedrijf”.

Ernreich daarover: „Wij hebben een goede relatie met de vakbonden, omdat we een open-deur-beleid voeren. Wij nodigen de vakbonden regelmatig uit om hen op de hoogte te houden van de ontwikkelingen en plannen. Als multinational moet je niet geheimzinnig doen. Als Europees bedrijf voelen we ons op ons gemak in een politieke bandbreedte die varieert van gematigd links tot gematigd rechts. De Amerikaanse bedrijven hebben daar veel meer moeite mee.”

Overigens is Ernreich vol lof over de Filippijnse werknemer die volgens hem ten onrechte wordt afgeschilderd als lui, ongedisciplineerd en arrogant. Als bewijs noemt hij drie internationale industriële prijzen die Philips in de Filippijnen onlangs heeft gewonnen. Deze week (donderdag) worden de prijzen uitgereikt door niemand minder dan president Corazon Aquino. Ernreich stelt er prijs op te mogen onderstrepen dat de lof vooral de werknemers toekomt: „De totale produktiviteit per werknemer is in de afgelopen twee jaar met vijftig procent gestegen. Door de kwaliteit die zij leveren, hebben wij onze internationale concurrentiepositie aanzienlijk verbeterd. En dat mag wel eens worden gezegd in een tijd waarin de Filippijnen alleen maar negatief in het nieuws komen.”

Door de verhuizing van Korea naar de Filippijnen komen er in Manila een paar honderd nieuwe arbeidsplaatsen bij. De Philips-vestiging in de Filippijnse hoofdstad heeft nu 2500 mensen in dienst.

ar
en
in
s-
en
nd
de
70-
ok
ar
aar
ren
nse
den
igd
dus
1 in
987

rig
0's
len
en
ast
ids

in
le,
ort
n,
in-
pe-
ret
ast
tij-
ik
n.
e
t

Philips keurt sollicitanten op Aids-virus

VK
phk
wngdg
27 Jan
'88

Van onze verslaggeefsters

DEN HAAG/EINDHOVEN — Philips Nederland keurt sollicitanten af als bij hun aanstellingskeuring blijkt dat ze zijn besmet met het Aids-virus (seropositief). Om vast te stellen of sollicitanten seropositief zijn, wordt hun sinds oktober vorig jaar in alle gevallen schriftelijk gevraagd of hun bloed ooit getest is op antistoffen tegen het virus en wat het resultaat was.

De sollicitant die aangeeft dat een vroegere test seropositief uitviel, zal worden gevraagd een nieuwe test te laten doen door de medische dienst van Philips. Is de uitslag opnieuw positief, dan volgt afwijzing van de sollicitant. Iemand die seropositief is, is niet ziek maar loopt kans het later te worden. Bij alle vestigingen van Philips in Nederland samen worden per jaar vijf- tot zeventuizend nieuwe personeelsleden aangesteld.

Philips is niet zelf naar buiten gekomen met de nieuwe regels. De Belangenvereniging Mensen met Aids BMA, die de zaak ontdekte, heeft alle fracties van de Tweede Kamer op de hoogte gesteld. Voor PPR-kamerlid Ria Beckers was dat aanleiding dinsdag schriftelijke vragen te stellen aan minister de Koning (Sociale Zaken) en staatssecretaris Dees (Volksgezondheid). Beckers vreest dat, als het aanstellingsbeleid bij Philips algemeen gebruik wordt, een grote groep mensen wordt uitgesloten van betaalde arbeid hoewel ze niet arbeidsongeschikt zijn.

Philips zegt het nieuwe beleid te heb-

ben ingevoerd naar aanleiding van discussie binnen de eigen medische dienst. Bedrijfsartsen wilden weten of en op welke wijze bij keuringen van personeel gelet moet worden op Aids. Naar aanleiding daarvan is besloten de sollicitatieformulieren uit te breiden met de vragen naar mogelijke Aids-besmetting.

Het Philips-beleid is in strijd met adviezen van de artsenorganisatie KNMG. Die organisatie, waarbij vrijwel alle artsen in Nederland zijn aangesloten, vindt dat heel terughoudend moet worden omgesprongen met het testen op Aids of het gebruiken van de Aids-test om economische redenen. De KNMG zegt dit, omdat de test niet altijd betrouwbaar is en een positieve uitslag kan leiden tot ernstige economische en psychische gevolgen voor de betrokkene.

In november 1986 werd in het KNMG-blad Medisch Contact alle bedrijfsartsen nog het advies meegegeven sollicitanten niet te testen op Aids-besmetting.

Zie verder pagina 7, kolom 7

INDIT NUMMER

Comptie-aanklacht

Een
Brit
A
N
va
he
s